

BaŒ Editör
Doç. Dr. SavaŒ KESKİN

Editör Yardımcısı
Doç. Dr. Ezgi TOKDİL

Baş Editör

Doç. Dr. Savaş KESKİN

Sayı Editörü

Dr. Öğr. Üyesi İmran UZUN

Editör Yardımcıları

Doç. Dr. Ezgi TOKDİL – Doç. Dr. Ekin Su KUZU

Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi (International Journal of Communication and Art-IJCOMAR) uluslararası katılıma açık, çok dilli, disiplinler arası ve bilimsel bir hakemli dergidir. Olağan yayım periyodunda Nisan-Ağustos-Aralık aylarında olmak üzere yılda 3 sayı yayımlanır. Akademi dünyasındaki gelişmeler, özel tematik ilgiler, sempozyum/kongre etkinlikleri ve yazarların kolektif teklifleri gibi durumlarda özel ya da ek sayılar yayımlanabilir.

IJCOMAR, İletişim ve Sanat disiplinleri ile alt disiplinlerinin her alanından kuramsal veya araştırma yönlü yazıları/çalışmaları yayımlayan bir dergidir. Dergide yayımlanması planlanan çalışmalarda, disiplinler ve disiplinler arası ilgiler kurulması beklenir. Günceli, tarihseli ve geleceğe dair olanı eksene alan yeni yaklaşımların tartışma alanı olma hedefiyle hareket edilir.

IJCOMAR'a gönderilmesi düşünülen çalışmaların ön değerlendirmeye alınması için, öncesinde hiçbir platform ya da yayım organında yayımlanmamış olması ön şartı aranır. Bunun yanı sıra, başka bir yayım ortamında eş zamanlı değerlendirmede olan çalışmalar, değerlendirmek üzere gönderilmemelidir. IJCOMAR, yazarlarından akademik etik davranışları bekler, çalışmaların bilim geleneğindeki üretme ve yaratıcılık kültürüne sadık birer katkı niteliğinde olmasını önemser. Yazarlarını özgül saygınlıkları ile özelleştiren IJCOMAR, karşılıklı saygı esasını yayım sürecinin merkezinde konumlandırır.

DERGİ YÖNETİMİ

Baş Editör

Doç. Dr. Savaş KESKİN

Sayı Editörü

Dr. Öğr. Üyesi İmran UZUN

Editör Yardımcısı

Doç. Dr. Ezgi TOKDİL – Doç. Dr. Ekin Su KUZU

ALAN EDİTÖRLERİ

Animasyon: : Dr. Öğr. Üyesi Elvan TEKİN-Fırat Üniversitesi

Müzikoloji: Doç. Dr. Seher TETİK İŞİK-Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Görsel İletişim ve Tasarım: Prof. Dr. Fatih ÖZDEMİR-Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Fotoğraf: Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN-Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Sanat Eğitimi: Dr. Aina Strode-Rezekne Academy of Technologies,Latvia

Dr. Yahya HİÇYILMAZ-Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Resim: Prof. Dr. Katarina Dordevic-University of Nis, Faculty of Arts in Nis, Serbia

Doç. Muhammed TATAR-Atatürk Üniversitesi

Tiyatro: Prof. Dr. Dima Raad-Lebanese University- Institute of Fine Arts and Architecture.

Sanat Kuramı ve Eleştirisi: Doç. Dr. Nardane Yusifova-Ulusal Azərbaycan Tarih Müzesi

Restorasyon: Dr. Öğr. Üyesi Reksane Hasanova-Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Heykel: Doç. Dr. D. Tülay Özkul-Malatya Turgut Özal Üniversitesi

Öğr. Gör. Sitari Vasilii-Academia de Muzica Teatru si Arte Plastice

Sahne Sanatları: Dr. Öğr. Üyesi Tamer TEMEL-Atatürk Üniversitesi

Grafik: Prof. Dr. Gökçe KEÇECİ-Kıbrıs Amerikan Üniversitesi

Doç. Zafer LEHİMLER-Atatürk Üniversitesi

Müzik: Öğr. Gör. İbrahim ODABAŞI-Akdeniz Üniversitesi

Mimarlık: Prof. Dr. Faris KARAHAN-Atatürk Üniversitesi

Geleneksel Sanatlar: Doç. Dr. Hüseyin ELİTOK-Atatürk Üniversitesi

Gazetecilik: Doç. Dr. İbrahim Ethem ZİNDEREN-Atatürk Üniversitesi

Sinema: Dr. Öğr. Üyesi Cevahir Sinan ALTUNDAĞ-Fırat Üniversitesi

Doç. Dr. Türker ELİTAŞ-Mustafa Kemal Üniversitesi

Halkla ilişkiler: Doç. Dr. Serpil KIR ELİTAŞ-Musata Kemal Üniversitesi

Yeni Medya: Doç. Dr. Savaş KESKİN-Bayburt Üniversitesi

Seramik: Doç. Dr. Nevin AYDUSLU-Atatürk Üniversitesi

Moda Tasarımı: Dr. Hir P Vyas-Fashion communication Design NIFT Gandhinagar

Cam ve Çinicilik: Öğr. Gör. Şenol ÖZDEVRİM-Kıbrıs Amerikan Üniversitesi

Yabancı Dil Uzmanı

M. Gani GENÇER

Grafik Tasarım

Mehmet FIRAT

BİLİM VE YAYIN KURULU LİSTESİ

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Yusuf YURDİGÜL – Türkiye Manas Üniversitesi İletişim Fakültesi/Kyrgyzstan

Prof. Dr. Süreyya TEMEL – Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Prof. Dr. Can KARAHAN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Prof. Dr. Ata Yakup KAPTAN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Prof. Dr. Güler ERTAN –Arel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Prof. Dr. Seçkin ÖZMEN - İstanbul Üniversitesi / Türkiye

Doç. Dr. Hasan TOPBAŞ – İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Devabil KARA – Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Işık ÖZDAL – Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Göksel GÖKER - Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Doç. Zafer LEHİMLER – Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Sena SENGİR - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Doç. Dr. Derya ŞAHİN - İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Binnaz KOCA - İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Benan ÇOKOKUMUŞ - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Elvan TEKİN – Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Yahya HİÇYILMAZ - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Türkiye

Dr. Bextiyar YUSUBOV - Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Azerbaijan

Dr. Ramil Memmedov Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Azerbaijan

Dr. Hir P Vyas-Fashion communication Design NIFT Gandhinagar/India

Dr. Aina Strode-Rezekne Academy of Technologies/Latvia

Öğr. Gör. Şenol ÖZDEVRİM-Kıbrıs Amerikan Üniversitesi/Cyprus

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Katarina Dordevic-University of Nis, Faculty of Arts in Nis/Serbia

Prof. Dr. Dima Raad-Lebanese University- Institute of Fine Arts and Architecture/Lebanon

Prof. Evren KAVUKÇU – Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

**Prof. Dr. İnara MEHERREMOVA - Nahçıvan Devlet Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi/Nakhchivan**

Prof. Dr. Gökçe KEÇECİ-American University of Cyprus/Cyprus

Prof. Dr. Mahir KADAKAL - Bayburt Üniversitesi / Türkiye

**Prof. Dr. Mehmet KAVUKÇU – Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi/Türkiye**

Prof. Dr. Mustafa BULAT- Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Prof. Dr. Şükrü SİM – İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Prof. Dr. Çağatay İnam KARAHAN - Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Türkiye

Prof. Dr. Fatih ÖZDEMİR - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi/Türkiye

Doç. Dr. Aslıhan ZİNDEREN - Atatürk Üniversitesi / Türkiye

Doç. Dr. Erdoğan AKMAN - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi/KIRGIZİSTAN

Doç. Dr. Seher TETİK İŞİK Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/Türkiye

Doç. Muhammed TATAR - Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Aydın ZOR – Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

**Doç. Dr. Fatma ÖZTÜRK DÖNMEZ – Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel
Sanatlar Fakültesi/Türkiye**

Doç. Dr. Huriye KADAKAL - Bayburt Üniversitesi /Türkiye

Doç. Dr. İbrahim Ethem ZİNDEREN – Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. İsmail TETİKÇİ – Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Mahir BAYRAMOĞLU – Bayburt Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Afet ASLANOVA - Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Azerbaijan

Doç. Dr. Bextiyar YUSUBOV - Azerbaycan Devlet Ressamlık Akademisi/Azerbaijan

Doç. Dr. Üyesi Niyazi AYHAN - Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi/KIRGIZİSTAN

Doç. Dr. Serpil Kır ELİTAŞ – Mustafa Kemal Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Doç. Dr. Türker ELİTAŞ –Mustafa Kemal Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

**Dr. Öğr. Üyesi Regina JAMANKULOVA - Kırgızistan-Türkiye Manas
Üniversitesi/KIRGIZİSTAN**

Dr. Öğr. Üyesi Tamer KAVURAN – Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Lokman ZOR – Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi İmran UZUN – Kocaeli Üniversitesi /Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Tamer TEMEL- Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan GÖKER – Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DEMİR – Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan Dilşad DİNÇ – Bitlis Eren Üniversitesi/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Aziz Coşkun – Bitlis Eren Üniversitesi/Türkiye

Öğr. Gör. Dr. Yunus Türkşad Yegin - Giresun Üniversitesi/ Türkiye

Dr. Meltem Güzel - İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

Dr. Zülküf NANTO - MEB/ Türkiye

Dr. Bülent POLAT - MEB/ Türkiye

Dr. Ramil Memmedov Azerbaycan Devlet Ressamlik Akademisi/Türkiye

Öğr. Gör. Victor Cretu - Academia de Muzica Teatru si Arte Plastice/Moldova

Öğr. Gör. Sitari Vasilii - Academia de Muzica Teatru si Arte Plastice/Moldova

Öğr. Gör. Liana Almyasheva - Yeosu Technical Institute in Tashkent/Uzbekistan

TARANDIĞI İNDEKSLER

Editörden;

Sayın iletişim ve sanat okur-yazarı!

Uluslararası İletişim ve Sanat Dergisi (IJCOMAR), istikrarlı ve ilkeli yayıncılık deneyimini, 5. yılındaki kesintisiz 12. sayısını siz okuyucularına/yazıcılarına takdim ederek geliştirmenin haklı gururunu yaşıyor. Yayımlandığı ilk günden bu yana iletişim ve sanat disiplinleri ile alt disiplinlerini sürdürülebilir insanlık ve değerler konusundaki çözümler alanları olarak yorumlayan akademik çalışmaları okuyucularına ulaştıran IJCOMAR, belirlenen yayın takviminden ödün vermeksizin ve zaman zaman özel sayılara da odaklanarak bugüne ulaştı. Bundan sonrasında da siz paydaşlarıyla birlikte önemli mesafeler kat etmeyi ve insanlığın temel ya da yapay sorunlarına iletişimsel ve sanatsal çözümler paradigmaları üretmeyi hedefleyen IJCOMAR, güncel 12. sayısında 6 makaleyi müstakil alan yazına ekliyor. İçindekiler bölümünde başlık detayları yer alan 6 makaleyle sayıya katkı sunan yazarlara, yazıların değerlendirilmesine aktif katılan alan editörlerine ve hakemlere teşekkür eder; bilim ile sanatı ortak paydada değerli kılan bu önemli emeklerin daim olmasını dileriz.

Saygılarımızla...

İCİNDEKİLER

Dr. Öğr. Üyesi Güvenç CEVİZ

**ALTERNATİF BİR GRAFİK TASARIM STÜDYOSU ÖRNEğİ OLARAK
EXPERIMENTAL JETSET**

s.1-13

Dr. Öğr. Üyesi Döne ARISOY

BİR GÜNCEL SANAT MALZEMESİ OLAN GİYSİ'NİN ELE ALINIŞI

s.14-25

Arş. Gör. Tolga BARMAN – Prof. Dr. Hülya ÖNAL

**RADYO, TELEVİZYON VE SİNEMA EğİTİMİNDE OYUN TABANLI
ÖğRENMENİN AKADEMİK MOTİVASYONA ETKİSİ**

s. 26-45

**Doç. Dr. Pınar ÖZGÖKBEL BİLİS – Doç. Dr. Ali Emre BİLİS – Doç. Dr. Hatice Nilay
KAYHAN – Prof. Dr. Pelin PİŐTAV AKMEŐE**

**A QUALITATIVE STUDY ON THE TRANSFORMATION OF COMMUNICATION
EDUCATION IN HIGHER EDUCATION AFTER THE COVID-19 PANDEMIC**

s.46-68

Öğr. Gör. Nurdan KUMAŞ ŞENOL

**KIRMIZI HALI GİYSİLERİNİN GÜNCEL MODA RENGİNE GÖRE İNCELENMESİ
(2024 OSCAR ÖDÜL TÖRENİ ÖRNEğİ)**

s.69-85

Aleyna ÇELİK – Doç. Dr. Selma KARAAHMET BALCI – Tuğba KASABA

**"SARI DAİRE": ANTROPOLOJİ VE RESİM BAĞLAMINDA KOMPOZİSYON
YÖNTEMİ İLE İLLÜSTRASYON ANALİZİ**

s. 86-102

Dr. Öğr. Üyesi Güvenç CEVİZ

İstanbul Beykent Üniversitesi

guvenceviz@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7492-6821

ALTERNATİF BİR GRAFİK TASARIM STÜDYOSU ÖRNEĞİ OLARAK EXPERIMENTAL JETSET

Özet

Geçmişten günümüze grafik tasarımdaki alternatif bakış açılarına sahip tasarımcı veya tasarım stüdyoları alanın gelişimine katkı sağlamış ve yön vermiştir. Alternatif tasarımcılar otoriteler tarafından kabul görmüş, yerleşik yöntemlerin yetersiz veya olumsuz yönlerini belirlemiş; daha yararlı, daha işlevsel ya da daha estetik olana odaklanmıştır. Bu çalışmada, sektörde yer alan büyük reklam ajansları gibi ana akım tasarım mekanlarından farklı reflekslere ve stratejilere sahip, grafik tasarımın sınırlarını genişletme ve grafik tasarımcının rolüne yeni açılımlar getirme konusunda örnek teşkil edebilecek alternatif oluşumlardan biri olan Experimental Jetset adlı grafik tasarım stüdyosu ele alınmıştır. Experimental Jetset, geliştirdiği söylemleri ve tasarımları ile grafik tasarım alanında farklı portallara açılan yenilikçi ve alternatif yaklaşımları açısından incelenmiş; hem 90'lı yılların geleneksel yöntemlerini hem de güncel teknolojileri deneyimlemiş olan bağımsız bir ekip olması sebepleri ile bu çalışmanın merkezinde yer almıştır. Grafik tasarımda sorgulayan ve eleştiren duyarlı bir tasarım anlayışı; toplum, çevre ve grafik tasarım disiplininin geleceği açısından dikkat çekmekte ve bu yönde üretimler yapan alternatif grafik tasarım stüdyoları önem kazanmaktadır. Çalışmada, sektörel bağlamından kopmadan eleştirel bir grafik tasarım stüdyosu olabilen Experimental Jetset'in alternatif olmasının yanı sıra tasarımlarının sürdürülebilir yönlerine de odaklanılmış ve önemli bir örnek olduğuna dair bugüne kadar ortaya koyduğu çok yönlü projeleri ve metodolojilerinin alternatif bağlamlarına yakından bakılarak çıkarımlarda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Alternatif, Disiplinler ötesi, Grafik Tasarım Stüdyosu, Experimental Jetset

EXPERIMENTAL JETSET AS AN EXAMPLE OF AN ALTERNATIVE GRAPHIC DESIGN STUDIO

Abstract

From past to present, designers or design studios with alternative perspectives in graphic design have contributed to and guided the development of the field. Alternative designers have determined the inadequacy or negative aspects of established methods that have been accepted by authorities; they have focused on what is more useful, more functional or more aesthetic. In this research, Experimental Jetset, a graphic design studio that has different reflexes and strategies than mainstream design venues such as large advertising agencies in the sector, and is one of the alternative formations that can serve as an example in expanding the boundaries of graphic design and bringing new perspectives to the role of the graphic designer, has been discussed. Experimental Jetset has been examined in terms of its innovative and alternative approaches that open up different portals in the field of graphic design with its developed discourses and designs; it has taken its place at the center of this study due to being an independent team that has experienced both the traditional methods of the 90s and current technologies. A sensitive design approach that questions and criticizes in graphic design attracts attention in terms of society, the environment and the future of the graphic design discipline, and alternative graphic design studios that produce in this direction are gaining importance. In the study, Experimental Jetset, which can be a critical graphic design studio without breaking away from its sectoral context, is focused on the sustainable aspects of its designs as well as being an alternative, and inferences are made by closely examining the alternative contexts of its versatile projects and methodologies that it has put forward to date, and that it is an important example.

Keywords: Alternative, Transdisciplinary, Graphic Design Studio, Experimental Jetset

GİRİŞ

Tasarım ve sanatın eleştirel, sorgulayan alternatif yöndeki eğilimleri bu alanları geliştiren, önemli kilometre taşlarını oluşturmaktadır. Alternatif tasarım stüdyolarının yolculuğu sanat ve tasarım geleneğinde akımlara verilen tepkiler ile geliştirilmiş hallerinin ya da karşı hareketlerinin ortaya çıktığı ve zamanın daha yavaş aktığı modern ve postmodern süreçte olduğu gibi günümüzde de daimi bir dönüşüm, mücadele ve yeniden kodlamayı içermektedir. Akımlardan trendlere evirilen ve çok hızlı değişen teknolojik altyapı ve araçlar ile fikir ve tasarım üretimini içeren günümüzdeki tasarım stüdyolarının daha hızlı ilerleme kaydetmeleri ve daha hızlı adaptasyon sağlamaları gerekmektedir. 90'lardan bu yana Experimental Jetset (E. Jetset), MM Paris, Superflex, Tomato gibi birçok tasarım stüdyosu ya da kolektif, üretimleri ile mevcut anlayışı sorgulamakta; daha işlevsel, faydalı ya da yeni olanın arayışı içinde alanın sınırlarını genişletmeye çalışmakta ve alternatif yollardan var olma çabası göstermektedirler.

Alternatif sözcüğü TDK'ya bakıldığında; seçenek, farklı, karşı ve alması anlamlarına gelmektedir (TDK, 2024). Tasarım alanında "alternatif" olmak, kelimenin sözlük tanımı ile benzer özellikler taşımakla birlikte tarihsel ve güncel anlamda ana akımın dışında, kabul görmüş normların ötesine geçebilen, statükoyu sorgulayabilen, transdisipliner çalışabilen, avangart, kavramsal, eleştirel, yenilikçi özelliklere sahip ve bu bağlamlarda "özgür" üretimler yapabilen çalışmaları, "bağımsız" kolektifleri, stüdyoları ya da "mekan"ları ifade etmekte ve bu kapsamda ele alınabilmektedir. James Pierce, 2015 yılında Carnegie Mellon'da insan-bilgisayar etkileşimi alanındaki doktora tezinde eleştirel tasarım, spekülasyon, tasarım

kurgusu, agnostik tasarım, taktiksel medya, yansıtıcı tasarım, söylemsel tasarım versiyonlarının karşılaştırmasını yaparak "alternatif ve karşıt tasarım" başlığını bir çatı olarak kullanmıştır (Tharp, 2018: 78).

Günümüzdeki büyük ölçekli tasarım ajanslarına göre daha küçük hacimli ve kısmen bağımsız tasarım mekanları gelişen ve genişleyen iletişim olanakları üzerinden dünyanın birçok yerinden müşteriler/kullanıcılar ya da tasarım ekipleri ile çalışmalar yapabilmekte, dayanışma ağları oluşturabilmekte ve projeleri ile büyük etkiler bırakmaktadır (Twemlow, 2011: 24). Bu iletişim olanakları ve finansal güç, tasarımcılara mecburi kimliğinden ayrı ve özgür hareket edebilme şansı vermiştir. Tasarımın sadece çözüm üretme rolünden sıyrılıp, tanımını açarak eleştirel bir yön kazanması ona sipariş ve müşteri arasındaki kapalı döngünün farklı açılarında ve dışında geçirgen sınırlarda üretim yapma şansı vermiştir. Aslına bakıldığında bu tasarımcılar sanatçılar kadar bağımsız ve özgür ifadelerde bulunamamakta; iş birlikleri, çok parçalı iş bölümleri, komisyonlar gibi süreçler bağlamında üretmek durumundadırlar (Gershman, 2011). Bu tasarımcılar çok modlu olan iletişimi kendi adına konuşan biçimlerde kullanmaya ve tasarlamaya çalışsalar da bu yöntemi ağır bir yük haline getiren birçok etken vardır (Tharp 2018: 76). Engeller ve zorluklar olmasına rağmen E. Jetset gibi tasarım stüdyoları ticari kodları ya da gelir elde etme yöntemlerini iyi kullanamadığı için çoğu zaman uzun ömürlü olamayan sanat alanındaki alternatif oluşumlara göre daha gerçekçi adımlar atabilmektedir. Bu anlamda alternatifliği hayata geçirebilmenin en önemli halkalarından biri eleştirilen sistemin içinde savunulan yeni değerler ile var olabilmektir. Bunun yolu ise alternatif tasarım stüdyosunun sistemin kodlarını ve yöntemlerini hackleyerek kendi idealleri doğrultusunda dönüştürebilmesinden geçmektedir.

Tasarım alanı, içinde bulunduğu “profesyonel” sektörde ya da karşısında alternatif bakış açıları ile tasarlayabilmek için eleştirel ve deneysel refleksler geliştirmiştir (Coombs, Mcnamara, Sade, 2019: 4-10). Bu süreçte tasarımdaki eleştirel yaklaşımların akademik olarak da derinleşmesi yani tasarımı ve grafik tasarımı sadece izlenen ve kullanılan değil tartışılan bir alan haline getiren söylemlerin gelişmesi de etkili olmuştur. Bu konuda eleştirel ve spekülative tasarım yani hem güncel tasarım problemlerine hem de gelecekteki tasarımın ilişkisel problemlerinin çözümü ve kurgusu üzerine yazan ve tasarlayan Anthony Dunne ve Fiona Raby ikilisi gibi aktörlerin ve aynı paralelde grafik tasarımın eleştirel ve alternatif rolünün tanınmasına katkı sağlayan Emigre ve Dot Dot Dot gibi bazı yayınların veya önemli alternatif tasarımcıların tüketim kültürü ve ticari estetiğin ötesinde grafik tasarımın sorunlarına ve tasarımcının farklı kimliklerine öncelik vermesi önemli bir yer tutmaktadır (Muir, 2015: 1). Bu makalenin ana konusu olan E. Jetset grafik tasarım stüdyosu ise eleştirel tasarıma daha yakın bir kategoride 90’lı yıllardan günümüze kadar yaptığı üretimleri ile alanında yankı uyandırmış ve açtığı yeni tartışmalar ve yeni ufuklar ile bu süreçlerin iyi örneklerinden biridir.

Alternatif Bir Örnek Olarak Experimental Jetset Projelerine Yakından Bakmak

Amsterdam merkezli grafik tasarım stüdyosu E. Jetset; Marieke Stolk, Erwin Brinkers ve Danny Van den Dungen üçlüsü tarafından 1997 tarihinde kurulmuştur. E. Jetset; Stedelijk Museum, Centre Pompidou, Dutch Post Group ve Whitney Museum of American Art, MOMA gibi önemli müze ve enstitüler ile proje ortaklıklarında bulunmuş; ayrıca Gerrit Rietveld

Academie'de ve ARTEZ Werkplaats Typografie'de uzun yıllar tasarım dersleri vermişlerdir (Jetset, 2024). Çalışmalarında sanat ve tasarımın duvarlarını saydam hale getiren ve disiplinler ötesi bir bakış açısına sahip olan E. Jetset, grafik tasarımı belirleyen kodların ve grafik tasarımcı rolünün yeniden gözden geçirilmesinde bakış açılarını genişletmiştir. E. Jetset'e göre; tasarımcıların kendi yolunu bulabilmesi ya da mevcut ekonomik ve politik ortamda ideallerini gerçekleştirebilmesi için nefes alabileceği ve özgür üretim yapabileceği paralel ortamlara ihtiyacı vardır (Sueda, 2014).

Çalışmalarında grid sistemlerinden daha çok dilden ilham alan E. Jetset; metinler, kelimeler, harfler arasında tipografik bir ritim aramakta ve bu parçalar arasında özel bir kompozisyon oluşturmaktadır. Harfler arasındaki espaslar ve dengeler ile uğraşmanın aslında heykeltıraşlıktan bir farkının olmadığını ifade etmektedirler. Heidegger'in inşa etmek, düşünmek ve ikamet etmek kelimeleri arasında kurduğu bağlantılardan etkilenen E. Jetset, tipografiyi yalnızca bir mesaj iletme rolüne sığdırmamakta, büyük bir kültürün inşa aracı olarak görmektedir (Jetset, 2023). Disiplinlerarası fikirler geliştirmeyi ve kolektif hareket etmeyi önemseyen E. Jetset, grafik tasarımın en önemli sebep ve amaçlarından biri olan iletişimin limitlerini genişleterek tasarımın görselliğinin yanında kavramsal derinliğini de öne çıkarmakta; estetik, işlev ve fayda gibi kavramları yeniden sorgulamaktadır. E. Jetset, grafik tasarımın geleneksel birikimini kullanmakta fakat onu dönüştürmekten çekinmemektedir. Bu bağlamda, geçici ve ticari olmanın ötesinde sürdürülebilir ve zamansız tasarımlarla yani uzun ömürlü tasarımlarla ilgilenmeleri onlara tasarım dünyasında saygınlık kazandırmıştır.

E. Jetset ekibi, üretimlerinin diğer tasarımcılar ve izleyici ile etkileşime geçmesi halinde döngüye giren yaratıcı bir bulmaca olduğunu ifade etmektedirler. E. Jetset, izleyiciye/kullanıcıya insanlar tarafından inşa edilmiş ve insanlar tarafından değiştirilebilir bir çevrenin parçası olduklarının farkındalığını vermeye çalışan bir yaklaşımla ilerlemektedir. Bir tasarımcı olarak şimdiki ve gelecekteki rollerini ya da sorumluluklarını bu yaklaşım üzerine kurmakta ve sürekli olarak izleyicinin/kullanıcının insan yapımı bir nesneye baktığını hatırlatmaktadırlar (Jetset, 2023). Kullanıcıyı aynı zamanda bir sanat izleyicisi konumuna da getiren Stedelijk Museum için tasarladıkları güçlü iletişime sahip tipografik poster serileri izleyici ve tasarım arasında kavramsal alternatif bir temas kurgulamakta ve yalın olmayı seçerek söylemin olmadığı kakofonilerden uzak durmaya çalışmaktadırlar.

E. Jetset, grafik tasarımcıya özgürlük alanı açan bakış açısı ve metodolojiler ile çalışsa da Sartre'in "*Alman işgali sırasında olduğumuzdan daha özgür olmamıştık*" sözündeki gibi özgürlük ve sınırlar arasındaki önemli ilişkinin farkında olarak üretmektedir. E. Jetset'e göre hiçbir proje sınırlamalardan tamamen bağımsız değil, her zaman yanıtlanacak bağlam, parametre ya da koşullar vardır. Diğer taraftan bu akışın içinde özgür olabilecek olan kapsamlar ve sınırların ya da çözülmesi gereken problemlerin içinde yaptığı seçimler ve geliştirdiği özgün metodolojiler ile tasarımcının kendisidir. Bu bağlamda, müşteriler için yapılmış olması ya da olmaması fark etmeksizin projelerini "kendi kendine başlatılan projeler" olarak tanımlamaktadırlar. Bu pratiği grafik tasarımın dışında değil grafik tasarım alanı içinde onu esneterek yapmaktadırlar (Jetset, 2023). E. Jetset, avangart ve eleştirel tasarımlar yapsa bile içinde bulunduğu sektörün katmanları içinde kendini kabul ettirmiş ticari hacmi büyük

Alternatif Bir Grafik Tasarım Stüdyosu Örneği Olarak Experimental Jetset

ajansların ışıltılı prodüksiyonlarına karşın yalın ama güçlü çıktılar sergilemiştir. E. Jetset müşteri ilişkilerini “Tüm projelerimizde, mümkün olduğunca sık ve amansız bir şekilde müşterilerimizi yaratıcılığımızla rahatsız ediyoruz.” cümlesi ile özetlemektedir. E. Jetset bunu bir tüketim kültürü ve gösteri toplumu eleştirisi olarak tartışmaya açmaktadır (Sueda, 2014). Stüdyonun bu sözü, ticari ilişkileri ve idealleri arasında bulunan hassas temasa ve stüdyonun sürdürülebilirliği ya da varlığının devamlılığı için bu ilişkinin dengede tutulması gerekliliğine işaret etmektedir.

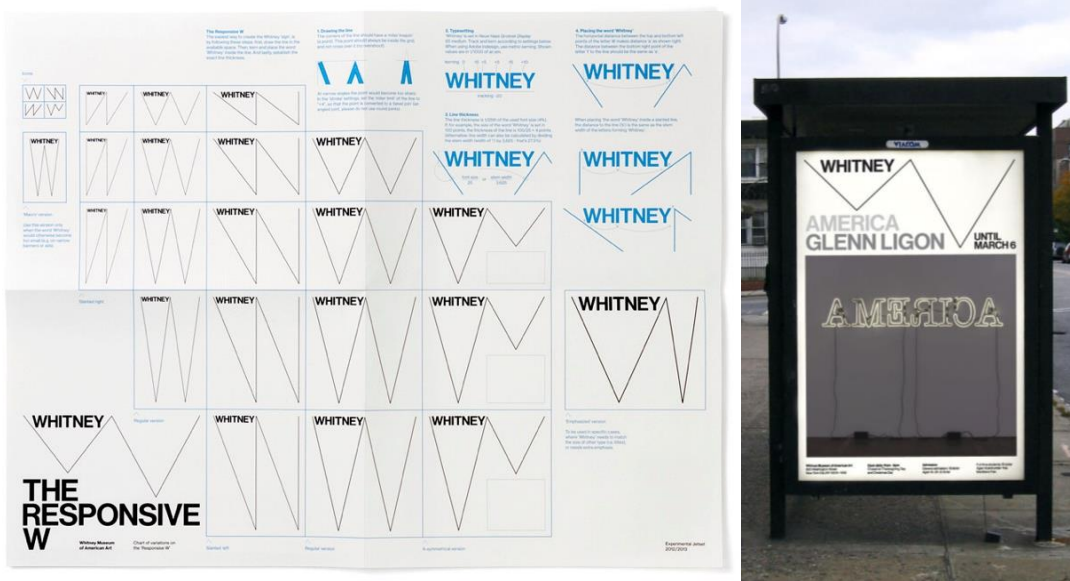

Görsel 1 “A-R-C” 2018, Experimental Jetset.

E. Jetset, Dunne ve Raby'nin geliştirdiği olası gelecek senaryoları üzerine varsayımsal ve fütüristik tasarımlar kurgulayan spekülative tasarım anlayışından ziyade şimdiki zamanın tasarım problemlerine ve toplumsal vb. etkilerine odaklanarak statükoyu sorgulayan eleştirel tasarım yöntemlerine paralel olarak içinde buldukları zamanda kalmayı tercih etmektedirler. E. Jetset'e göre geleceği düşlediği ya da kurguladığı yazılan modernizmin bile geçmişe gelecekte daha çok atıfta bulunmaktadır (Jetset, 2005). E. Jetset, alternatif olabilme açısından dönemin egemen tarzından farklı noktadaki eleştirel yapısıyla grafik tasarımcının kısıtlanan çözüm bulucu rolünü özgürleştiren adımlar atmıştır. E. Jetset kurduğu bu yapıyı grafik tasarımın ona biçilen döngüden çıkabilmesi ve işlevlerinin artması açısından alternatif bir yol ve fırsat olarak görmektedir. E. Jetset'in çalışmaları her ne kadar spekülative tasarım uygulamaları ile aynı kategoride gibi görülse de kendileri bu bakış açısının amaçlarına tamamen uymadığını, ayakları daha fazla yere basan, daha gerçekçi arayışlar içinde olduklarını ifade etmektedirler (Yıldırım, 2022: 208). Spekülative tasarım uygulamaları da eleştirel tasarım ile örtüşerek normatif tasarım süreçlerini tanımlayan ticari sektördeki kısıtlamaları kaldırma çabası içinde prototipler tasarlar fakat farklı olarak bunu kurgusal olarak yapar (Auger, 2013: 1). E. Jetset daha somut çözümlere odaklanmalarını, herkes gök yüzünü işaret ederken birilerinin yere bakması gerektiğinin altını çizerek ifade etmektedir (Sueda, 2014). Dolayısıyla E. Jetset, spekülative kurgulara odaklanmak yerine eleştirel tasarım kapsamına daha fazla uymakta ve grafik tasarımda zamanın ruhuna odaklanan alternatif çözüm önerileri sunmaktadır.

Alternatif Bir Grafik Tasarım Stüdyosu Örneği Olarak Experimental Jetset

E. Jetset, stüdyo içinde sabit rollerden kaçınmakta; tasarım sürecindeki iş yüklerinin eşit bölünmesine önem vermekte; farklı roller arasında geçişler sağlayarak her aşamada uzmanlaşmaya gayret göstermektedir. E. Jetset, tasarım sektörünün tasarımcılara nasıl düşünmesi, nasıl tasarlaması, nasıl uygulaması gerektiğini dikte eden yönlerinden uzak durduklarını vurgulamaktadır (Jetset, 2023). E. Jetset ekibinin de vurguladığı gibi tasarım alanında yenilikçi ve eleştirel olabilmek için kalıplardan sıyrılmak gerekmektedir (Coles, 2007: 100). E. Jetset, alışlagelen reklam ajansı titlerini, örneğin operatör ve kreatif direktör arasındaki ya da yönetici arasındaki katmanları harmanlayarak bu aşamaları yeniden düşündürmektedir. Uzmanlaşma alanlarındaki bu eşitlikçi yaklaşım kolektif bilinci ve beyin fırtınasını desteklemektedir. Dolayısı ile büyük reklam ajanslarında bilindik bir manzara olan hiyerarşik katmanların olmadığı bir grafik tasarım stüdyosunda projelerin tüm tasarımcılar tarafından sahiplenilmesine ve daha duyarlı bir yaklaşıma zemin hazırlamaktadır.

Görsel 2 “The Responsive W”, Whitney Museum of American Art için tasarlanan kurumsal kimlik çalışmalarından 2013, Experimental Jetset.

E. Jetset, tasarımlarını oluştururken, araştırma, tartışma ve yazma aşamalarına önemli oranda zaman ayırarak tasarımlarında aynı zamanda kavramsal bir alt yapı oluşturmakta; bu yazınsal çıktıları tasarımlarının yan ürünü olarak görmektedir (Jetset, 2023). E. Jetset, minimal ve kavramsal özellikler taşıyan bu tasarımları ve özellikle de özgün tipografik çalışmaları ile öne çıkmıştır. 2013 yılında Whitney Museum of American Art için tasarlanmış oldukları ve "Responsive W" (Duyarlı W) olarak tanımladıkları logo, stüdyonun tasarım refleksini özetleyen işlerden biridir. E. Jetset, katı kuralların etrafından ustalıkla dönmeyi başarmış, sadece eleştirel değil, logonun hareketinde de olduğu gibi neredeyse sınırsız tasarım boşluğu ile uyumlu, esnek ve grafik tasarım alanında büyük tartışmalara sebep olacak kadar minimal bir logo tasarlamışlardır (Laranjo, 2013). E. Jetset, Whitney'nin kurumsal kimliğini kurgularken daha önce Pentagram Tasarım Stüdyosu tarafından tasarlanan haline karşı sorumlu hissettiklerini belirterek, tasarımın sürdürülebilir ve uzun ömürlü olması gerektiğini vurgulamaktadır (Jetset, 2023). E. Jetset, kusurları ve muğlaklığı kabul eden işlev ve estetik

Alternatif Bir Grafik Tasarım Stüdyosu Örneği Olarak Experimental Jetset

arasındaki deneyselliğe açık bir eğilime sahiptir. Stüdyonun tasarımlarındaki minimalist indirgemecilik kavramsal boyutta da bir yalınlığa ulaşmak amacı taşımaktadır.

Görsel 3 “Patta Psychogeographic Practice” 2022, Experimental Jetset.

Görsel 4 “SB Capsule Collection” 2022, Experimental Jetset.

E. Jetset’in, Susan Bjil markasının iş birliğiyle iklim krizine dikkat çekmek için tasarladığı “SB Capsule Collection” özellikle plastik atıklar sebebi ile kirlenen çevre ve yükselen deniz seviyesi tehlikesine “Here Comes The Ocean” (İşte Okyanus Geliyor) sloganı ile vurgu yapmakta ve görselleştirmektedir (Jetset, 2022). Stegall’a göre alternatif tasarım yaklaşımının sürdürülebilir biçimlerde gelişebilmesi için tasarımcının diğer disiplinler ve çevresi ile duyarlı bir bağ oluşturması ve uzmanlık alanından bu ağa katkı sunması

Görsel 7 “Superstructures (Notes on Experimental Jetset / Volume 2)” 2021, Experimental Jetset.

Görsel 8 “Superstructure” 2018, Experimental Jetset.

2018 yılında RMIT Üniversitesi ve E. Jetset iş birliği ile Melbourne’de gerçekleşen “Superstructure” adlı enstalasyon dil ve şehir arasındaki ilişki temasına odaklanmaktadır. Bu projede şehrin tamamı grafik bir dil ve grafik tasarım stratejileri ile şekillendirilebilecek ya da yeniden inşa edilebilecek bir platform olarak görülmektedir. Proje büyük ölçüde Konstrüktivizm, Situasyonist Enternasyonal, Provo ve Post-Punk olmak üzere dört hareketten esinlenerek şehrin dilini biçimlendirmektedir (Jetset, 2018). Taşçıoğlu’na göre; kent, grafik tasarımın tüm etkisinin görülebileceği bir sahneye benzemektedir (Taşçıoğlu, 2013). E. Jetset grafik tasarım stüdyosu tarafından kurgulanan ve tasarlanan proje, bir retrospektif serginin, enstalasyonun, deneysel tipografik posterlerin veya bir sergileme tasarımının bir arada

gözlemlenebileceği bir deneyimi sunmaktadır. Bu açıdan grafik tasarımı disiplinler ötesi manada güçlendiren, grafik tasarımcının rolünü ve ufkunu genişleten bir proje olarak karşımıza çıkmaktadır. “Superstructure”da da olduğu gibi E. Jetset’in çalışmaları grafik tasarımcının çok yönlü, transdisipliner, alternatif kimliklerinin olabileceğinin ve farklı uzmanlıklara taşan işleri çözebileceğinin bir göstergesidir.

SONUÇ

Kavramların ve tanımların teknolojinin hızına bağlı olarak değişebildiği günümüzde alternatif kavramı da kendini yeniden sorgulatmaktadır. Alternatif olabilmek ve kalabilmenin bağlamları, avantajları ve dezavantajları değişmektedir. Yaklaşık 28 yıldır aktif olarak üreten ve üretmeye devam eden E. Jetset, bu dönüşümü deneyimlemiş olan bir stüdyodur. Bu süre zarfında söylemleri benzerlik gösterse de yöntemleri teknolojiye, toplumsal ve çevresel ihtiyaçlara göre yeniden biçimlenmiştir. Rekabetin ve yaratıcı üretimlerin hiç olmadığı bir yoğunluk ve hızla çoğalması alternatif kalabilmeyi zorlamakta ve alternatif tasarım mekanlarını yeni stratejiler geliştirmeye itmektir. Aslında olumsuz yönlerinin yanı sıra olumlu anlamda alternatif stüdyoları daha özgün fikirler ve ifade yolları bulmaya yöneltmektedir.

İnternetin ve bilgisayar teknolojilerinin henüz gelişmemiş olduğu dönemlerde alternatif tasarım mekanları kapalı devre bir iletişim havuzu içinde hareket şansı bulmuş; sesini duyurabilmesi için sayılı haber organının ilgisini çekmesi ya da otoritelerin uygun görmesi gerekmiştir. Bu sebep ile alternatif olan fikir ve tasarımların okunması ya da görülmesi zor bir süreç olmuştur. İletişim araçlarının demokratikleşmesi, dijital teknolojilerin ucuz, ulaşılır ve hızlı hale gelmesiyle büyük finansal desteklere ihtiyaç olmadan özellikle dijital üretimin kolaylaşması ve de son yıllardaki yapay zeka araçlarının konforu ile farklı seslerin artması, rastlantısal ya da bilinçli yaratıcılığın bir yığın halinde çoğalmasını sağlamıştır. Bu dönüşüm kopyalamayı, yüzeyselleşmeyi ve aynışmayı içinde barındıran bir paradoksa yol açarak özgün ya da duyarlı tasarımların ve fikirlerin çok hızlı kopyalanmasına veya popülerleşmesi ile hızlı tüketim içinde erimesi yani iyi ve vasatın birbirine karışmasına aynı zamanda da büyük ölçekli ajanslar tarafından sözde kültürel projeler içinde elit hedef kitleye ulaşmanın bir yöntemi olarak kullanılmasına yol açabilmektedir. Olumlu açıdan ise sadece ticari estetik kaygılar üzerine kurulmamış olan alternatif tasarım stüdyolarının veya kolektiflerin kitlelere ulaşabilmesi, dünyanın herhangi bir yerindeki müşteri/kullanıcı ile proje yapabilmesi için finansal engellerin azalması ve büyük ajansların tekelden kurtulma anlamlarında düşünülebilir. Dolayısı ile E. Jetset gibi iş bölümünde adaletli bir uzmanlaşmaya ya da kolektif bilince sahip yaratıcı üretime önem veren alternatif stüdyolar için teknolojik anlamda tasarım iş sürecinin kısalması yaratıcı aşamalara, araştırma ve beyin fırtınasına daha fazla zaman sağlamaktadır. Aynı zamanda tasarım alanındaki ve etkilediği alanlardaki dönüşümleri sorgulayan ve eleştirel bakabilen alternatif tasarım stüdyoları kitlesel ve fütursuzca tasarım üretiminin karmaşıklığının ayrıştırılmasında birer gözlemci rolünde bulunmaktadır.

E. Jetset gibi alternatif grafik tasarım stüdyolarının geleceği ve olasılıkların daha işlevsel ve etkili olarak hayata geçebilmesi açısından tasarımcı ve teknoloji arasındaki simbiyotik ilişkinin önemli olduğu söylenebilir. Hem “çevrimdışı” yılları hem de dijital teknolojinin günümüzdeki yeni evresi olan yapay zekayı deneyimleyen E. Jetset; güncel grafik

tasarım üretimi konusunda ilk akla gelen özgünlük gibi sorunların ötesinde tüm dünyadaki tasarımlara hızlı erişimin ve görsel aşinalığın, her şeyin daha önce yapılmış olduğu yanlışlığına dayalı tükenmişlik hissi yaratabileceğine dikkat çekmektedir. Bu bağlamda stüdyo, genç tasarımcıların arzuları ve yenilikçi tasarımlar yapmaları önünde bu yanlışlığa düşmemeleri gerektiği önerisinde bulunmaktadır. 21. yüzyılın hızla dönüşen dünyasının geleneksel ve dijital katmanlarında tecrübe kazanmış bir stüdyo olarak E. Jetset; genç tasarımcıların bağımsız tasarım stüdyoları oluşturabilmeleri yolunda cesaret gösterebilmeleri için uzun ömürlü bir emsaldir (Jetset, 2023).

E. Jetset, MM Paris, Superflex gibi günümüz tüketim çağında daha gözlemci, daha duyarlı ve eleştirel biçimlerde; teknolojik konforun rehabetine kapılmadan üreten alternatif tasarım mekanları dünyayı şekillendiren kimliklerden biri olan grafik tasarımcıya farklı seçeneklerin somut yönlerini göstermekte ve yakın gelecekte de bu bağlamı sürdürebilecek potansiyele sahip görünmektedir. Grafik tasarımcı içinde bulunduğu sektörel üretim zincirinin çıktılarında doğrudan sorumlu tutulmasa da olumsuz sonuçlar doğuran bir döngüyü olumlu yönde etkileme gücüne sahiptir (Selamet, 2012: 146). Alternatif tasarım stüdyolarının daha özgür ve disiplinler ötesi anlamda açtığı alanlar tasarımcı rolünün sadece ticari estetik problemlere çözüm bulan bir tanımdan çıkarak sorgulayan bir tasarımcı rolünün kabul görmesine katkı sağlamıştır. Benzerleşme ve yüzeyselleşmenin hakim olduğu günümüzde, eleştirel bakabilen, toplumsal ve çevresel kaygıları olan tasarımların kurgulanması bu anlamda alternatif olabilmenin sürdürülebilirliğini sağlamlaştıracaktır. Giderek hızlanan imkanların çoğunlukla tüketime hizmet ettiği bir süreçte tasarımın geleceği ve tasarım stüdyolarının alternatif kalabilmeleri onların eleştirel ve duyarlı yaklaşımlarına devam etme cesaretini gösterebilmeleri ile paralel görünmektedir.

KAYNAKÇA

- Auger, J. (2013). Speculative design: crafting the speculation. *Digital Creativity*, 24(1), 11-35.
- Coles, A. (2007). *Design and Art*. London: MIT Press.
- Coombs, G; Mcnamara, A; Sade, G. (Ed.) (2019). *Undesign: Critical Practices at the Intersection of Art and Design*. New York: Routledge.
- Dunne, A.–Raby. F. (2013). *Speculative Everything Design, Fiction, and Social Dreaming*. London: The MIT Press.
- Fuad-Luke A. (2009). *Design Activism: Beautiful Strangeness for a Sustainable World*. USA: Earthscan from Routledge.
- Gershman, V. (2011) What is a Designer Statement? Krishnamurthy, Ibarra, Pesko, Heller, Experimental Jetset. Walkerart. Erişim: <https://walkerart.org/magazine/what-is-a-designer-statement-krishnamurthy-ibarra-pesko-heller-experimental-jetset/>
- Jetset, E. (2022). *SB Capsule Collection, Here Comes The Ocean. Experimental Jetset*. Erişim: <https://www.jetset.nl/archive/sb-capsule-collection-2>
- Jetset, E. (2024) About Experimental Jetset. *Experimental Jetset*. Erişim: <https://www.jetset.nl/about>
- Jetset, E. (2005). Experimental Jetset: Past Plus Future Equals Now (On the Act of Referring to the Past as a Modernist Gesture). *Design Manifestos*. Erişim: <https://designmanifestos.org/experimental-jetset-past-plus-future-equals-now-on-the-act-of-referring-to-the-past-as-a-modernist-gesture/>
- Jetset, E. (2023). The Whitney Tapes. *Experimental Jetset*. Erişim: <https://www.jetset.nl/archive/the-whitney-tapes>
- Jetset, E. (2018). Superstructure. *Experimental Jetset*. Erişim: <https://www.jetset.nl/archive/superstructure>
- Laranjo, F. (2013). Modes of The Whitney Identity: Responding to What? *Modes of Criticism*. Erişim: <https://modesofcriticism.org/whitney-identity/>
- Patta Psychogeographic Practice: Experimental Jetset on their typology of taped arrows that gives voice to a post-pandemic urban landscape. Typeroom. (2022, 7 Kasım). Erişim: <https://www.typeroom.eu/patta-psychogeographic-practice-experimental-jetset-capsule-collection-typology-taped-arrows-typeface>
- Selamet, S. (2012). Sürdürülebilirlik ve Grafik Tasarım. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, (8)15, 125-148.
- Stegall, N. (2016). *Sürdürülebilirlik İçin Tasarlamak: Ekolojik Yönelimli Tasarım İçin Bir Felsefe*. çev. Erkan Ünal, Tasarım Ne Bekler? Cogito Dergisi.

Sueda J. (2014). *All Possible Futures: Experimental Jetset on Speculative Graphic Design*. Walkertart. Erişim: <https://walkerart.org/magazine/jon-sueda-experimental-jetset-speculative-graphic-design/>

Taşçıoğlu, M. (2013). *Bir Görsel İletişim Platformu Olarak Mekan*. İstanbul: YEM Yayın.

TDK (2024). *Alternatif sözcüğünün tanımı*. <https://sozluk.gov.tr/>

Tharp B; Tharp S. (2018). *Critical, Speculative, and Alternative Things*. London: The MIT Press.

Twemlow, A. (2011). *Grafik Tasarım Ne İçindir?* çev. Dalsu Özgen. İstanbul: YEM Yayın.

Yıldırım, D. (2022). *Sergileme Tasarımı Bağlamında Küratör Olarak Grafik Tasarımcı*. (Doktora Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi (743983).

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1 “A-R-C” 2018, Experimental Jetset. Kaynak: <https://www.jetset.nl/archive/alphabet-reform-committee> Erişim: 07.06.2024.

Görsel 2 “The Responsive W” Whitney Museum of American Art için tasarlanana kurumsal kimlik çalışmalarından 2013, Experimental Jetset. Kaynak: <https://www.jetset.nl/archive/the-whitney-tapes> Erişim: 07.06.2024.

Görsel 3 “Patta Psychogeographic Practice” 2022, Experimental Jetset. Kaynak: <https://www.typeroom.eu/patta-psychogeographic-practice-experimental-jetset-capsule-collection-typology-taped-arrows-typeface> Erişim: 08.06.2024.

Görsel 4 “SB Capsule Collection” 2022, Experimental Jetset. Kaynak: <https://www.susanbijl.nl/pages/archive-2022-experimental-jetset> Erişim: 08.06.2024.

Görsel 5 “How Posters Work” Cooper Hewitt Design Museum 2015, Experimental Jetset. Kaynak: <https://www.cooperhewitt.org/event/actual-size-experimental-jetset/> Erişim: 01.07.2024.

Görsel 6 “Manifesto” 2005, Experimental Jetset. Kaynak: <https://designmanifestos.org/experimental-jetset-past-plus-future-equals-now-on-the-act-of-referring-to-the-past-as-a-modernist-gesture/> Erişim: 04.07.2024.

Görsel 7 “Superstructures (Notes on Experimental Jetset / Volume 2)” 2021, Experimental Jetset. Kaynak: <https://moom.cat/en/item/superstructures-notes-on-experimental-jetset-volume-2> Erişim: 23.06.2024.

Görsel 8 “Superstructure” 2018, Experimental Jetset. Kaynak: <https://www.jetset.nl/archive/superstructure> Erişim: 12.06.2024.

Dr. Öğr. Üyesi Döne ARISOY

Kafkas Üniversitesi

donee000@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4894-0427

BİR GÜNCEL SANAT MALZEMESİ OLAN GİYSİ'NİN ELE ALINIŞI

Özet

Sanat tarihi boyunca belli üslupları temsil eden, topluma dair farklı düşünce ve bu düşüncelere sahip çıkan farklı sanat akımları ortaya çıkmıştır. 20. yüzyılın başlarında yalnızca bir sanat eseri yaratmakla kalmayıp aynı zamanda sanatçının bir fikri, görüntüyü veya nesneyi temsilini tasvir eden sanat yaklaşımlarının temelleri atılmaya başlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası sanatın dinamiği değerlendirildiğinde sanatta kullanılan malzemelerin rollerinin değiştiği, metinsel içeriklerin izleyici ve sanatçı ile çeşitlenip yenilendiği gözlemlenmiştir. Güncel sanatın bu örnekleri yeni sanat malzemelerinin izleyicinin yerleşik algısını yıkması olarak anlamlandırma süreçlerinin önemli birer analizi olmuştur.

Araştırmada ele alınan eserler, 20. yüzyılın ortalarından günümüze kadar olan dönemi kapsayan ve giysiyi bir sanat malzemesi olarak kullanmayı tercih eden beş sanatçının, çeşitli tekniklerde farklı ifade biçimleri kullanarak ürettikleri yerleştirmelerden oluşmaktadır.

Araştırmanın amacı, bir malzeme olarak giysinin belirlenen eserler sınırında, sanatsal açıdan ve dönemin sanatı disiplinde inceleyerek bir güncel sanat eseri analizi yapmaktır. Araştırma tarama yönteminde modellenmiştir. Araştırmada, akademisyen/sanatçı Döne Arısoy'un da gerçekleştirmiş olduğu çalışması, güncel sanatta giysi uygulamaları, sanatçıların ve tasarımcıların performans sanatları ve görsel sanatlar arasında köprü kurduğu yaratıcı bir alan olmuştur. Bu tür uygulamalar, giysi tasarımı, yerleştirme sanatı ve diğer sanat formlarının birleşimini içermektedir. Uygulanabilirliği açısından güncel sanatta giysi genellikle toplumsal, politik, kültürel ve teknolojik konuları ele almakta ve günümüzün karmaşık ve hızlı değişen dünyasını yansıtmaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güncel Sanat, yerleştirme, giysi, malzeme, postmodern

CLOTHING, A CONTEMPORARY MATERIAL OF ART

Abstract

Throughout the history of art, various art movements that represented certain styles, proposed and embraced different social ideas have emerged. In the early 20th century, the foundations of artistic approaches not only created works of art but also depicted the artist's representation of an idea, image, or object. The analysis of the post-second world war dynamics of art would reveal that the roles of the materials employed in artworks changed, the textual content diversified and renewed with the contribution of both the audience and the artist. These contemporary art examples became significant analyzes of the meaning-development processes since new art materials destroyed established perceptions of the audience.

The works discussed in the present study included installations produced since the mid-20th century by five artists who utilized clothing as art materials, and various expression forms and techniques.

The present study aimed to analyze contemporary artwork based on clothing as an art material from an artistic perspective and the discipline of art of the period. The study was designed with the survey method. The works of academician/artist Döne Arısoy and clothing applications in contemporary art became a creative field, where artists and designers built bridges between performing and visual arts. These applications entailed a combination of clothing design, installations, and other art forms. Clothing in contemporary art generally addressed social, political, cultural, and technological issues, and attempted to reflect the complex and rapidly changing world.

Keywords: Contemporary art, installation, clothing, material, postmodern.

GİRİŞ

Postmodern süreçte sanatta kullanılan malzemelerin rollerinin sürekli değiştiği, yeni anlamlara büründüğü, metinsel içeriğinin sanatçı ve izleyici ile birlikte her bir bireyde çoğalarak yenilendiği bir yapıda varlıklarını sergilediği anlaşılmaktadır. Galeri mekânlarının irdelenmesiyle birlikte, sanatın işlevi ve biçimi, birlikte sorgulanmaya başlamıştır. Sanatçıların üretim sürecinde farklı arayışlarda olması çalışmalarda multidisipliner işlerin ortaya çıkmasını da öncülük etmektedir. Bu durum tarihsel süreçte sanat ve nesne arasındaki; izleyici, yapıt ve sanatçı ilişkisi üzerine odaklanmıştır (Toluyağ, 2020, s.103). Endüstrileşme ile birlikte yaşanan modernleşme durumu, üretim süreci ve birçok kuralıda devamında getirmiştir. Bu dönemde sanat nesnesi ve sanatçı arasındaki ilişkide farklı dönüşümler göstermiş ve endüstriyel nesnelere sanatın vazgeçilmez materyalleri olmuştur. Bastaban (2024), küreselleşme her şeyi hızlı bir şekilde değiştirmekte ve dönüştürmektedir. Bu durum teknolojik, ekonomik ve sosyal imkânların gelişimi ile daha da hız kazanmıştır. Bu hızlı dönüşüm ve değişim sanat faaliyetlerin de farklı mecralar ve tercihler üzerinden etki oluşturma çabalarını doğurduğunu söylemektedir. 20. yüzyıl başındaki Marcel Ducham'ın hazır-yapımları ve Kurt Schwitters'e kadar giden süreç bize bu hızlı dönüşümün de Enstalasyonun da, sanata kattığı yeni heyecanları sunmaktadır.

“Enstalasyon (yerleştirme), kelimesi; kurma, kurulum, düzenleme, yerleştirme gibi anlamlara gelmektedir. Yerleştirme, kavramsal sanat pratiklerinde ve diğer sanat disiplinlerinde yer alan bir üretim, ifade, çalışma biçimi ve bir sanat anlayışıdır” (Taştan, 2018, s. 49).

Bir Güncel Sanat Malzemesi Olan Giysi'nin Ele Alınışı

Postmodern sanatta, bir tür ve yöntem olan enstalasyon, toplama ve kurgu mantığının uzantısı durumundadır. Bu yöntemle oluşturulan bir çalışmadaki parçalar, bütünü oluşturmakla birlikte kendi kimliklerini yaşatmışlardır ki bu da o çalışmanın heterojen olması halini doğurmuştur (Yılmaz, 2013, s. 215).

Günümüzün vazgeçilmez anlatım biçimi olan enstalasyon kamusal alanlarda ve iç mekanlarda, devasa boyutlarda yerleştirildiği mekana özgü üretilerek kendine yer edinmiştir. Özellikle, dünyanın en önemli sanat etkinliklerine ev sahipliği yapan Uluslararası Bienallerde Enstalasyon (yerleştirme) sanat yapıtları izleyiciyle buluşma imkânı bulur. Hatta bazı sanatçıların farklı anlatım içeriği olan yeni ve yaratıcı tasarımlar için bir bazen bir tarihçi bazen de bir araştırmacı gibi çalışarak biriktirdikleri malzeme yığınlarını düzenleyerek sanatsal üretimler yaparlar. Bazı sanatçılar ise nesnenin kütlesi, yoğunluğu, ölçeği, rengi, dengesi gibi daha heykelsi konular üzerine çalışmalar yaparlar. Çoğunlukla çöp ya da hurda olarak nitelendirilen bu nesnelere üretilen yapıtlar, bitmeyen üretim döngülerine ve büyük bir küresel tüketime dikkat çeker. Çoğu sanatçı plastik poşet, oyuncak, diş macunu, araba tekeri, plastik şişe, hurda eşyalar, giysiler, araba parçaları gibi akla gelebilecek her türlü nesneyi sanat üretiminde kullanırlar. (Toluyağ, 2020, s.106).

1960'lı yıllardan itibaren sanatçılar, sanat ve düşünce ortamının etkisi altında farklı yaklaşımlar geliştirmişlerdir. Bu dönemde sanat, sık sık toplumsal, siyasi ve kültürel meselelere duyarlı bir şekilde ele alınmıştır.

Sanat dahil hayata dair birçok şey makinaların hakimiyetine girmiştir. Bu dönemde, izleyiciyle sanat nesnesi arasındaki ilişki de değişim göstermiştir. Endüstrileşmeyle birlikte çok fazla nesne üretimi ve tüketimi başlamıştır. Bu hazır nesne, zamanla sanatçılar tarafından sanatsal bir ifade aracı haline getirilmiştir. Nesnelere iç içe olduğumuz dünyada sanat üretiminde her çeşit nesne, insan bedeni dahil olmak üzere sanatın malzemesi olabilme fikrini doğurmuştur. Bu şekilde giysinin de sanat disiplini içinde form ve kavram olarak ele alınmaya başlaması, 1960'lı yıllardan günümüze sanatın farklı yönlerini ve anlamlarını keşfeden bir dönemin yansıması olmuştur. Bu yaklaşım, giysiye yeni bir perspektif getirerek sanatsal ifade, performans sanatı ve giysi kavramlarının birleştiği ilginç bir alan oluşturmaktadır. Giysi, bedenin sınırları içindeki bir ifade biçimi olarak görülmüş ve sanatçılar tarafından bu perspektifle kullanılmıştır. Giysi, renk, doku, form ve desen gibi özelliklerle birlikte bedenle etkileşime girerek sanatsal bir ifade aracı haline gelmiştir. Sanatçılar, giysiyi geleneksel rolünden uzaklaştırıp, sıradan bir nesne olmaktan çıkarıp bir sanat eserine dönüştürmek için farklı malzemeler, teknikler ve tasarım anlayışları kullanmışlardır. Giysi, sanatın sınırlarını genişleten ve düşünsel olarak derinleştiren bir unsur olarak sanat dünyasında varlığını sürdürmektedir.

Michelangelo Pistoletto

Görsel 1. Michelangelo Pistoletto, Venus of the Rags, 1987.

http://www.yapi.com.tr/haberler/michelangelo-pistoletto_95687.html

İtalyan sanatçı Pistoletto ilk dönem çalışmalarında figüratif eserler ve oto portre üzerine çalışmış, devamında ise fotoğraf ve resmi birleştirerek farklı tekniklerde çalışmalar üretmiştir. Bunlardan biride değersiz ve değerli olanı, eski ile günceli başarılı bir şekilde bir araya getirdiği yerleştirmesi olan 'Çaputların Venüs'ü' ya da 'Paçavraların Venüs'ü' isimli çalışmasıdır (Uzun, Aydın 2018, s. 223). Venüs figürünün önüne yerleştirdiği tekstil malzemelerinden oluşan paçavra yığınıyla yapılmış çalışma çağdaş sanata vurgu yapmaktadır.

Dönemin İtalya'sı ekonomik büyüme ve hızlı sanayileşme içindedir, ülkenin kalkınması aynı zamanda kültürel bozulmanın ve emek eşitsizliğinin artmasına da yol açmıştır. Nüfusun harcama gücü arttıkça tüketim kültürü yükselmiştir. Giderek materyalist bir toplum oluşmaktadır. Kırsaldan gelen göçmenlerin ucuz yerel emeği sömürülmektedir.

'Arte Povera' olarak bilinen hareket, bu sosyal ve politik huzursuzluk döneminde kurulmuştur. Paçavraların Venüs'ü, Arte Povera'nın genel anlatısına sıkı bir şekilde tutunmaktadır. Bunlar kültürel bozulma, eşitsizlik ve huzursuzluk. Bununla birlikte, gerçekte, Paçavraların Venüs'ü harekete geçmiş ve bir toplum eleştirisinden daha fazlası olarak ortaya çıkmıştır. İki karşıt motifin yan yana gelmesi çalışmada sosyo-politik duruşların-aristokrat üst sınıf değerlerine karşı işçi sınıfının mücadelelerini bize göstermektedir (Ding, 2016, s. 2).

Paçavraların Venüs'ü, görünüşte çok renkli paçavra yığınından oluşan bir yerleştirmedir. Duvarı yerleştirmenin arkası olan alan klasik tarzda bir heykel, dişi ve mitolojik bir tanrıça olan Venüs'ün tasviri, paçavraların önüne bakacak şekilde yerleştirilmiştir. Kurulum birçok farklı şekillerde uygulanmıştır. İlk olarak sergilenen çalışmada Venüs tasviri mermerden ve normalden daha büyük ele alınmıştır.

Bir Güncel Sanat Malzemesi Olan Giysi'nin Ele Alınışı

Mitolojik bir plan ve devamındaki kavramlar göz önüne alındığında, Venüs'ün bir paçavra yığınıyla yan yana getirilmesi, izleyiciye, tasvir edilen tanrıçanın kapsamlı bir değerlendirmesini yapmak için mitolojik varlığının tüm yönlerini açıklamaktadır.

Susie Macmurray

Görsel 2. Susie MacMurray,

Görsel 3. Susie MacMurray,

MacMurry'nin A Mixture of Frailties, 2004. MacMurry'nin A Mixture of Frailties, (Kesit)

<https://newyorkarttours.com/blog/art,artist,contemporary,critic,exhibition,gallery,newyork,photography,sculpture,tour,visualart/a-mixture-of-frailties/>

Susie MacMurray, çeşitli malzemelerle çalışan çağdaş İngiliz sanatçıdır. En iyi bilinen eserlerinden bazıları büyük ve karmaşık giysi heykelleridir. MacMurry'nin A Mixture of Frailties 'Bir Kırılgnlık Karışımı' adlı 2004 yılında yapmış olduğu, bu giysi çalışması, ters çevrilmiş 1400 lateks yani ev eldiveninden yapılmıştır (Singer, 2015, s. 119).

Sanatçı 6 metrelik bir kıyafeti etkili bir şekilde sergileyip ilgi çekici bir yerleştirme oluşturmuştur. Tekstil malzemeleriyle de yapılmış çalışmaları bulunmakta fakat ele aldığımız 'Bir Kırılgnlık Karışımı' çalışması mutfak eldiveni ile yapılmıştır.

Kırılgnlık, zayıf olma, kolayca yok olma ve hassas olma durumu bu heybetli heykelin güçlü duruşunu yalanlamaktadır. İlk görüşte, mutlak bir zevk, kremi beyaz fırırlı ve eğlenceli, bir köpük pınarını andırmaktadır. Kıyafetin önü ve arkası simetriktir. Sarı ev eldivenleri, ters çevrilmiş solgun ve tüylü iç kısım, deride soyulma hissi vermektedir. Sadece eldivende parmakların bir bölümü görünür durumdadır. Eldivenlerde aynı miktarda parmak açıkta kalır ve her parmak aynı şekilde durmaktadır. Gövdede parmaklar tarafından yapılanlar aynıdır ve aynı mesafeye yayılırlar. Hacim pürüzsüz, dengeli ve her yönden eşittir.

Pek çok kişinin gözünde bir gelinliği, belki de beyaz olduğu için çağrıştırmaktadır. Ama MacMurray buna asla böyle demiyor. Ona göre, bir trenin dairesel doğasına atıfta bulunduğunu söylüyor. 'Sadece içinde durabilirsiniz fakat hareket edemezsiniz. Bu nedenle sadece uzaktan hayran olabilirsiniz ve siz hapsolmuşsunuzdur' (Green, s. 15, 41).

'Bir Kırılgnlık Karışımı', ilk bakışta farklı bir moda parçası görünümünde olsa da, kullanılan malzemeler ve yaratılan silüet üzerine düşünüldüğünde çalışma çok daha düşündürücü olmaktadır. Giyim ve bedenden uzak olan çalışmada gerçekler karmaşıktır. Sanatçılar insanın çeşitli yönlerini temsil etmek için çok farklı nesnelere kullanmaktadırlar.

Bir Güncel Sanat Malzemesi Olan Giysi'nin Ele Alınışı

Sanat eserindeki nesnelere, insanın duygularını, korkularını, umutlarını ve arzularını kavramlarla ifade etmektedirler. Kadın formu ile kadınlardan beklenenler arasında, izleyicileri kültürel ve sosyal anlamda ki beklentiler üzerinde düşünmeye yönlendiren bir bağlantı bulunmaktadır.

Anselm Kiefer

Görsel 4. Anselm Kiefer, Antik Çağın Kadınları.

Görsel 5. Anselm Kiefer, Antik Çağın Kadınları.

<https://www.artgallery.nsw.gov.au/collection/works/324.2005.a-d/>

Alman Dışavurumcu olan Anselm Kiefer; Almanya'nın yakın siyasi tarihi ve kültürüne değinmek için yaptığı çalışmalarında kül, kum ya da saman karıştırılmış boya yığınları onun çalışmalarını güçlendirmeye yönelik yöntem olmuştur. Bu yöntem bir yandan da II. Dünya Savaşında Nazi Almanya'sının geri çekilme esnasında kullanılamaması amacıyla yaktıkları yıktıkları alanları, sanatçı tarafından dile getirmek maksatlı, orduya gönderme niteliğindedir (Hopkins, 2018, s. 223).

Kiefer'in çalışma yöntemi seyahat etmeyi ve malzeme toplamayı içermektedir. Stüdyolarının büyük alanları her zaman bu toplanılanlar için ayrılmıştır. Toplanan bitkileri ve doğal nesnelere depolamak onun uzun düşsel yolculukları olmuştur. Büyük bir kütüphanesi olan Kiefer'in botanik ve botanik içerikli birçok antika ve nadir bulunan bitkisel incelemeler ve diğer, ezoterik konular onun sanatında yer almaktadır. Kiefer gibi akıl hocası Joseph Beuys'da, gerçek ve kalıcı bir doğaya ilgi duymakla kalmamış, aynı zamanda doğal maddelerin nasıl çalıştığını da incelemiştir. Bu incelemelerin insan vücudu ile etkileşime girmesi onların çalışmalarının önemli bir tarafını oluşturmaktadır. Onun araştırmalarında, Greko-Romen'den alınan eserleri mevcuttur. Tarih ve Mitoloji, Kabalistik mistisizm ve eski Gnostik metinler olmuştur ('Art Galeri NSW, 2007').

“Kullandığı malzemelere derin anlamlar yükleyen sanatçı, adeta malzemenin ağırlığını da eserlerine eklemiş, anlamını da derinleştirmiştir. Bazen bağlamından koparılan fotoğrafik görüntü, kamış, ağaç kabukları gibi materyaller resim içinde yeni anlamlara bürünürken, bazen de seçilen malzemeler tam da kendi işlevinde karşımıza çıkmakta, görünenden çok daha fazla mesaj barındırmaktadır” (Şahin, 2020, s.71).

Bir Güncel Sanat Malzemesi Olan Giysi'nin Ele Alınışı

Kiefer bir sanat eseri yaratırken mitleri ve hikâyeleri başlangıç noktası yapmaktadır. Sanatçı, güçlü kadınların baskı altında tutulmasını hatırlatan birkaç dizi çalışma yapmıştır. Görsel 4 ve 5'te gördüğümüz üzere 'Antik Çağın Kadınları' yani 'Hypatia, Candida, Myrtis' en bilinen örneklerdendir. Bu kadınların kafalarının yerine oturan nesnelere, onları tarihe yerleştirmektedir. Kitap, erkek şair Pindar'la yarışan ve eski bir şair olan Myrtis'e aittir ve küstahlığı nedeniyle cezalandırılmıştır. Melankoli küpü, İskenderiyeli sofist filozof Hypatia'ya aittir. Hıristiyan rahipler tarafından taşlanarak öldürülmüştür. Jiletli tel ise Candida'ya ait, iddiaya göre çırılçıplak koşan Romalı bir cadıdır. Ormanda saçlarına yılanlar dolanmıştır. ('collecting contemporary international art, 2013') Bu çalışmanın Sidney'de gösterilecek tekrarı, eve dönüş yolculuğunun izini süren uygulamalı bir ip veya bant içermektedir. Sanatçının malzeme ve kavram anlamında kurduğu bağlam zenginliği yapıtları ile olan bütünselliği, Kiefer'in sanatının temelini oluşturmaktadır. Doğan (2023)'e göre Kiefer, savaşları engelleyemez, tarihin barbarlıklarını ya da dünyanın egemen güçlerini durduramaz. Sadece hatırlatır, güzellik ve uyum yaratmadan, savaşı ve şiddeti estetize etmeden, tarihte unutulmuş ya da unutulmaya yüz tutmuş felaketleri, toplumsal yıkıma neden olan trajedileri tekrar tekrar canlandırır ve yarını inşa etmek için hatırlamayı ön plana çıkarır.

Susan Stockwell

Görsel 6. Susan Stockwell, Yayla Elbisesi, 2008.

<https://www.susanstockwell.co.uk/artworks/highland-dress>

Susan Stockwell Londra'da çalışmaktadır. 1993 yılında Royal College of Art'tan heykel dalında yüksek lisans derecesi aldıktan sonra üretken, çok yönlü ve sosyal bir sanatçı olmuştur.

Susan Stockwell çevrebilim, jeopolitik ve küresel ticaret konularında sanatsal çalışmalar üretmek için günlük malzemeleri geri dönüştürmektedir. Haritalarla, toplumun göç ve iletişim ağlarını tanımlamasına izin vermektedir. Göç olgusu üzerine yoğunluklu çalışmaktadır. Kudüs

Bir Güncel Sanat Malzemesi Olan Giysi'nin Ele Alınışı

ve Büyük Britanya'nın haritasını çıkartmak için eski bilgisayar bileşenlerini yeniden kullanarak çevrimiçi ve çevrimdışı topluluklar ve teknolojik değişimin fiziksel maliyeti hakkında sorular gündeme getirmektedir (Johnson, 2020).

“Bu türden yaklaşımlara döngüsel ekonomi denilmektedir. Döngüsel ekonomi, günümüzde, hâkim olan doğrusal ekonomi modeline temel bir alternatifi temsil etmektedir. Döngüsel Ekonomi modeli, bütünsel bir süreci olan, ürün ve hammaddelerin yeniden kullanımını mümkün kılacaktır, atığın geri kazanıldığı, enerji ve tüm kaynakların verimli kullanıldığı, neredeyse hiç atık üretmeyecek şekilde temiz üretimin yapıldığı bir model ve sürdürülebilirlik açısından önemli bir araç olarak tanımlanmaktadır” (Murray, 2017, s. 317).

Görsel 6'da görmekte olduğumuz 'Stockwell'in Highland Dress' (Yayla Elbisesi), İskoç Dağlık Bölgesi'nin birbirine yapıştırılmış yönetmelik araştırma haritalarından oluşmaktadır, gerçek boyutta içi boş bir kadın elbisesidir. Stockwell, 300 yılı aşkın bir süredir İskoçya'nın İngiliz kolonizasyonuna ve işgaline görsel anlamda bir darbe indirmek istemiştir. Bir kadın elbisesi yaratmak için askeri haritaları kullanmak, batı tarihinde erkeklerin egemen olduğu bir savaş ve siyasetin mesajına gönderme yapmaktadır. Katonah Museum of Art - International Journal of Multicultural Education, Vol.12/no 2.Sayfa 3. 2012'deki Stockwell bu çalışmanın öncelikle dönüşümle ilgili olduğunu seyirciye sunmaktadır. Stockwell'in çalışmaları, üst üste gelen harita parçalarının birçok anlam yaratmak için birleşmesinden oluşmaktadır. Onun eserleri, değersiz görülen ve küçümsenen endüstriyel ya da evsel atık malzemeleri ile yeni bir kimliğe bürünmektedir. Politik ve kültürel sömürü, tüketimin bütünleşmesi ile onun çalışmalarına sirayet eden en büyük unsurlar olmuştur.

Döne Arısoy

Görsel 7. Döne Arısoy, İkicilik, 2016.

Sanatçının Koleksiyonundan

20. Yüzyılda hızlı bir değişim yaşıyan modernizm, sanatın kurallarını değiştirip dönüştürmüştür, çağın sanatçıları kendi içinde kısır döngüden kopup malzeme odaklı zengin, özgün, güçlü ve yaratıcı bir ifade peşinden giderek bambaşka açılımlara yönelmişlerdir. Bu yönelimler sayesinde hür ve özgürlükçü sanatçıların, ortaya koydukları eserlerinde disiplinler arası ve kendilerine özgü bir dil oluşum süreci başlamıştır (Karayel, Gökkaya, 2014, s.25). Postmodernizm'in devamında gelen güncel sanat, çağın getirdiği üretim tekniklerini, yüzeysel ve üç boyutlu kullanım olanaklarını akademisyen ve sanatçı Döne Arısoy'u da malzeme çeşitliliği üzerinde araştırmalar yapmaya ve uygulamalar ortaya koymaya yöneltmiştir.

Döne Arısoy'un Görsel 7' de yer alan 'İkicilik' adlı yerleştirme çalışması, Sosyo-kültürel sorunlar bağlamında tekstil de dâhil olmak üzere güncel sanat konularının ortak malzemelerini oluşturmaktadır. Tekstil sanatı hem eski hem de yeni bir sanat biçimidir. Çalışmada Tekstil malzemesinin kullanımı sanat eseri için bir araç olarak; dokuma, örme, basılı ve başka şekilde işlem görmüş olarak ele alınmıştır. Kırmızı ve siyah renklerdeki iki adet dokuma kıyafet sökülerek bozulmaya uğratılmış ve sökülen kısmın yerde yarattığı yeni ve düzenli oluşan yığınları çalışmayı güçlendirmeye yönelik yöntem olmuştur. Düzen ve düzensizliğin bir karşıtlığını sunmaktadır. İpliğin fiziksel ve metaforik potansiyeli çalışmayı etkileyici kılmaktadır. Sanatçı çalışmalarını hiçbir sebep olmadan da sadece estetik anlamda görünür olmasından kaynaklı beğenilmesinde de sakınca görmemektedir. Düşüncelerin sanat eserlerini

Bir Güncel Sanat Malzemesi Olan Giysi'nin Ele Alınışı

şekillendirmesi ne kadar doğalsa, sanat eserinin de düşünceleri şekillendirmesini o kadar olağan görmektedir. Üretim süreci ve bu bekleyiş esnasında her seferinde yaşanan heyecanlar, malzemeyi çekici kılan diğer bütün imkânlar onun çalışmalarının cesaret verici özellikleridir. Sanatçı çalışmalarında teknolojik ilerlemelerin ve malzemelerin sunduğu deneysellik ve manipülasyonun da tadını çıkarmaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma sonucunda, 20. yüzyılın ortalarından günümüze kadar olan dönemde güncel sanatta giysi uygulamalarının önemli bir sanatsal alan haline geldiği ve bu alandaki çalışmaların toplumsal, kültürel, politik ve teknolojik konuları üzerinde durarak çağımızın hızla değişen dünyasını yansıtmaya çalıştığı görülmüştür.

Bu çalışmalar, sanatın geleneksel sınırlarını aşarak giyim tasarımını, performans sanatı, yerleştirme sanatı ve diğer sanat formlarını bir araya getirmekte ve sanatçıların fikirleri, görüntüleri ve nesnelere giysiye dönüştürerek yeni anlamlar yaratmaktadır. Bu yaklaşım, sanatın sadece estetik bir ifade aracı olmanın ötesine geçerek düşünsel ve duygusal derinliği ifade etme potansiyelini artırmıştır. Ayrıca, bu tür giysi uygulamalarının sanatçıları ve tasarımcıları için disiplinler arası yaklaşımlarla birbirleri arasında köprü kurma fırsatı sunduğu belirlenmiştir. Bu, sanatın farklı etkileşimde bulunarak yeni ve yaratıcı işbirlikleri geliştirmesine olanak tanımaktadır.

Sonuç olarak, güncel sanatta giysi uygulamaları, sanatın evrensel bir ifade biçimi olduğunu ve sanatçıların toplumsal konuları ele alarak insan deneyimini derinlemesine incelemesine olanak tanıdığını göstermektedir. Bu çalışmaların, sanatın sınırlarını zorlayarak farklı düşüncelere sahip çıkmayı ve insanların duygusal ve zihinsel olarak etkileyici deneyimler yaşamalarını sağlamayı amaçladığı görülmektedir. Bu nedenle, güncel sanatta giysi uygulamaları, sanatın evrimi ve literatüre katkıda bulunması açısından önemli bir role sahip olmuştur.

KAYNAKÇA

Art Galeri NSW Education Kıt Art Gallery of New South Wales 2007 S: 2
<https://www.artgallery.nsw.gov.au/collection/works/324.2005.a-c/>

Ayan Ergen, B. (2013). Son Üç Uluslararası İstanbul Bienal'inde Yapıtları Yer Alan Kadın Sanatçılardan Bir Seçki, *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, Sayı:5, Cilt:5

Bastaban, Ü. (2024). Küreselleşmenin Sanat Üzerindeki Etkisi: Pragmatist Bir Perspektif, *Beykoz Akademi Dergisi*. Özel Sayı.

Collecting contemporary international art at Art Gallery of NSW Sydney 1984-2013 and Bath University UK 2013) Sayfa 29
https://www.studiogallerymelbourne.com.au/pages/artist?gad_source=1&gclid=EAIaIQobChMI5ND3iLaAhgMVcTbUAR1vrQ6PEAAAYASAAEgI6C_D_BwE

Ding D. (2016). *Venus of the Rags: Poverty, Power, and Reconciliation* Green B. (2013). How Do Objects Express Concepts About The Human Condition? Looking At The Work Of Susie MacMurray, BA (Hons) Fine Art. Year of Graduation

Doğan, S. (2023). Anselm Kiefer'in Resimlerinde Materyal Kullanımı; Saman ve Kurşun, *Journal Of Art*, Sayı: 2, Cilt:6

Karayel Gökkaya E. (2014). Disiplinler Arası Sanatsal İfade: Ressam Seramikçiler-Seramikçi Ressamlar, *Sanat Dergisi*, (24), 25

Katonah Museum of Art - International Journal of Multicultural Education, Vol.12/no 2. Sayfa 3. 2012. <https://www.susanstockwell.co.uk/artworks/highland-dress>

Johnson, S. (2020). (Curator Middle East and North Africa) and Fanny Wonu Veys (Curator Oceania), with a foreword by Henrietta Lidchi
<https://amsterdam.wereldmuseum.nl/sites/default/files/202011/2020%20Provenance%201%200e-book.pdf>

Hopkins D. (2018). *Modern Sanattan Sonra 1945-2017*, Hayal Perest Yayınevi, İstanbul

Murray, A. Skene K. and Haynes. K. (2017). The Circular Economy: An interdisciplinary exploration of the concept and its application in a global context. *Journal of Business Ethics*, 140 (3), 369-380.

Singer, M. (2015). Hand in Hand: Conservation of Latex. Working with Contemporary Artist Susie MacMurray on Flock-lined Latex Gloves for *A Mixture of Frailties* Part II, AIC Annual Meeting 2015 Abstracts.

Şahin, D. (2020). *Yeni Dışavurumculuk Ve Fotoğraf*, Anselm Kiefer, Arnulf Rainer, *Journal Of Institute Of Economic Development And Social Researches*, Cilt:6, Sayı: 22.

Taştan, R. T. (2018). Türkiye' de Çağdaş Sanatta Yerleştirme (Enstalasyon) ve Kültür, *Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Anasanat Dalı. Sanatta Yeterlik Tezi*, Ankara.

Bir Güncel Sanat Malzemesi Olan Giysi'nin Ele Alınışı

Toluyağ, D. (2020). Sanat Pratiğinde Enstalasyon, Mekan, Nesne Ve Sanatçı Örnekleri, *Akademik Sanat*, Cilt: 5, Sayı:11

Uzun Aydın, D. (2018). Modernizmin Benzer Akımları İçinde Kendine Yer Bulmaya Çalışan Bir Sanat Üslubu: Arte Povera, *Diyalektolog, Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 19

Yılmaz, M. (2013). *Modernden Postmoderne Sanat*, Ütopya Yayınevi, Ankara.

Arş. Gör. Tolga BARMAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

tolgabarman@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7938-5780

Prof. Dr. Hülya ÖNAL

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

hulyaonal@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9588-3843

**RADYO, TELEVİZYON VE SİNEMA EĞİTİMİNDE OYUN TABANLI
ÖĞRENMENİN AKADEMİK MOTİVASYONA ETKİSİ**

Özet

Bu çalışma oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı kullanılarak yükseköğretim düzeyinde radyo, televizyon ve sinema bölümünde bir örnek uygulamanın gerçekleştirilmesini ve bu uygulamanın akademik motivasyona etkisinin olup olmadığının ölçülmesini amaçlamıştır. Bu amaç dahilinde Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema bölümünde, RTS-3029 kodlu Reklam Filmi Uygulamaları-I dersinde on dört haftayı kapsayan örnek bir uygulama çalışması yapılmış, çalışma sonucunda elde edilen veriler akademik motivasyon ölçeği kullanılarak nicel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Akademik motivasyon, bilmeye yönelik içsel motivasyon, başarıya yönelik içsel motivasyon, uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon, belirlenmiş dışsal motivasyon, içe yansıyan dışsal motivasyon, dışsal motivasyon – dış düzenleme, motivasyonsuzluk olmak üzere ölçeğin yedi alt boyutu ile incelenmiştir. Katılımcılar ile örnek uygulama sırasında Cine Tracer ve Cine Tracer 2 isimli ticari kullanıma hazır (COTS) oyunlar aracılığı ile film yapımı süreçlerini

¹ Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Medya ve Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı doktora öğrencisi Tolga BARMAN'ın, Prof. Dr. Hülya ÖNAL'ın danışmanlığında yazdığı "Yükseköğretim Düzeyinde Sinema Eğitimi Alan Öğrencilerde Oyun Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Akademik Motivasyon ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

kapsayan çalışmalar yapılmıştır. 30'ar katılımcıdan oluşan deney ve kontrol gruplarının olduğu çalışma nicel ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen yöntemi ile incelenmiştir. Çalışmada akademik motivasyon (H1) ve içsel akademik motivasyonun (H2) olumlu yönde artacağı, dışsal akademik motivasyonun (H3) ise değişmeyeceği yönünde hipotezler sunulmuştur. H1 ve H2 hipotezleri yapılan testler sonucunda anlamlı farklılığın oluşmaması nedeniyle yanlışlanmış, H3 hipotezi ise doğrulanmıştır. Tartışma ve Sonuç bölümünde elde edilen bulgular sonucunda konu ile ilgili öneriler dile getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Oyun tabanlı öğrenme, film yapımı, akademik motivasyon, iletişim.

THE EFFECT OF GAME-BASED LEARNING ON ACADEMIC MOTIVATION IN RADIO, TELEVISION AND CINEMA EDUCATION

Abstract

This study aimed to carry out a case study in radio, television and cinema department at higher education level by using game-based learning approach and to measure whether this application has an effect on academic motivation. For this purpose, a case study covering fourteen weeks was conducted at Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Communication, Department of Radio, Television and Cinema, RTS-3029 coded Advertising Film Applications-I course, and a quantitative research was carried out using the academic motivation scale. Academic motivation was analysed with seven sub-dimensions of the scale: intrinsic motivation - knowledge, intrinsic motivation - accomplishment, intrinsic motivation - stimulation, identified regulation, introjected regulation, external regulation and amotivation. During the case study with the participants, studies covering film making processes were carried out through commercial off-the-shelf (COTS) games named Cine Tracer and Cine Tracer 2. The study, in which there were experimental and control groups consisting of 30 participants each, was analysed with a quantitative pretest-posttest control group quasi-experimental design method. In the study, it was hypothesised that academic motivation (H1) and intrinsic academic motivation (H2) would increase positively, while extrinsic academic motivation (H3) would not change. H1 and H2 hypotheses were tested and no significant difference was found.

Keywords: Game-based learning, film making, academic motivation, communication.

GİRİŞ

20. yüzyıldan itibaren etkili öğrenmenin ne olduğu, nerede ve nasıl gerçekleştirilebileceği üzerine birçok yaklaşım ortaya atılmıştır. Bu yaklaşımlar davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı gibi birçok perspektif üzerinden defalarca kez yorumlanmıştır (Pritchard, 2009, ss. 3-18; Schunk, 2014, ss. 27-109). Geleneksel yöntemlerin ne kadar başarılı olduğu tartışmaya açılmış, bu tartışmalarda; öğrenme ortamının, öğretmen ve öğrencinin öğrenme sürecinde bulunduğu rol ve ilişkisinin, öğrenme içeriği ve biçiminin nasıl olması gerektiği çeşitli yaklaşımlar aracılığı ile ortaya konmaya çalışılmıştır.

Özellikle dijital teknolojilerdeki gelişmeler ile 21. yüzyılda dönüşüme uğrayan yaşam pratikleri öğrenme yaklaşımlarını da etkilemiş ve teorisyenler bu teknolojileri birer öğrenme ortamı olarak kullanmayı sağlayacak yöntem arayışlarına başlamışlardır. Dijital teknolojilerin eğitimde yapıcı ya da yıkıcı bir rol oynayabileceğinin belirtilmesinin yanı sıra (Flavin, 2017), etkili öğrenme ortamlarının bu teknolojiler ile ne şekilde kurulabileceğinin sorgulanması (Abualrub vd., 2013, Rasiah, 2014; Broadbent&Poon, 2015; Castro&Tumibay, 2019;

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

Müller&Mildenberger, 2021; Murillo-Zamorano vd., 2021) bu arayışların bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Oyunların etkili öğrenme ortamları sağlayabileceğini savunan oyun tabanlı öğrenme (game-based learning) yaklaşımı da bahsi geçen arayışların sonucunda ortaya çıkmış bir davranışçı, bilişsel ve yapılandırmacı yaklaşımlar gibi birçok perspektifi de içerisinde barındıran yaklaşımdır (Plass vd., 2015, s. 259). 1980 yılından sonra teknolojinin içine doğan insanları “dijital yerli” olarak adlandıran Prensky (2001a), bu yaklaşımın da temelini atan en önemli temsilcilerden bir tanesidir. Oyun tabanlı öğrenme (game based learning) yaklaşımı, öğrenen bireyin verimli bir öğrenme gerçekleştirebilmesi için oyunların kullanılması olarak tanımlanabilir (Prensky, 2001b; Prensky, 2003; Kiili, 2005; Van Eck, 2006). Yaklaşım ile hedeflenen, öğrenen bireyde; akademik motivasyon, aktif katılım, içeriğin verimli bir şekilde anlaşılması, eleştirel düşünme, problem çözme becerisi, işbirlikçi öğrenme gibi kazanımların ortaya çıkarılmasıdır (Pho&Dinscore, 2015; Chen&Law, 2016; Cicchino, 2015; Adipat vd., 2021). Eğitim amaçlı üretilmiş eğitsel oyunlar ve ciddi oyunlar gibi doğrudan öğrenme hedefine hizmet eden oyunlar kullanılabilirliği gibi oyun firmaları tarafından piyasaya sürülmüş ticari kullanıma hazır (COTS) oyunlar da oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı kapsamında kullanılabilir (de Freitas, 2006, s. 10). Bu noktada önemli olan oyunun öğrenme yaklaşımı ile olan uyumudur.

Oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı ile ilgili K12 (okul öncesi, ilk ve ortaöğretim) düzeyinden başlayarak (Nolan&McBride, 2014; Byun&Joung, 2018; Hussein vd., 2022), lise eğitimi (Papastergiou, 2009; Hwa, 2018; Wang&Zheng, 2021) ve yükseköğretimde (Kiili, 2005; Brown vd., 2018; Coleman&Money, 2020; Troussas vd., 2020) birçok araştırma gerçekleştirilmiştir. Özellikle yükseköğretim düzeyinde yapılan çalışmalara bakıldığında bu çalışmaların çoğunlukla tıp, sağlık hizmetleri, mühendislik, mimarlık, ekonomi, muhasebe, matematik gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. 2002-2024 tarihleri arasında Harzing’s Publish or Perish 8 programı kullanılarak Google Akademik veri tabanı üzerinden yapılan taramalarda game-based learning (oyun tabanlı öğrenme) ve higher education (yükseköğretim) anahtar kelimeleri ile ilgili en az bir alıntıya sahip 955 çalışmaya ulaşılmış, bu çalışmaların toplamda 106316 kez alıntılındığı görülmüştür. 2022 yılında bu kapsamda 104 yayın yapıldığı saptanmıştır. Aynı tarih aralıkları baz alınarak yapılan bir başka taramada ise game-based learning (oyun tabanlı öğrenme) ve academic motivation (akademik motivasyon) anahtar kelimeleri ile alakalı 957 çalışmaya ulaşılmış, bu çalışmaların toplamda 106582 alıntıya sahip olduğu görülmüştür. 2021 yılında bu kapsam özelinde 95 çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

Bu karşılık hem dünyada hem de ülkemizde sinema eğitiminin verildiği yükseköğretim kurumlarında bu öğrenme yöntemi üzerine yapılan çalışmalarının çok az olduğu görülmektedir. Öyle ki günümüze kadar yapılan taramalarda Türkiye alanyazınında oyun tabanlı öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalarda bu alana yönelik hiçbir çalışmaya ulaşılamamıştır. Yurtdışında ise Atzori’nin (2023) gerçekleştirmiş olduğu “*Media Convergence and Game-Based Learning: Developing a Hypothesis of Film Education for the Post-Media Age.*” çalışması gibi tekil bir örneğe ulaşılabilmektedir.

Çalışmanın konusu, yükseköğretim düzeyinde geleneksel yöntemler kullanılarak film yapımı üzerine gerçekleştirilen eğitimlerde, akademik motivasyonun olumlu yönde

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

ilerlemesine engel olan yapıların oyun tabanlı öğrenme yöntemi ile aşılmasıdır. Bu engeller kimi zaman öğrencilerin karşılaştıkları maddi ve teknik imkansızlıklar, geleneksel yöntemlerin öğrenen bireyi pasifleştiren yapısı veya öğrencilerin “dijital yerli” olarak geleneksel yöntemlerden uzaklaşması olarak gösterilebilir. Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema 3. Sınıf öğrencilerine, RTS-3029 kodlu Reklam Filmi Uygulamaları-I dersi kapsamında oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı ile tasarlanmış, Cine Tracer ve Cine Tracer 2 isimli ticari kullanıma hazır (COTS) dijital bilgisayar oyunları kullanılarak örnek bir uygulama yapmayı ve bu uygulama sonucunda öğrencilerdeki akademik motivasyonun (içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutları kapsamında) değişim gösterip göstermediğini test etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın hipotezleri aşağıda belirtilmiştir:

H1: Prensky'nin (2001a) “dijital yerli” olarak adlandırdığı yaş aralığında yer alan Radyo, Televizyon ve Sinema öğrencilerinde oyun tabanlı öğrenme geleneksel yöntemlere kıyasla akademik motivasyonu olumlu yönde etkilemektedir.

H2: Radyo, Televizyon ve Sinema öğrencilerinde oyun tabanlı öğrenme geleneksel yöntemlere kıyasla içsel akademik motivasyonu olumlu yönde etkilemektedir.

H3: Radyo, Televizyon ve Sinema öğrencilerinde oyun tabanlı öğrenme yöntemi kullanılırken ders içeriği tasarımında rekabet, ödül, ceza gibi dışsal motivasyon unsurlarına yer verilmediği için dışsal akademik motivasyonda bir değişim olmamaktadır.

Bu çalışma, literatürde iletişim bilimleri alanı özelinde yükseköğretim düzeyinde film yapımı üzerine oyun tabanlı öğrenmenin kullanılmasına yönelik literatürde var olan bir boşluğun doldurulması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca yeni nesil dijital yerli öğrencilerin etkin öğrenme süreçlerine katkıda bulunması, yenilikçi öğrenme yaklaşımlarını film yapımı ile ilgili verilen yükseköğretim eğitime uyarlaması ve maddi, teknik imkansızlıklar gibi engellerin aşılmasına katkıda bulunması açısından önemlidir.

30 deney, 30 kontrol grubu olmak üzere toplamda 60 kişilik bir örneklem grubundan oluşan öğrencilere nicel (kantitatif) araştırma yöntemi deneme modelinin, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel deseni uygulanacak olup, aşağıda belirtilen araştırma soruları üzerinden sonuçlar değerlendirilecektir:

1. Deney grubunda yer alan öğrencilerin akademik motivasyon ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik motivasyon ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin akademik motivasyon ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema bölümü öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca bahsi geçen uygulama tüm müfredata değil, RTS-3029 kodlu ders özelinde uygulanmıştır.

Akademik Motivasyon Kavramı

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

Günümüzde hem film prodüksiyonunda hem de sinema eğitiminde birçok dijital teknolojiye yararlanılmaktadır. Prodüksiyonlarda yapım öncesi, yapım sırası ve yapım sonrası birçok süreç, bilgisayar destekli yazılımlar ile gerçekleştirilmektedir. Bu alana öğrenci yetiştiren yükseköğretim düzeyi eğitim kuruluşları da öğrencilerini sektöre hazırlamak için bu yapım dinamiklerine uyum sağlamaya çalışmaktadır. Buna karşılık set tasarımı, kamera ve ışık ekipmanları, kurgu araçları gibi fiziki maliyeti yüksek olan ekipmanlar, çoğu film yapımı öğrencisinin ulaşmakta zorluk çektiği araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum set tasarımı, kamera ve ışık ekipmanları gibi öğeleri içeren uygulamalı derslerin verimli bir şekilde işlenebilmesinde engellerin ortaya çıkmasına, etkili bir öğrenme ortamının oluşmamasına ve eğitimde demokratizasyonun sağlanamamasına sebep olmaktadır. Bu süreç öğrencilerin akademik motivasyonlarının olumlu yönde artışına engel teşkil edebilmektedir.

Akademik motivasyon, öğrenen bir bireyin öğrenme faaliyetini gerçekleştirmesine, bu sürece katılım göstermesine neden olan sebepleri tanımlayan bir kavramdır (Noyens vd., 2019, s. 69). Blašková da (2014, s. 416) akademik motivasyonu öğrenen bireyin akademik etkinlikleri süresince yaptığı tüm seçimlerin arkasındaki itici güç olarak adlandırmıştır. Akademik motivasyonun artış gösterdiği durumlarda, öğrenme isteği, akademik başarı ve performans olumlu yönde etkilenmektedir. Akademik motivasyon, içsel akademik motivasyon ve dışsal akademik motivasyon olmak üzere iki alt boyuta ayrılmaktadır. Bu boyutların yanı sıra motivasyonsuzluk (motivasyon eksikliği) olarak adlandırılan bir diğer alt boyut da bulunmaktadır (Vallerand vd., 1992).

İçsel motivasyon, öğrenenin akademik faaliyetler boyunca dışarıdan maddi bir ödül, teşvik, ceza veya yaptırım ile karşılaşarak elde ettiği motivasyon türü dışsal motivasyon (Ryan&Deci, 2000; Bénabou&Tirole, 2003), faaliyetin kendisinin faydalı ve değerli olduğu düşüncesi üzerinden gelişen ve öğrencinin bu yolda çaba harcamaya kendisini ikna edebildiği motivasyon türüne ise içsel motivasyon denir (Larson&Rusk, 2011; Fishbach&Woolley, 2022). Motivasyonsuzluk ise akademik faaliyetler boyunca motive olma durumunun yokluğuna veya azlığına atıfta bulunan, çalışma yapma, hedef belirleme, sonuca ulaşma gibi konularda istek duyma arzusundaki azalmayı ifade eden bir kavramdır (Larson&Rusk, 2011; Tayebi vd., 2021).

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel (kantitatif) ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmış olup, Radyo, Televizyon ve Sinema lisans öğrencilerinde akademik motivasyonun ölçülmesi için Ünal-Karagüven'in (2012) Vallerand vd. den uyarladığı (1992) Akademik Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. 14 haftalık bir süreçte Van Eck'in (2009) The NTeQ modeli 2 üzerinden oyun tabanlı öğrenme model uyarlaması ile Cine Tracer ve Cine Tracer 2 isimli ticari kullanıma hazır (COTS) dijital bilgisayar oyunlarının kullanıldığı bir ders içeriği tasarlanmış ve sonucunda bahsi geçen ölçek uygulanarak akademik motivasyon üzerine çıktılar

---

2 The NTeQ modeli, eğitimde ders planları hazırlanırken güncel teknoloji araçlarının bu ders planlarına entegre edilmesi amacı ile geliştirilmiş bir modeldir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için Lowther, D. L., & Morrison, G. R. (1998). The NTeQ model: A framework for technology integration. TechTrends, 43(2), 33. çalışmasını inceleyebilirsiniz.

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

toplanmıştır. Ölçeğin uygulanması adına Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kuruluna 2023-YÖNP-0638 belge kodu ile başvuru yapılmış, 08.09.2023 tarih ve 11/14 sayılı kararı ile Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır.

Araştırma Evreni ve Örneklem

Çalışma, 2023-2024 güz akademik döneminde, Çanakkale ilinde Yükseköğretim kurumuna bağlı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, TV ve Sinema bölümünde eğitim gören RTS-3029 kodlu Reklam Filmi Uygulamaları-I dersi alan 3. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Dersin araştırma evrenine dahil edilme nedeni hem uygulamalı olarak bir film yapım sürecini, hem de teorik olarak reklam filmi prodüksiyon aşamalarının, sinema film prodüksiyon aşamaları ile benzer bir yapıyı barındırmasıdır. Ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desende yer alan kontrol ve deney grupları 30'ar kişilik olarak belirlenmiş olup dersi alan ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler arasından tesadüfi olarak seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Oyun tabanlı öğrenme yaklaşımının kullanılması aşamasında RTS-3029 kodlu Reklam Filmi Uygulamaları-I dersine ve film yapımı konusunda eğitim alan öğrencilere en çok fayda sağlayacak bir ticari kullanıma hazır (COTS) dijital bilgisayar oyunu seçilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda geliştiriciliğini Matt Workman'ın, yayıncılığını ise Cinematography Database'in yaptığı Cine Tracer ve Cine Tracer 2 simülasyon oyunları kullanılmıştır. Oyunun RTS-3029 kodlu Reklam Filmi Uygulamaları-I dersine uyarlanması aşamasında Van Eck'in (2009) "The NTeQ Modeli Üzerinden Oyun Tabanlı Öğrenme Model Uyarlaması" çalışması temel alınmıştır. Lowhter&Morrison'un (1998) öğrenme sürecinde bilgisayar destekli teknolojilerin öğrenme ortamlarına verimli bir şekilde adaptasyonunu analiz, tasarım, geliştirme ve değerlendirme aşamalarını üzerinden hedefleyen The NTeQ modelini kullanarak geliştirilen bu oyun tabanlı öğrenme modeli; hedef kitesini tanıma (know your audience), ortamı tanıma (know your environment), oyunu bulma (finding a game), oyunu değerlendirme (evaluating a game), dersi tasarlama (design the lesson), uygulamaya hazırlanma (preparing for implementation), dersi değerlendirme (evaluate the lesson) aşamaları üzerinden şu şekilde tasarlanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Van Eck'in (2009) "The NTeQ Modeli Üzerinden Oyun Tabanlı Öğrenme Model Uyarlaması" kullanılarak gerçekleştirilen örnek uygulama çalışması.

The NTeQ modeline göre Aşamalar (Lowhter & Morrison, 1998)	Oyun Tabanlı Öğrenme Tasarım Aşamaları (Van Eck, 2009)	Açıklamalar

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik
Motivasyona Etkisi

Analiz	Hedef Kitle Tanıma	%96.67'si 18-24 yaş arası olan, RTS-3029 kodlu dersi alan Radyo, Televizyon ve Sinema 3. sınıf öğrencileri hedef kitledir.
	Ortam Tanıma	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi fiziksel derslik ortamı ve öğrencilerin kişisel bilgisayarlarını kullanabilecekleri bireysel ortamlar kullanılmıştır.
	Oyunu Bulma	Ders kapsamında tanıtılacak ürünleri geliştirme, sahne tasarımı, mizansen tasarımı, kamera ve ışık kullanımı, storyboard oluşturma gibi prodüksiyon aşamaları dikkate alınarak Cine Tracer ve Cine Tracer 2 adlı simülasyon oyunları seçilmiştir.
	Oyunu Değerlendirme	Doğrusal ve tekil bir senaryo örgüsü içerisinde olmayan simülasyon sistemi, Unreal Engine 4 ve 5 destekli gerçekçi fizik mekanikleri, Film atmosferine uygun olarak iklim ve gün ayarlarının değiştirilebilmesi, fbx dosyaları aracılığı ile geliştirilen ürünlerin oyun içinde kullanılabilmesi, oyun içi materyallerin özelleştirilebilmesi değerlendirme aşamasında önemli özellikler olarak öne çıkmıştır.
Tasarım	Dersi Tasarlama	02 Ekim 2023 – 5 Ocak 2024 tarihleri arasında 14 hafta sürecek şekilde tasarlanan ders, RTS-3029 kodlu dersin içeriği ile örtüşecek bir biçimde uyarlanmıştır. Bu ders içeriği Tablo 2 de ayrıca sunulmuştur.
Geliştirme	Uygulamaya Hazırlanma	Ön test, oyunun okul ve öğrenci bilgisayarlarına kurulup test edilmesi, oyunun ders içeriği ile ilişkili bileşenlerinin işlerliğinin ölçülmesi bu süreci oluşturmuştur.
Değerlendirme	Dersi Değerlendirme	Ünal-Karagüven'in (2012) "Akademik Motivasyon Ölçek Uyarlaması" ile dersin akademik motivasyona etkisi ölçülmüştür.

Ders içeriğinin oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı kullanılarak tasarlanması aşamasının ardından 14 haftalık bir süreçte her hafta RTS-3029 kodlu Reklam Filmi Uygulamaları-I ders dahilinde örnek uygulama çalışması gerçekleştirilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. RTS-3029 kodlu Reklam Filmi Uygulamaları-I ders içeriği ve Oyun-tabanlı öğrenme yaklaşımı üzerinden uyarlanan ders içeriği.

Hafta Sayısı	Dersin İçeriği	Oyun Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı Üzerinden Uyarlanan İçerik
---------------------	-----------------------	--

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik
Motivasyona Etkisi

1.Hafta	Tarihsel Süreçte Reklam Filmi	Oyun Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Açıklanması ve Ön Testlerin Yapılması
2.Hafta	Örnek Reklam Filmi Gösterimleri	Cine Tracer ve Cine Tracer 2 Oyunlarının Tanıtımı
3.Hafta	Reklam Filmi Gösterimleri	Oyun İçi Dinamiklerin Tanımlanması
4.Hafta	Ürün Seçimi ve Senaryo Yazımı	Ürünün Modellenmesi ve Senaryoya Uygun Tasarımların Düşünülmesi
5.Hafta	Senaryo, Sahne Tasarımı ve Storyboard	Sahne Tasarımlarının Gerçekleştirilmesi - 1
6.Hafta	Görüntü Değerlendirmesi	Sahne Tasarımlarının Gerçekleştirilmesi - 2
7.Hafta	Vize Sınavı	Prodüksiyon Bileşenlerinin Kurulumu (Kameranın Konumlandırılması)
8.Hafta	Proje Filmleri Eleştirisi	Prodüksiyon Bileşenlerinin Kurulumu (Kamera Açılarının Belirlenmesi)
9.Hafta	Tanıtım Filmi ve Kamu Spotu Giriş	Prodüksiyon Bileşenlerinin Kurulumu (Işık Tasarımı)
10.Hafta	Konu Tespiti	Prodüksiyon Bileşenlerinin Kurulumu (Işık Tasarımı)
11.Hafta	Senaryo Yazımı	Mizansen Tasarımı
12.Hafta	Senaryo Değerlendirme	Storyboardların Tasarlanması
13.Hafta	Film Kurgu Aşaması	Storyboardların Oluşturulması
14.Hafta	Final Sınavı	Proje Çıktılarının Alınması ve Son Testlerin Gerçekleştirilmesi

Çalışmanın akademik motivasyona etkisinin değerlendirilebilmesi için deney ve kontrol gruplarına ön test ve son test uygulanmıştır. Bu uygulamanın aracı olarak Vallerand vd. den (1992) Türkçeye uyarlanmış olan Ünal-Karagüven'in (2012) "Akademik Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye Adaptasyonu" isimli çalışması kullanılmıştır. Ölçek 28 maddeden ve 7 alt ölçekten oluşmakta olup, öğrencilerin motivasyonel eğilimlerinin ne olduğu ve farklı öğrenme türlerine karşı nasıl bir yaklaşım gösterdikleri üzerine tasarlanmıştır (Tablo 3).

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

Tablo 3. Akademik motivasyon ölçeğinin türkçeye adaptasyonu alt ölçek soru dağılımı (Ünal-Karagüven, 2012).

Ölçekteki Soru Numaraları	Alt Ölçekler
2, 9, 16, 23	Bilmeye yönelik içsel motivasyon
6, 13, 20, 27	Başarıya yönelik içsel motivasyon
4, 11, 18, 25	Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon
3, 10, 17, 24	Belirlenmiş dışsal motivasyon
7, 14, 21, 28	İçe yansıyan dışsal motivasyon
1, 8, 15, 22	Dışsal motivasyon – dış düzenleme
5, 12, 19, 26	Motivasyonsuzluk

Verilerin Toplanması ve Uygulama

14 haftalık bir süreçte, RTS-3029 kodlu Reklam Filmi Uygulamaları-I dersi kapsamında Van Eck'in (2009) "The NTeQ Modeli Üzerinden Oyun Tabanlı Öğrenme Model Uyarlaması" ile tasarlanan uygulama ile öğrencilerin ders kapsamında sahne tasarımı, kamera kullanımı, mizansen ve storyboard oluşturma gibi öğrenme çıktılarını verimli bir şekilde elde edilmesi amaçlanmıştır. 2 Ekim 2023 tarihinde, 1. haftada kontrol ve deney gruplarında bulunan katılımcılara oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı açıklanmış ve ön test çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu haftadan itibaren sadece deney grubuna uygulanacak şekilde, 2. ve 3. haftalarda uygulamada kullanılacak oyun ve oyunun iç dinamikleri tanıtılmıştır. 4, 5 ve 6. haftalarda sahne ve sahne içerisinde kullanılacak nesnelere tasarım gerçekleştirilmiştir. 7 ve 8. haftalar kamera ile ilgili çalışmaların yapılmasına, 9 ve 10. haftalar ise ışık çalışmalarına ayrılmıştır. 11. haftada mizansen tasarımı, 12. ve 13. storyboardlar üzerine çalışılmıştır. 5 Ocak 2024 tarihinde, son hafta olan 14. haftada uygulama çıktıları alınmış ve iki gruba da son testler yapılmıştır. Uygulama haftada 3 ders saati olarak fiziksel sınıf ortamını, haftada 5 saat öğrencinin bireysel çalışmasını hedefleyecek şekilde tasarlanmıştır. Bu öğrenme tasarımının sonucunda geleneksel eğitim anlayışına göre oyun tabanlı bir yaklaşımın akademik motivasyona anlamlı bir etkisinin olup olmadığının analiz edilmesi adına, ön test 2 Ekim 2023, son test ise 5 Ocak 2024 tarihinde, Ünal-Karagüven'in (2012) "Akademik Motivasyon Ölçek Uyarlaması" ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada 30 kontrol, 30 deney grubu öğrencisinin verileri toplanmıştır.

Verilerin Analizi

SPSS Statistics 23 aracı kullanılarak gerçekleştirilen analizlerde 30 deney, 30 kontrol grubu katılımcısı üzerine yapılan Shapiro-Wilk normallik testi sonucunda son test kontrol grubunun ,035 sig. değeri ile normal dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Normal dağılım göstermesi için bu değer 0,05 değerinden büyük olması gerekmektedir (Tablo 3). Bu sebepten dolayı parametrik olmayan testlerin yapılması uygun görülmüş, bağımsız örneklem (grup) arasındaki anlamlı farklılıkları ölçmek için "Mann Whitney U-Testi", bağımlı örneklem (grup) arasındaki anlamlı farklılıkları ölçmek için ise "Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi" kullanılmıştır (Creswell, 2013; Can, 2018).

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

Tablo 4. Shapiro-Wilk Normallik Testi

	Gruplar	Statistic	df	Sig.
Akademik Motivasyon Ön Test	Kontrol Grubu	,964	30	,386
	Deney Grubu	,982	30	,880
Akademik Motivasyon Son Test	Kontrol Grubu	,925	30	,035
	Deney Grubu	,955	30	,225

BULGULAR

Bulgular, Akademik Motivasyon Ölçeği'nin (Ünal-Karagüven, 2012), parametrik olmayan testler olan Wilcoxon İşaretli Sıralar testi ve Mann-Whitney U testi kullanılarak analiz edilmesi ile ortaya çıkarılmıştır. 30 deney, 30 kontrol grubunun katılım gösterdiği çalışmada uygulanan tüm testlerde ölçeğin 7 alt boyutu (bilmeye yönelik içsel motivasyon, başarıya yönelik içsel motivasyon, uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon, belirlenmiş dışsal motivasyon, içe yansıyan dışsal motivasyon, dışsal motivasyon-dış düzenleme, motivasyonsuzluk) incelenmiştir. Anlamlı farklılığa bakmak için p değerinin 0,05'den küçük olup olmadığına bakılmıştır. Elde edilen veriler ile "*Deney grubunda yer alan öğrencilerin akademik motivasyon ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?*" araştırma sorusuna dair bulgular Tablo 5. de sunulmuştur.

Tablo 5. "Wilcoxon İşaretli Sıralar" Testi akademik motivasyon ölçeği ön test - son test sonuçları (Deney Grubu).

Akademik Motivasyon Ölçeği Alt Boyutlar	Ön Test-Son Test	N	Ortalama Sıralar	Sıraların Toplamı	Z	P
Bilmeye yönelik içsel motivasyon	Negatif Sıralar	16	13,91	222,50	-,206	,836808
	Pozitif Sıralar	14	17,32	242,50		
	Nötr Sıralar	0				
	Toplam	30				
Başarıya yönelik içsel motivasyon	Negatif Sıralar	13	12,77	166,00	-,844	,398566
	Pozitif Sıralar	15	16,00	240,00		
	Nötr Sıralar	2				
	Toplam	30				
	Negatif Sıralar	13	13,15	171,00	-1,268	,205
	Pozitif Sıralar	17	17,29	294,00		

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik
Motivasyona Etkisi

Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	Nötr Sıralar	0				
	Toplam	30				
Belirlenmiş dışsal motivasyon	Negatif Sıralar	14	14,75	206,50		
	Pozitif Sıralar	14	14,25	199,50		
	Nötr Sıralar	2			-,080	,936377
	Toplam	30				
İçe yansıyan dışsal motivasyon	Negatif Sıralar	13	15,73	204,50		
	Pozitif Sıralar	17	15,32	260,50		
	Nötr Sıralar	0			-,576	,564354
	Toplam	30				
Dışsal motivasyon – dış düzenleme	Negatif Sıralar	14	13,07	183,00		
	Pozitif Sıralar	13	15,00	195,00		
	Nötr Sıralar	3			-,144	,885312
	Toplam	30				
Motivasyonsuzluk	Negatif Sıralar	13	12,65	164,50		
	Pozitif Sıralar	14	15,25	213,50		
	Nötr Sıralar	3			-,589	,555565
	Toplam	30				

Bilmeye yönelik içsel motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 16 sı negatif, 14'ü pozitif yönde geribildirim vermiş, 0,836808 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Başarıya yönelik içsel motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 13'ü negatif, 15'i pozitif, 2'si nötr olarak geribildirim vermiş, 0,398566 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 13'ü negatif, 17'si pozitif yönde geribildirim vermiş, 0,205 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Belirlenmiş dışsal motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 14'ü negatif, 14'ü pozitif, 2'si nötr olarak geribildirim vermiş, 0,936377 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. İçe yansıyan dışsal motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 13'ü negatif, 17'si pozitif yönde geribildirim vermiş, 0,564354 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Dışsal motivasyon – dış düzenleme alt boyutunda, katılımcıların 14'ü negatif, 13'ü pozitif ve 3'ü nötr olarak geribildirim vermiş, 0,885312 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Son alt boyut olan motivasyonsuzluk alt boyutunda, katılımcıların 13'ü negatif, 14'ü pozitif, 3'ü nötr olarak geribildirim vermiş, 0,555565 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır ($p>0.05$).

Deney grubunun ardından kontrol grubu ölçeğine Wilcoxon İşaretli Sıralar testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler ile “Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik motivasyon ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” araştırma sorusuna dair bulgular Tablo 6. da sunulmuştur.

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik
Motivasyona Etkisi

Tablo 6. “Wilcoxon İşaretili Sıralar” Testi akademik motivasyon ölçeği ön test - son test sonuçları (Kontrol Grubu).

Akademik Motivasyon Ölçeği Alt Boyutlar	Ön Test-Son Test	N	Ortalama Sıralar	Sıraların Toplamı	Z	P
Bilmeye yönelik içsel motivasyon	Negatif Sıralar	14	11,29	158,00	-1,026	,305
	Pozitif Sıralar	14	17,71	248,00		
	Nötr Sıralar	2				
	Toplam	30				
Başarıya yönelik içsel motivasyon	Negatif Sıralar	10	13,80	138,00	1,947	,052
	Pozitif Sıralar	20	16,35	327,00		
	Nötr Sıralar	0				
	Toplam	30				
Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	Negatif Sıralar	10	12,10	121,00	-1,869	,062
	Pozitif Sıralar	18	15,83	285,00		
	Nötr Sıralar	2				
	Toplam	30				
Belirlenmiş dışsal motivasyon	Negatif Sıralar	14	11,93	167,00	-,821	,412
	Pozitif Sıralar	14	17,07	239,00		
	Nötr Sıralar	2				
	Toplam	30				
İçer yansıyan dışsal motivasyon	Negatif Sıralar	11	14,82	163,00	-1,431	,152
	Pozitif Sıralar	19	15,89	302,00		
	Nötr Sıralar	0				
	Toplam	30				
Dışsal motivasyon – dış düzenleme	Negatif Sıralar	15	13,07	196,00	-,752	,452
	Pozitif Sıralar	15	17,93	269,00		
	Nötr Sıralar	0				
	Toplam	30				
Motivasyonsuzluk	Negatif Sıralar	13	16,69	217,00	-,319	,75
	Pozitif Sıralar	15	12,60	189,00		
	Nötr Sıralar	2				
	Toplam	30				

Bilmeye yönelik içsel motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 14’ü negatif, 14’ü pozitif, 2’si nötr olarak geribildirim vermiş, 0,305 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır.

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

Başarıya yönelik içsel motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 10'u negatif, 20'si pozitif yönde geribildirim vermiş, 0,052 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 10'u negatif, 18'i pozitif, 2'si nötr olarak geribildirim vermiş, 0,062 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Belirlenmiş dışsal motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 14'ü negatif, 14'ü pozitif, 2'si nötr olarak geribildirim vermiş, 0,412 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. İçe yansıyan dışsal motivasyon alt boyutunda, katılımcıların 11'i negatif, 19'u pozitif yönde geribildirim vermiş, 0,152 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Dışsal motivasyon – dış düzenleme alt boyutunda, katılımcıların 15'i negatif, 15'i pozitif yönde geribildirim vermiş, 0,452 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Son alt boyut olan motivasyonsuzluk alt boyutunda, katılımcıların 13'ü negatif, 15'i pozitif, 2'si nötr olarak geribildirim vermiş, 0,75 p değeri ile anlamlı bir farklılık oluşmamıştır ($p>0.05$).

Wilcoxon testlerinin ardından bağımsız örneklem (grup) arasındaki anlamlı farklılıkları ölçmek için “Mann Whitney U testi kullanılmış, elde edilen veriler ile “Deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin akademik motivasyon ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” araştırma sorusuna dair ön test bulguları Tablo 7.'de, son test bulguları ise Tablo 8.'de sunulmuştur.

Tablo 7. Akademik motivasyon ölçeği “Mann Whitney U” Testi Ön Test Sonuçları (Deney ve Kontrol Grupları).

Akademik Motivasyon Ölçeği Alt Boyutlar	Ön Test	N	Ortalama Sıralar	Sıraların Toplamı	U	P
Bilmeye yönelik içsel motivasyon	Kontrol Grubu	30	29,33	880,00	415,00	,60409
	Deney Grubu	30	31,67	950,00		
Başarıya yönelik içsel motivasyon	Kontrol Grubu	30	28,60	858,00	393,00	,39834
	Deney Grubu	30	32,40	972,00		
Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	Kontrol Grubu	30	30,55	916,50	448,50	,98227
	Deney Grubu	30	30,45	913,50		
Belirlenmiş dışsal motivasyon	Kontrol Grubu	30	30,85	925,50	439,50	,87635
	Deney Grubu	30	30,15	904,50		
İçe yansıyan dışsal motivasyon	Kontrol Grubu	30	30,80	924,00	441,00	,8939
	Deney Grubu	30	30,20	906,00		

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

Dışsal motivasyon – dış düzenleme	Kontrol Grubu	30	26,25	787,50	322,50	,05875
	Deney Grubu	30	34,75	1042,50		
Motivasyonsuzluk	Kontrol Grubu	30	31,03	931,00	434,00	,81251
	Deney Grubu	30	29,97	899,00		

Ön test bulgularında, bilmeye yönelik içsel motivasyon alt boyutu $p=0,60409$, başarıya yönelik içsel motivasyon alt boyutu $p=0,39834$, uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon alt boyutu $p=0,98227$, belirlenmiş dışsal motivasyon alt boyutu $p=0,87635$, içe yansıyan dışsal motivasyon alt boyutu $p=0,8939$, dışsal motivasyon – dış düzenleme alt boyutu $p=0,05875$, motivasyonsuzluk alt boyutu ise $p=0,81251$ değerleri almış olup, anlamlı bir farklılık oluşmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 8 Akademik motivasyon ölçeği “Mann Whitney U” testi son test sonuçları (Deney ve Kontrol Grupları)

Akademik Motivasyon Ölçeği Alt Boyutlar	Son Test	N	Ortalama Sıralar	Sıraların Toplamı	U	P
Bilmeye yönelik içsel motivasyon	Kontrol Grubu	30	30,47	914,00	449,00	,988175
	Deney Grubu	30	30,53	916,00		
Başarıya yönelik içsel motivasyon	Kontrol Grubu	30	30,60	918,00	447,00	,964469
	Deney Grubu	30	30,40	912,00		
Uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon	Kontrol Grubu	30	31,25	937,50	427,50	,738624
	Deney Grubu	30	29,75	892,50		
Belirlenmiş dışsal motivasyon	Kontrol Grubu	30	31,30	939,00	426,00	,722149
	Deney Grubu	30	29,70	891,00		
İçe yansıyan dışsal motivasyon	Kontrol Grubu	30	32,25	967,50	397,50	,436236
	Deney Grubu	30	28,75	862,50		
Dışsal motivasyon – dış düzenleme	Kontrol Grubu	30	27,38	821,50	356,50	,165597
	Deney Grubu	30	33,62	1008,50		
Motivasyonsuzluk	Kontrol Grubu	30	30,17	905,00	440,00	,882251

Son test bulgularında, bilmeye yönelik içsel motivasyon alt boyutu $p=0,988175$, başarıya yönelik içsel motivasyon alt boyutu $p=0,964469$, uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon alt boyutu $p=0,738624$, belirlenmiş dışsal motivasyon alt boyutu $p=0,722149$, içe yansıyan dışsal motivasyon alt boyutu $p=0,436236$, dışsal motivasyon – dış düzenleme alt boyutu $p=0,165597$, motivasyonsuzluk alt boyutu ise $p=0,882251$ değerleri almış olup, anlamlı bir farklılık oluşmamıştır ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Radyo, Televizyon ve Sinema eğitiminde oyun tabanlı öğrenmenin akademik motivasyona etkisi amacı ile yapılan araştırmada, 30 deney ve 30 kontrol grubu olmak üzere toplam 60 katılımcı ile bir çalışma yapılmış, çalışma sonucunda elde edilen veriler SPSS Statistics 23 kullanılarak analiz edilmiştir. Analizin ilk aşamasında Shapiro-Wilk normallik testi yapılmış, kontrol grubunun son test p değerinin 0.035 olarak çıkması sonucunda normal dağılım göstermediği belirtilmiş, parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını incelemek için Wilcoxon İşaretli Sıralar testi ile Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Testlerde Akademik Motivasyon ölçeğinin (Ünal-Karagüven, 2012) yedi alt boyutu üzerinden bir analiz yapılmıştır. Deney grubu için yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarına göre, katılımcılarda akademik motivasyonunda belirgin bir değişikliğin ve hiçbir alt boyutta anlamlı bir farklılığın oluşmadığı gözlemlenmiştir ($p>0,05$). Kontrol grubu için yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonuçlarında da aynı şekilde katılımcılarda akademik motivasyonunda belirgin bir değişikliğin ve hiçbir alt boyutta anlamlı bir farklılığın oluşmadığı gözlemlenmiştir ($p>0,05$). Deney grubu ve kontrol grubu sonuçlarının karşılaştırıldığı Mann-Whitney U testi ile yapılan analizlerde ön test ve son test verilerinde anlamlı bir farklılık oluşmadığı tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar bağlamında “Prensky’nin (2001a) “dijital yerli” olarak adlandırdığı yaş aralığında yer alan Radyo, Televizyon ve Sinema öğrencilerinde oyun tabanlı öğrenme geleneksel yöntemlere kıyasla akademik motivasyonu olumlu yönde etkilemektedir.” H1 hipotezi akademik motivasyonda anlamlı bir artışın olmaması sebebiyle desteklenmemiştir ($p>0,05$). “Radyo, Televizyon ve Sinema öğrencilerinde oyun tabanlı öğrenme geleneksel yöntemlere kıyasla içsel akademik motivasyonu olumlu yönde etkilemektedir.” H2 hipotezi ölçeğin içsel akademik motivasyon alt boyutlarında (bilmeye yönelik içsel motivasyon, başarıya yönelik içsel motivasyon, uyarım yaşamaya yönelik içsel motivasyon) anlamlı bir farklılık olmaması sebebiyle desteklenmemiştir ($p>0,05$). “Radyo, Televizyon ve Sinema öğrencilerinde oyun tabanlı öğrenme yöntemi kullanılırken ders içeriği tasarımı rekabet, ödül, ceza gibi dışsal motivasyon unsurlarına yer verilmediği için dışsal akademik motivasyonda bir değişim olmamaktadır.” H3 hipotezi, dışsal akademik motivasyon alt boyutlarında (belirlenmiş dışsal motivasyon, içe yansıyan dışsal motivasyon, dışsal motivasyon – dış düzenleme) anlamlı bir farklılığın oluşmaması sebebiyle desteklenmiştir ($p>0,05$). Sonuç olarak bulgulara bakıldığında H1 ve H2 hipotezleri desteklenmemiş, H3 hipotezi ise desteklenmiştir. Özetle, oyun tabanlı öğrenmenin radyo, televizyon ve sinema eğitimi alan öğrencilerin akademik motivasyonunu artırmada anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Öneriler

21. yüzyılda teknolojik gelişmeler ile paralel olarak öğrenme ortamları ve yaklaşımlar çeşitlenmekte, yükseköğretim düzeyinde de bu ortamlar ve yaklaşımlar giderek artmaktadır. Bu çalışmada saptanan eksikliklere yönelik öneriler aşağıda yer almaktadır:

- Yükseköğretim düzeyinde iletişim alanında oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı ile alakalı araştırmalar literatürde daha çok yapılabilir.
- Katılımcı sayısının daha fazla olduğu daha kapsamlı örneklemeler oluşturulabilir.
- Bir yükseköğretim bölümünün yalnızca bir ders içeriği kullanılarak değil, bütün bir müfredata oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı uygulanarak ölçümler gerçekleştirilebilir.
- Oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı daha geniş bir perspektif üzerinden tekrar tekrar kullanılabilir. Bu çalışmada akademik motivasyona etkisi üzerine bir çalışma gerçekleştirilmiş ve öğrenmenin bilişsel boyutuna odaklanılmıştır ancak oyun tabanlı öğrenme sadece bilişsel boyutlar ile sınırlandırılmamaktadır. Bu bağlamda öğrenmenin bilişsel boyutunun dışında davranışsal, yapılandırmacı vb. boyutlarında da ele alınabilir.
- Çalışmalarda öğrencilerin eğilimleri göz önünde bulundurularak, farklı eğilimdeki öğrencilere farklı oyun tabanlı öğrenme tasarımları uygulanabilir. Bu durum aktif öğrenmede öğrenme verimliliğinin artırılmasına fayda sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Adipat, S., Laksana, K., Busayanon, K., Asawasowan, A., Adipat, B. (2021). Engaging students in the learning process with game-based learning: The fundamental concepts. *International Journal of Technology in Education*, 4(3), 542-552. <https://doi.org/10.46328/ijte.169>

Abualrub, I., Karseth, B., Stensaker, B. (2013). The various understandings of learning environment in higher education and its quality implications. *Quality in Higher Education*, 19(1), 90-110. <https://doi.org/10.1080/13538322.2013.772464>

Atzori, M. (2023). Media Convergence and Game-Based Learning: Developing a Hypothesis of Film Education for the Post-Media Age. *Proceedings of the 17th European Conference on Game-Based Learning: ECGBL 2023, Netherlands*, 17(1), 29-37. <https://doi.org/10.34190/ecgbl.17.1.1837>

Bénabou, R. ve Tirole, J. (2003). Intrinsic and extrinsic motivation. *The review of economic studies*, 70(3), 489-520. <https://doi.org/10.1111/1467-937X.00253>

Blašková, M. (2014). Influencing academic motivation, responsibility and creativity. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 159, 415-425. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.12.399>

Broadbent, J. ve Poon, W. L. (2015). Self-regulated learning strategies & academic achievement in online higher education learning environments: A systematic review. *The Internet and Higher Education*, 27, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2015.04.007>

Brown, C. L., Comunale, M. A., Wigdahl, B., Urdaneta-Hartmann, S. (2018). Current climate for digital game-based learning of science in further and higher education. *FEMS Microbiology Letters*, 365(21). <https://doi.org/10.1093/femsle/fny237>

Byun, J. & Joung, E. (2018). Digital game-based learning for K–12 mathematics education: A meta-analysis. *School Science and Mathematics*, 118(3-4), 113-126. <https://doi.org/10.1111/ssm.12271>

Can, A. (2018). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (12. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

Castro, M. D. B. ve Tumibay, G. M. (2021). A literature review: efficacy of online learning courses for higher education institution using meta-analysis. *Education and Information Technologies*, 26(2), 1367-1385. <https://doi.org/10.1007/s10639-019-10027-z>

Chen, C. H. ve Law, V. (2016). Scaffolding individual and collaborative game-based learning in learning performance and intrinsic motivation. *Computers in Human Behavior*, 55, 1201-1212. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.03.010>

Cicchino, M. I. (2015). Using game-based learning to foster critical thinking in student discourse. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 9(2). <https://doi.org/10.7771/1541-5015.1481>

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik Motivasyona Etkisi

Coleman, T. E. ve Money, A. G. (2020). Student-centred digital game-based learning: a conceptual framework and survey of the state of the art. *Higher Education*, 79(3), 415-457. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00417-0>

Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (2. Baskı). (S. Beşir Demir, Çev.). Eğiten Kitap. (Orijinal eserin basım tarihi 1994.).

De Freitas, S. (2006). Learning in immersive worlds: A review of game-based learning. *Joint Information Systems Committee*, 3-71.

Fishbach, A. & Woolley, K. (2022). The structure of intrinsic motivation. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 9, 339-363. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-012420-091122>

Flavin, M. (2017). *Disruptive technology enhanced learning: The use and misuse of digital technologies in higher education* (1. Baskı). Palgrave Macmillan London.

Hussein, M. H., Ow, S. H., Elaish, M. M. & Jensen, E. O. (2022). Digital game-based learning in K-12 mathematics education: a systematic literature review. *Education and Information Technologies*, 27(2), 2859-2891. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10721-x>

Hwa, S. P. (2018). Pedagogical change in mathematics learning: Harnessing the power of digital game-based learning. *Journal of Educational Technology & Society*, 21(4), 259-276.

Kiili, K. (2005). Digital game-based learning: Towards an experiential gaming model. *The Internet and higher education*, 8(1), 13-24. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2004.12.001>

Larson, R. W. ve Rusk, N. (2011). Intrinsic motivation and positive development. *Advances in child development and behavior*, 41, 89-130. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-386492-5.00005-1>

Lowther, D. L. ve Morrison, G. R. (1998). The NTeQ model: A framework for technology integration. *TechTrends*, 43(2), 33.

Murillo-Zamorano, L. R., López Sánchez, J. Á., Godoy-Caballero, A. L. & Bueno Muñoz, C. (2021). Gamification and active learning in higher education: is it possible to match digital society, academia and students' interests?. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 18, 1-27. <https://doi.org/10.1186/s41239-021-00249-y>

Müller, C. ve Mildenberger, T. (2021). Facilitating flexible learning by replacing classroom time with an online learning environment: A systematic review of blended learning in higher education. *Educational Research Review*, 34, 100394. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2021.100394>

Nolan, J. ve McBride, M. (2014). Beyond gamification: reconceptualizing game-based learning in early childhood environments. *Information, Communication & Society*, 17(5), 594-608. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2013.808365>

Noyens, D., Donche, V., Coertjens, L., Van Daal, T., Van Petegem, P. (2019). The directional links between students' academic motivation and social integration during the first

year of higher education. *European Journal of Psychology of Education*, 34, 67-86.
<https://doi.org/10.1007/s10212-017-0365-6>

Papastergiou, M. (2009). Digital game-based learning in high school computer science education: Impact on educational effectiveness and student motivation. *Computers & Education*, 52(1), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2008.06.004>

Pho, A. & Dinscore, A. (2015). Game-based learning. *Tips and trends*, 2.

Plass, J. L., Homer, B. D., & Kinzer, C. K. (2015). Foundations of game-based learning. *Educational psychologist*, 50(4), 258-283.

Prensky, M. (2001a). Digital natives, digital immigrants part 2: Do they really think differently?. *On the horizon*, 9(6), 1-6. <https://doi.org/10.1108/10748120110424843>

Prensky, M. (2001b). Fun, play and games: What makes games engaging. *Digital Game-based Learning*, 5(1), 5-31.

Prensky, M. (2003). Digital game-based learning. *Computers in Entertainment (CIE)*, 1(1), 21-21. <https://doi.org/10.1145/950566.950596>

Pritchard, A. (2009). *Ways of learning: Learning theories and learning styles in the classroom* (2. Baskı). David Fulton Publishers.

Rasiah, R. R. V. (2014). Transformative higher education teaching and learning: Using social media in a team-based learning environment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 123, 369-379. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.1435>

Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>

Schunk, D.H. (2014). *Learning Theories: An Educational Perspective* (6. Baskı). Pearson Prentice Hall.

Tayebi, A., Gómez, J., Delgado, C. (2021). Analysis on the lack of motivation and dropout in engineering students in Spain. *IEEE Access*, 9, 66253-66265. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2021.3076751>

Troussas, C., Krouska, A., Sgouropoulou, C. (2020). Collaboration and fuzzy-modeled personalization for mobile game-based learning in higher education. *Computers & Education*, 144, 103698. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.103698>

Ünal-Karagüven, M. (2012). The Adaptation of Academic Motivation Scale to Turkish. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(4), 2611-2618.

Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., Blais, M. R., Briere, N. M., Senecal, C., Vallieres, E. F. (1992). The Academic Motivation Scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educational and Psychological Measurement*, 52(4), 1003-1017. <https://doi.org/10.1177/0013164492052004025>

Radyo, Televizyon ve Sinema Eğitiminde Oyun Tabanlı Öğrenmenin Akademik
Motivasyona Etkisi

Van Eck, R. (2009). A guide to integrating COTS games into your classroom. *Handbook of Research on Effective Electronic Gaming in Education* (1. Baskı, s. 179-199) içinde. IGI Global.

Van Eck, R. (2006). Digital game-based learning: It's not just the digital natives who are restless. *EDUCAUSE review*, 41(2), 16.

Wang, M. ve Zheng, X. (2021). Using game-based learning to support learning science: A Study with middle school students. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 30(2), 167–176. <https://doi.org/10.1007/s40299-020-00523-z>

Yıl/Year: 5, Sayı/Issue: 12, Ağustos/August, 2024, s./p. 46-68

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date

Yayın Geliş Tarihi:19-04-2024

Yayımlanma Tarihi:31-08-2024

ISSN: 2757-6000

Doç. Dr. Pınar ÖZGÖKBEL BİLİŐ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

pinar.ozgokbelbilis@comu.edu.tr, ORCID: 0009-0000-1553-4919

Doç. Dr. Ali Emre BİLİŐ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

aliemrem@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9892-9907

Doç. Dr. Hatice Nilay KAYHAN

Ege Üniversitesi

nilaykayhan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0937-8013

Prof. Dr. Pelin PİŐTAV AKMEŐE

Ege Üniversitesi

pelinakmese@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8269-3899

A QUALITATIVE STUDY ON THE TRANSFORMATION OF COMMUNICATION EDUCATION IN HIGHER EDUCATION AFTER THE COVID-19 PANDEMIC¹

¹ Appreciation

This study was financially supported by the Scientific Research Project Coordinator of Çanakkale Onsekiz Mart University Rectorate, Title: "Communication Perspective in the Process of Coronavirus COVID19 Outbreak: Examining the Effects on Communication Faculty Students and Academics and Media Workers", Project Nr.: SHD-2022-4087, Project Date: 26.08.2022-26.05.2023

This study includes the results of the students who studies in the field of Communication Studies.

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

Abstract

In this study, with the aim of revealing the effects of the coronavirus COVID-19 pandemic process on communication education, the effects of the pandemic on students studying in the field of communication and academics with a professional academic career in this field were examined. In the research, which reveals the opinions and perceptions of people based on their own experiences and experiences in an in-depth manner, qualitative research method was used by conducting semi-structured interviews, and the collected data were analysed through content analysis. In the study, 10 academicians working in the faculties of communication of state or foundation universities in different regions and provinces in Türkiye and 10 students studying in the autumn and spring semesters of the 2022-2023 academic year were selected and included in the study on a voluntary basis. As a result, it is reported that honesty and clear expression competence are important for the establishment of an effective inter-mass communication process in extraordinary crisis periods such as COVID-19, and that it is a necessity to prioritise respect and honesty in communication education and to make arrangements that include scientific and social change transformation.

Keywords: COVID-19, communication education, high education

COVID-19 SALGINI SÜRECİ SONRASINDA YÜKSEKÖĞRETİMDE İLETİŞİM EĞİTİMİNİN UĞRADIĞI DÖNÜŞÜM ÜZERİNE NİTELİKSEL BİR İNCELEME

Özet

Bu çalışmada koronavirüs COVID-19 salgın süreci ve sonrasında iletişim eğitimi üzerine etkilerinin ortaya konulması amaçlanarak salgının, iletişim alanında öğrenim gören lisans öğrencileri ve bu alanda mesleki akademik kariyeri olan akademisyenler üzerinde etkileri incelenmiştir. Derinlemesine bir biçimde kişilerin kendi deneyim ve yaşantılarından yola çıkılarak görüşlerini ve algılarını ortaya koyan araştırmada yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilerek nitel araştırma yöntemi kullanılmış, toplanan veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Araştırmaya, Türkiye'de farklı bölge ve illerde devlet veya vakıf üniversitelerinin İletişim Fakültelerinde görev yapan 10 akademisyen, 2022-2023 Eğitim ve Öğretim yılının güz ve bahar döneminde eğitim gören 10 lisans öğrencisi gönüllülük ilkesine göre seçilerek dahil edilmiştir. Çalışmada ortaya çıkan ana temalar iletişim bilimine yönelim, iletişim araçlarının kullanımı, salgın döneminde iletişim fakültesinde öğrenci olmak, yeterlilikler, iletişim eğitimi ve toplumsal yaşamda COVID-19 salgını deneyimleri olmaktadır. Katılımcıların salgında duydukları ilk duygularının korku, kaygı ve endişe olduğu dikkati çekerken, medyanın toplumu doğrudan etkileme gücüne sahip olduğunu vurgulamaları da önem arz etmektedir. Sonuç olarak COVID-19 gibi olağandışı kriz dönemlerinde kitlelerarası etkili bir iletişim sürecinin kurulması için dürüstlük ve net ifade etme yeterliliğinin önemli olduğu, iletişim eğitiminde saygı ve dürüstlüğün ön planda tutulması ve bilimsel, toplumsal değişim dönüşüm içeren düzenlemelerin yapılması bir gereklilik olduğu görüşleri bildirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: COVID-19, iletişim eğitimi, yükseköğretim

Ethical Declaration

In this study, all the rules specified in the "Directive on Scientific Research and Publication Ethics of Higher Education Institutions" were followed. None of the actions specified under the second section of the Directive, "Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics", have been carried out. Ethics committee approval information Name of the ethics committee = Ege University Social Sciences and Humanities Scientific Research and Publication Ethics Committee Date of ethics assessment decision = 30.06.2021 Ethics assessment document number number = 08/02 Protocol No: 1014

INTRODUCTION

Modern society has experienced a pandemic for the first time caused by the Coronavirus (COVID-19) virus, which has been a major threat to humanity at various times in the world history. This virüs that has been emerged in China, has instilled feelings of helplessness and fear of death throughout the world. According to Bauman, the concept of death is the denial of everything represented by modernity and the dominance of reason. Modernity, through advancing medical science, turns mortality into a construction project and accepts it as a 'treatable disease' (Bauman, 2012: 166). However, the COVID-19 virus, which emerged for the first time and for which a treatment has not yet been developed, has necessitated a global struggle. One aspect of this struggle is related to the treatment of the disease and the elimination of its deadly effects, while the other aspect involves the continuation of social life in areas such as education, economy, communication, trade, etc.

The COVID-19 pandemic has led to unprecedented challenges in global economies due to the restrictions because it has brought to public health systems, education, and work life (Busch, 2022: 414; Dhawan, 2020: 8). Governments have implemented social distances rules in various areas of society through these restrictions by enforcing control measures. This process has caused sudden changes in social life, education, and work life by prompting many countries to develop different methods to combat the pandemic in these areas. For the first time in modern world history, people from all over the world have had to work from home and pursue education virtually almost every day by overcoming many new technological challenges that they were not prepared before (Waizenegger, McKenna, Cai & Bendz, 2020: 429). The method of working and learning from home has increasingly has been preferred in terms of both work and education policies due to its potential for cost savings; on the other hand this situation is also being considered as a way to adapt to possible future crises such as global pandemics in future scenarios. However, this innovative method of working and learning presents new challenges to areas that suddenly has had to perform remote learning and working, directly impacting both work and education life. While initially welcomed, remote work and distance learning raise many issues for workers regarding communication, socialization, collaboration, and technology implementation (Raišienė, Rapuano, Varkulevičiūtė and Stachová, 2020: 5332). The remote working format has brought digital communication tools to the forefront, and technology has been heavily used during this period since communication is at the center of life. Communication is extremely important for speaking, directing, and understanding (Kırık, Altıntaş, Özkoçak & Darıcı, 2020: 47). The challenges experienced in various fields such as economics, politics, sociology, and psychology on a global scale due to the pandemic have also impacted the process of remote education and work, highlighting the importance of the technologies people use to establish healthy communication.

When looked at the literature, it is observed that the effects of the COVID-19 pandemic on students have been investigated in various fields such as education sciences, health sciences, political sciences, and sports sciences. In media studies, examinations have predominantly focused on misinformation, disinformation, questioning the national and international news

transmission regarding the pandemic, information exchange on social media, or the rapid dissemination of fake news (Aydın, 2020; Çelik, 2020). Studies have also examined the impact of discrimination faced by the elderly, who are more exposed to restrictions during the pandemic, on social media (Tuna Uysal & Tan Eren, 2020), or their information-seeking and evaluation through national projects (Binark, Arun, Özsoy, Kandemir & Şahinkay, 2020). Generally, due to the unexpected and rapid development of the pandemic, no evaluation has been made regarding students' adaptation to the requirements and protocols of distance education (Iyer, Aziz & Ojcius, 2020). In the field of communication, there have been no studies found in national and international literature that convey the views and expectations of students studying in this field and academics working in this field regarding the impact of the pandemic on social life, education, and employment. It is believed that the data to be obtained from the research will be crucial in determining strategies and roadmaps for education and work life in the context of COVID-19 or future pandemics.

Based on the mentioned reasons below, the research aims to examine the impact of the COVID-19 pandemic on the perspectives of those providing and receiving education in the field of communication and the transformation in work life due to the coronavirus has been analyzed. The study also focuses on the role of motivation in overcoming the challenges posed by the pandemic and explores ways to work efficiently from home and the importance of digital communication for educational institutions and strategies that should be followed for healthy communication in education-teaching have been highlighted in the context of national and international literature.

The study aims to examine the impact of the global pandemic known as the coronavirus (COVID-19) on the views of the students studying communication in higher education and academics responsible for education in this field. Additionally, the study aims to contribute to measures and regulations aimed at ensuring full participation in education and teaching during possible crisis periods such as future pandemics or disasters. It also aims to contribute to the existing literature in the field by providing insights and recommendations based on the perspectives of students and academics in the communication field.

METHOD

The data for the research, which will be subjected to qualitative analysis, were obtained from a total of 20 participants, consisting of 10 faculty members teaching in the faculty of communication during the Spring and Fall semesters of 2022-2023, and 10 students in the field of communication and media education.

Research Design, Participants and Sample

In the research, a nested single-case design of the qualitative research type known as a case study has been utilized. The typical case sample of the research comprises communication faculties in both state and foundation universities. The research includes voluntary participation from faculty members and students within the communication faculties and investigates the impact of the COVID-19 pandemic on education in the field of communication based on the

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

perspectives of both educators and learners. For this purpose, a qualitative research method has been used. The data collected through semi-structured interviews were analyzed using content analysis techniques. Structured interviews with participants were conducted by asking predetermined questions, formulated by researchers and finalized with input from experts in the field. The questions were presented to the interviewees in the same order and this situation allows them the opportunity to respond to the questions with the depth they desired. The research findings, derived from participants' perspectives, contribute significantly and deeply to potential adjustments in communication education. Demographic information of the participants and details regarding their communication usage during the pandemic are presented in Table 1 and Table 2 (*Appendix 1-2*).

As seen in Table 1 (*Appendix 1*), student's participants are in the age range of 18-24, with 4 of them being female, 10 participants totally. With the exception of S10 (Ege University), all participants are studying at Çanakkale Onsekiz Mart University (ÇOMÜ). S1-S5-S7 are at the first-year level, while S1-S6 and S10 are at the fourth-year level in the Faculty of Communication. When asked about their faculty and program preferences, their views on their interest in the field and their belief in acquiring effective communication skills stand out (S1-S3-S5-S8-S9-S10), while candidates such as those interested in TV programming (S7), creativity (S4), and expecting uniqueness and development of effective communication skills in the faculty of communication (S2) are also notable. Additionally, it is worth noting that all participants frequently use smartphones and computers to communicate with family and friends and the social media platforms which they prefer are Instagram, Whatsapp, and Twitter, mainly for keeping up with news, acquiring information, staying in touch, and accessing news quickly, as well as for environments that allow video chat with their loved ones. According to career goals, the aim at having an academic career (S6-S8-S10) and becoming a professional speaker (S2-S5-S7-S8) are prominent.

Upon examining the demographic information of the academics in Table 2 (*Appendix 2*), which includes 6 females aged between 30 and 48, it is noteworthy that the other academics work at state universities, except for 3 (A-4-A6-A10). Their professional seniority ranges from 4 to 21 years, and it is observed that they teach courses focusing on television, cinema, scriptwriting, documentary, photography, digital editing, and Television Production Design. It has been determined that A2-A3-A5- A7-A8 haven't conducted practical application courses in the last year. The most frequently used communication tools by all academics are smartphones, computers, and tablets. They have reported that they prefer online platforms such as Whatsapp, Instagram, and Twitter to keep up with the agenda and developments and to follow news quickly. Academics such as A6, in addition to following the news and communicating, use OTT, Teams, and Moodle for workflow purposes, while participants such as A3 frequently follow Instagram and Twitter for human behaviors and attitudes.

Ethical Approvals of the Research

In this study, all rules that have been stipulated in the "Regulation on Scientific Research and Publication Ethics in Higher Education Institutions" has been obeyed. None of the actions

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

listed under the second section of the regulation titled "Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics" have been performed. The ethical committee approval information is as follows:

The name of the ethics committee conducting the ethical evaluation is the "Ege University Committee on Scientific Research and Publication Ethics in Social and Humanities Sciences."

The date of the ethical evaluation decision= 30.06.2021

The ethical evaluation document number= 08/02 Protokol No: 1014

Data Collection Tool

In the research, to ensure that the participants are well-informed to avoid any difficulties during the implementation of the demographic information form in case they have detailed information. The general information form has included questions which have aimed at determining variables such as age, gender, field of study, year of graduation, sector experience, preferred communication device, etc. After completing the demographic information form of the participants, semi-structured interviews were conducted. The semi-structured interviews were conducted by asking questions which were prepared by the researchers and finalized based on the opinions of three expert faculty members in the field of communication and a media practitioner and these questions were asked sequentially during the interviews. Semi-structured interviews were conducted individually either face-to-face, over the phone, or via Zoom with audio-video recording (with the participant's permission). The average duration of the interviews ranged from 20 to 50 minutes. If the participants gave the permission, both audio and online recordings were taken, and simultaneous notes were recorded during the interview sessions.

Data Analysis

The systematic examination and organization of interview transcripts, field notes, and other data to access the findings of a research study is referred as data analysis. (Bogdan & Biklen, 2007; Yıldırım & Şimşek, 2016). In this study, data analysis was based on the content analysis technique consisting of six steps as articulated by Creswell and Creswell (2018). The analysis of the data was conducted with an inductive approach, and descriptive summaries of the semi-structured interview forms and voice recordings obtained during individual interviews were made. In the analysis of the demographic information of students and academics, as well as the transcripts of the interviews, a code name was assigned to each participant in accordance with ethical principles, and was ensured that the participants' views were not identified in any descriptive manner in terms of confidentiality and ethics. For students, participants were coded as S1, S2, S3 ....S10, while members of faculty of communication were coded as A1, A2, A3....A10, indicating their participation in the study.

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

When the descriptive data analysis of the voice recordings was conducted, it was determined that there were 43 pages and 1400 lines for students and 72 pages and 2415 lines for academics. In order to ensure credibility and validity in reaching themes and main themes from codes through content analysis, the data were consistently subjected to qualitative research method and interview technique, and direct quotes from participants' views were included. The exact expressions were reflected in the descriptive index form without any change in words, sound, or expression, and these expressions were reflected in the findings as quotations.

The mentioned limitations are hoped to guide future scientific research in this area and to prevent encountering the same problems, it is recommended to keep the time planning broad and to take measures to ensure that the students to be interviewed come from a wide range of communication education backgrounds.

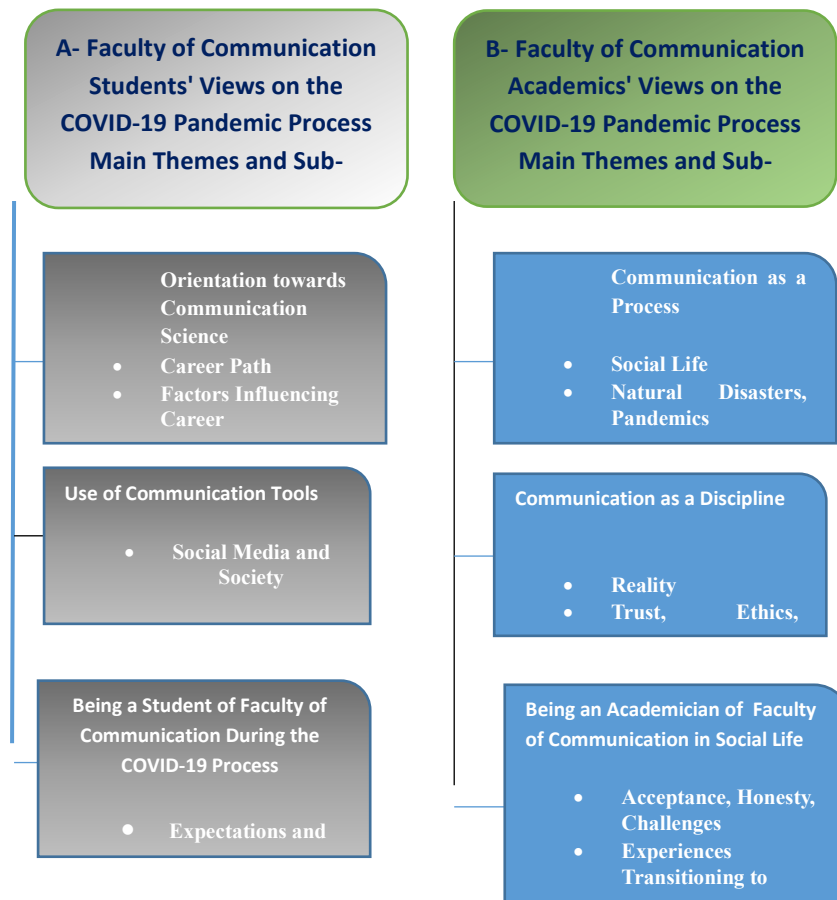
The research findings of this study were obtained through in-depth interviews, which allowed for open-ended questions to be asked, listened to, recorded, and analyzed and that enable communication educators and practitioners to share their perspectives. However, the intense workload of educators has brought with it the risk of keeping the interviews shorter than desired and has constituted a major limitation of the study. This workload resulted in declining interview requests for many educators, and leads to the inclusion of perspectives from communication educators in only four cities, rather than representing a broader national spectrum. Another limitation arose from the fact that the views of students in communication were solely from those studying in the Radio, Television, and Cinema Department. Factors such as course intensity, refusal of interview requests, and time constraints contributed to this situation and haven't been included in perspectives from students in fields such as journalism, public relations, advertising, new media, visual communication, and design. It is hoped that these limitations will serve as guidance for future scientific research in this area, and in order to avoid encountering the same issues, it is recommended to keep the timeline broad and take measures to ensure that the students to be interviewed represent a wide range of communication education backgrounds.

Results

In this study, the impact of the COVID-19 pandemic on the field of communication was examined based on the perspectives of communication students and educators responsible for education in the field. Data collected through semi-structured interviews and demographic information, along with open-ended questions, were subjected to content analysis to derive main and sub-themes. The findings were described in main and sub-themes based on the views of faculty of communication students and educators regarding the COVID-19 pandemic. Participant perspectives on a total of 6 main themes and 11 sub-themes were transformed into findings, which are presented in detail in Figure 1 on the following page.

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

Figure 1: Main Themes and Sub-Themes Reached Through Data Analysis

As seen in Figure 1, Taking into consideration the project's objectives, research questions, and rationale, a data collection interview protocol was developed within the scientific methodology. This involved informing participants, providing explanations in both written and oral forms regarding the research rationale and process, establishing a sample based on voluntary participation in accordance with ethical principles, conducting interviews, and subsequently reaching 2 domains, 6 main themes, and 11 sub-themes through data documentation, analysis, validity, and reliability procedures. Based on the opinions of students and academicians, the main themes and sub-themes in each field are listed below, and participant opinions related to these themes and sub-themes are directly quoted in the following findings section.

The perspectives of students at the Faculty of Communication regarding the COVID-19 pandemic process are categorized into three main themes: "**Orientation towards Communication Science,**" "**Use of Communication Tools,**" and "**Being a Student at the Faculty of Communication during the COVID-19 Period**". The theme of orientation towards communication science consists of sub-themes: "Career Process" and "Factors

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

Influencing Career". Under the theme of using communication tools, there is the sub-theme "Social Media and Society". The theme of being a student at the Faculty of Communication during the COVID-19 period includes the sub-theme "Expectations and Challenges".

When examined main themes, sub-themes and the perspectives of Faculty of Communication academics regarding the COVID-19 pandemic process, it is noteworthy that there are a total of 7 sub-themes under the main themes of "**Communication as a Process**," "**Communication as a Science**," and "**Being an Academician of Communication in Social Life**". Under the main theme of "Communication as a Process," the sub-themes include: 1- Social Life, 2-Natural Disasters, Pandemics, 3-Speed, Access to Information. Under the main theme of "Communication as a Science," the sub-themes include: 1-Reality, 2-Trust, Ethical Responsibility. Lastly, under the main theme of "Being a Communication Scientist in Social Life," the sub-themes consist of: 1-Acceptance Honesty, Challenges, 2-Transition Experiences to Academia.

The first main theme of the study is formed by the views of students. When the views of students attending a faculty of communication regarding the COVID-19 pandemic process are examined, it is noticeable that their orientation towards communication science, the impact of family and environmental attitudes, perspectives on the profession, and personality traits, as well as their experiences related to the use of communication tools are influential. It has been observed that they define communication as a fundamental need of human life and that their experiences as students of faculty of communication during the COVID-19 pandemic period particularly manifested in the inclination towards social media usage and the increasing influence of visual media and additionally, it has been determined that they emphasize the importance of an ethicist in communication science valuing honesty, trust, and ethics in social life. In the main theme of orientation towards communication science, emphasis has been placed on career processes, and they have expressed their views on factors that have positive and/or negative effects on their orientation towards communication science and the process. For example, **S1** states, *"Language is a tool that provides understanding between people. Because language is one of the building blocks of culture, it ensures the transmission of culture from generation to generation. Similarly, effective communication relies on people listening to each other. Even if we share things for hours, if two or more people are not listening to each other, it's just noise. A good communication scientist should be able to listen to the other person without prejudice and objectively. My recommendation to those responsible people for education is that they must know how to listen to the student"*.

S2 states themselves as outgoing and social, describing their career preference for the faculty of communication as follows: *"I enjoy having fun, talking, and discussing specific topics. As a hobby, I listen to music, go for walks, and love watching horror movies. Similarly, if I had the time, I would also like to engage in theater because I believe I have a high ability for acting and memorization. I am studying in the RTS department, and my goal is to become a news anchor"*.

S2 and **S3** emphasize the importance of being good listeners for effective communication, as well as possessing the ability to understand, explain, and have a research-oriented mindset while they also mention that thoughts and beliefs, as well as family and societal structures, influence interest and attitudes toward communication science. They suggest that young people who choose to study at a faculty of communication should have an interest in sociology, technological developments, and psychology, and prioritize themes of social participation while they also stress the importance of being adaptable to changes. **S3**, who points out that societal events and historical changes also influence communication science, liken communication to an art form, stating: *"Communication is not just words. The choice of words, gestures, facial expressions, everything is communication. It is like practicing an art to use your words effectively, and before having good diction, a person must have a very good command of Turkish. For me, communication is about sincerity. Words must be sincere. These skills are not acquired at university but at home when a child opens their eyes to the world. Effective communication is an art, requires mastery of Turkish, and demands sincerity"*. **S3** emphasizes the importance of body language in communication science and its career-oriented effects: *"In effective communication, body language, movements are important... Effective communication is being able to convey what is in your mind exactly as you want it to the other person. As a skill, it involves a good and non-violent style, slow and fluent speech, and supporting with hand and gestures. People need to educate and develop themselves personally, and this desire must be within themselves"*. **S4** highlights the importance of body language in communication science and its career-oriented effects: *"In effective communication, body language, movements are important... Effective communication is being able to convey what is in your mind exactly as you want it to the other person. As a skill, it involves a good and non-violent style, slow and fluent speech, and supporting with hand and gestures. People need to educate and develop themselves personally, and this desire must be within themselves"*. **S4** emphasizes that the success of interpersonal communication depends on body language and the ability to think collectively, and that communication science should be developed in various fields to form professional career goals. **S5** relates their preference for faculty of communication to their curiosity about effective communication, as well as their desire to understand and be understood in daily life. **S5** states: *"I have been interested in the media since my childhood. First, I was interested in comedy shows. Then, I became interested in news channels. When I reached the 10th grade, I realized that I wanted to be a broadcaster. I noticed that I could use my voice like a broadcaster. That's why I'm in this department... Now, my ultimate goal is to become a broadcaster. For this path, I would like to work in a job in front of or behind the camera"*. **S5** emphasizes the need to be a good listener as much as being a good speaker and suggests that an effective communication scientist should be professional in gestures and facial expressions. **S5** describes the most important skills in communication career paths as using written and spoken language effectively, being a good listener, speaking briefly but efficiently, and managing the process of conveying information effectively between the sender and receiver.

S6 emphasizes that communication is one of our fundamental needs and a natural necessity and states that people can lead better lives and access accurate information and news

in their daily lives as long as they can communicate. **S6** expresses the view as follows: "*Our way of using language, gestures, and facial expressions are factors that affect our communication with others. The key to using them appropriately lies in learning communication. Therefore, learning and being able to use communication in our lives sets us apart and positively influences our daily lives. Communication is thus very important to us... My biggest reason for wanting to communicate better with people throughout my life was that. The most suitable way for me to tell my projects and stories in which communication was involved was to learn communication. Therefore, I wanted to work in a suitable profession as a medium where I could realize my dreams. That's why I chose to study at a faculty of communication*".

In general, within the main theme of orientation towards communication science, it is evident that the personal characteristics of students play a significant role. Their career choices are influenced by environmental and family attitudes. However, when it comes to choosing a faculty of communication for education, the factors such as their childhood and/or secondary education, during which they develop an interest in societal life, interpersonal relationships, news, technology, curiosity, research desire, and the underlying reasons behind individuals' behaviors and attitudes, are highlighted. Moreover, their inclination towards research is also prominent.

When examined the views on career progression and factors influencing career choices, it is evident that students' inclinations, attitudes towards the profession, opportunities for development, and limitations are influenced by various factors such as financial status, work life, family and social environment, the quality of education received, interest in science and technology, creativity, and cultural influences. For example, participant **S4** expresses, "*Since childhood, I have always wanted to create creative things. After completing my education, if I continue in this sector, I will most likely be able to work in a job involving creativity, possibly working with computers or learning a programming language outside of the sector. Currently, I am learning programming language and producing electronic music, which are also options for me. Even when I am alone, I talk to myself, and the silence doesn't completely dominate my day. I believe the desire for communication is a natural code given to humans*". This statement illustrates how the effort to manage effective communication skills in communication science and the attempt to keep up with developments in technology and changes can be turned into an advantage in one's career through educational efforts targeted at the profession. Almost all participants emphasize the necessity of postgraduate education, experiencing different cultures, and preparing themselves with practical training before entering the profession. For instance, **S6** highlights the necessity of postgraduate education as follows: "*After completing my education, my first goal is to enroll in a postgraduate program. Alongside this, I aim to gain experience by working in the sector and building a successful academic career. Therefore, among my primary goals is to complete my postgraduate education at one of the good universities in Turkey, in addition to international postgraduate programs, and to complete the necessary steps to become a lecturer by presenting my individual work to society*". Similarly,

S7 emphasizes the importance of following the internet and television and the necessity of practice by stating, "*Due to my great interest in the media and my desire to work in journalism, my career goal after education is to complete my postgraduate education and work as a presenter on a news channel*". These examples demonstrate how students' views on career progression and factors influencing career choices reflect a comprehensive understanding of the field, a proactive approach to education, and a willingness to adapt to changes in technology and society.

S9 also emphasizes on how communication education should be delivered and emphasizes that practical applications should be conducted by teaching staff with rich field experience. **S9** states, "*Communication is the best thing I can do in my life. Since my high school years, I have been eagerly looking forward to studying in this department. Now that I have realized my dream, I am very happy. As for my career goal after education, I strive to develop myself in every field. I am developing myself in social media, advertising, design, cinema, radio, and editing areas. I plan to integrate all of them into my professional life. Communication is the most important building block of our lives. Without communication, we cannot talk about any situation. Everything starts with communication. Experience is necessary for effective communication, and the teaching staff at our university are very influential in this regard, so it is very important for me to benefit from these experiences in my education*".

Another important topic that students emphasize is the use of communication media. The main theme of the use of communication tools includes *social media and society* as a sub-theme. Regarding the impact of the pandemic and the increase in the use of mass communication tools, **S1** emphasizes the significant role of communication tools in social events such as health, social life, pandemics, and disasters. **S1** states, "*Mass communication tools influence society. For example, I believe that the usage of mass communication tools has definitely increased during the pandemic. People benefited from mass communication tools to pass the time and to stay informed about global developments. The individuals I communicate with the most are my family and friends, and the communication tools I use intensively are smartphones and computers. I often use social media platforms because I think they help pass the time and provide an opportunity to see how people are doing when everyone in the world is experiencing the same thing*". **S2**, on the other hand, shares their desire to better communicate with people, express themselves, gain self-confidence, and engage in forward-looking production, which led them to choose the faculty of communication. **S2** shares their aspiration to become a presenter on a well-known channel and to convey accurate information to people. In their opinion, "*Communication is a necessary concept for understanding and obtaining information with people, and good communication can keep us at high levels in all areas*". Additionally, **S2** also emphasizes that communication scientists have the right to access accurate and realistic information, just as they are expected to swiftly share accurate information about online environments, developments, and societal events.

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

In **S3**'s views emphasizing the prevalence of communication and the importance of using communication tools correctly for effective communication, **S3** states, "*Communication is present in every aspect of life and is not just about language. While the importance of communication is so great, I can say that communication is actually the art of understanding and expressing oneself. For example, I aspire to be a manager... In addition, I can also engage in hobby-focused radio programming or podcasting. And perhaps in the future, I could even write scripts. But for now, my primary goal is to become a manager... The reason I chose this faculty is that I want to develop myself in this field, and I believe I can do this job with passion... I communicate most frequently with my friends, family, and teachers through WhatsApp, Discord, and Instagram. When I use them for communication purposes, they are also the three most frequently used applications that fulfill their functions for playing games with my friends and keeping up with the agenda*". By using the expression "the art of understanding and expressing oneself" for effective communication, participant **S3** also emphasizes the necessity for a communication professional to have mastery of the Turkish language. **S3** also touch upon the importance of using communication tools correctly and staying updated with current developments as a profession that requires sincerity.

The final main theme of students' opinions is "*Being a Student of the Faculty of Communication During the Coronavirus (COVID-19) Period*". Under this main theme, there is a sub-theme of "*Expectations and Difficulties*". Students share their experiences as both as students of faculty of and as individuals experiencing a societal event through the eye of communication science. For example, **S3** mentions on learning about the pandemic through the first precautionary application and states, "*I learned about the pandemic when schools were closed. I saw the effects that led to various thoughts that brought me to the department I am currently studying in and matured these thoughts during the pandemic, influenced by the news and social media*".

S5 states, "*I became aware of the pandemic through news channels,*" while **S7** says, "*I became informed about the pandemic through television*". Both participants emphasize that news organizations have the responsibility to provide reliable and accurate broadcasts by considering the instant interactions and responsibilities of mass media communication. During this period, students also mention that their expectations affect decisions regarding education, and they express that the requirements for education focused on technological infrastructure and applications are not adequately met. For example, **S6** emphasizes the expectations that the pandemic creates for communication scientists and the psychological effects on societal life: "*There have been reflections of the pandemic on individuals' communication processes. I observed that during the coronavirus, individuals had to communicate more intensively through smartphones, which I consider an important communication tool. However, it is clear that people's communication skills have deteriorated, and there has been a psychological setback due to the pandemic*".

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

S7 emphasizes the importance of active student involvement in education through their experience and states, *"Communication or education is not something that necessarily requires face-to-face interaction under normal circumstances. However, when unprepared, education cannot be as productive as desired... A teaching method that involves students more, such as assignments like filming projects, could have been adopted"*.

The opinions also highlight the emphasis on distance education during the pandemic, pointing out the opportunities and educational prospects provided by remote learning, as well as the challenges encountered during this process. **S3** expresses, *"When evaluating distance and face-to-face education as a communication science student, some online education, namely distance education, was very efficient while others were not... There should not be distance education in communication education"*.

S5 emphasizes *"the need for continuous monitoring and updating of distance education, by highlighting the necessity for oversight mechanisms as much as infrastructure in online environment arrangements"*. Participants highlight that the pandemic has had a negative impact on communication while also increasing the use of communication tools and playing a dominant role in organizing life.. Overall, it is determined that students who express that communication scientists should be competent in communication and technology, meeting societal expectations for accurate, reliable news, technological competencies, and purposeful, qualified educational opportunities emphasize the importance of planning education for communication scientists to meet these expectations in pre-professional practice processes and enriching internship application competencies. For instance, **S4** suggests, *"When we look at it, these departments are a bit about looking differently, seeing, and being related to creativity, but we memorize a lot, we receive a lot of theoretical knowledge, instead, more practical training should be provided. Elective courses should nourish us in terms of creativity, even psychology, philosophy, and mythology should be involved. Schools themselves are currently using pirate programs, so frankly, I would like the programs used during the learning period to be given to students. Nowadays, the situation should be taken further and practical simulation environments should be created "*. This viewpoint underscores the importance of practical training, elective courses, and the development of simulation environments in education to address the diverse needs and competencies of students in the field of communication science and new media technologies.

The findings of the study include the views of the participants academics of faculty of communication on the COVID-19 pandemic process. When the views of academics are examined according to main themes and sub-themes, it is noteworthy that there are a total of 7 sub-themes under the main themes of **"Communication as a Process," "Communication as a Discipline," and "Being a Communication Scientist in Social Life"**. Under the main theme of "Communication as a Process" the sub-themes include: *1-Social Life, 2-Natural Disasters, Pandemics, 3-Speed, Access to Information*. Under the main theme of "Communication as a Discipline," the sub-themes include: *1-Reality, 2-Trust, Ethical Responsibility*. Lastly, under

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

the main theme of "Being a Communication Scientist in Social Life," the sub-themes include: 1-Acceptance, Honesty, Challenges, 2-Experiences of Transition to Academia.

When examined the theme of "Communication as a Process," it is noteworthy that academics especially emphasize the importance of rapid and accurate access to information during events that concern societal life, such as natural disasters and pandemics. In this regard, **A1** particularly emphasizes their competence and frequency of using online platforms and states: *"I check my Twitter feed two or three times a day to keep up with the agenda. I visit some news websites once a day. I visit Facebook and Instagram once or twice a day to stay informed about developments regarding my relatives and friends. I rarely make posts on these platforms".*

A3 expresses the view that the overwhelming amount of information available in recent times has made information somewhat worthless and states *"The ease of access to information, in a way, has devalued information."* On the other hand, **A6** emphasizes the crucial role of communication, especially in times of war, pandemics, and natural disasters. **A6** state, *"As people's need for accurate information has increased, the proper management of this process and the implementation of correct communication strategies are as important in resolving societal insanities and concerns as they are in returning to normal routine afterwards".*

When examined under the theme of Communication as a Scientific Field, it is noteworthy that academics emphasize the importance of trust, sincerity, and authenticity in the field of communication science. All academics as participants who highlight that news and content based on science provide realistic, impartial, and trustworthy sharing generally express the need to utilize the views and experiences of communication scientists, especially in the fields of mass communication and interpersonal communication, particularly in extraordinary circumstances. **A1** who emphasizes the triggering effect of the presence of new communication environments on societal transformation underscores the necessity of collaboration with communication scientists in managing societal crises and overcoming them with less damage.

According to **A1**, digitalization and linguistic advancements are important, while according to **A2**, the free circulation of information will advance science: *"To follow international literature, I frequently visit the databases of reputable universities. The free accessibility of this data is the right to the free circulation of knowledge and is important for the dissemination of science, advancing it eclectically"*, indicates that the progress toward science depends on using current sources, designing accessible educational environments, and ultimately evaluating the process through communication. **A4's** perspective states, *"Technological developments affect communication. Changing conditions in social, political, and economic life alter communication preferences. The transformation from extended family and group communication to individual communication, the shift from social communication environments to individual communication environments, such as the presence of film viewers transitioning from cinema halls to digital platforms due to economic reasons"*, can be diversified. **A5** highlighting the positive aspects of globalization as the facilitation of

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

knowledge access and sharing mentions, *"On social media, people generally encounter recommendations, channels, and shares based on their digital footprint, meaning these filter bubbles actually lead people to follow channels and accounts that are close to their own views, their own styles"*. This reflects their view on the structure of the digital world.

When examined the opinions of academics regarding the most frequently heard words during the COVID-19 pandemic: According to **A4**, the most commonly heard words during the pandemic are Zoom, quarantine, hybrid, vaccine, China-Wuhan, bat, mask, cologne. According to **A5**, the most frequently heard word is *"Stay at Home"*. **A6** mentions that the most commonly heard words are online classes, vaccine, mask, disinfectant. According to **A7**, the most heard words are fear, anxiety, boredom, depression.

In the theme of being a communication scientist in societal life, academics share their thoughts on working conditions, societal life, language and cultural characteristics, as well as acceptance, honesty, difficulties, and experiences transitioning to academia. For example: According to **A1**, *"Communication tools greatly influence the structure of societies. From this perspective, it can be said that communication tools have a decisive impact on the speed of societal transformations and largely determine the direction of societies. Research conducted in such an important field is of significant importance and cannot be neglected"*. On the other hand, **A3** emphasizes that *"lifestyles have globalized through media channels, and information has globalized"* due to the rapid advancement of communication technologies.

According to **A4**, communication professionals must obey to ethical principles due to the necessity of trust and honesty. Additionally, the media literacy of society is as important as those working in the field of communication. Therefore, it is recommended to develop the media literacy skills of society: *"Being aware of this power as a content creator and being able to act in accordance with ethical principles are fundamental requirements. From the perspective of recipients, it is necessary to approach the field of communication with media literacy critically. In this sense, digitization has played a significant role not only in facilitating and disseminating content creation but also in transforming the position of individuals in communication processes, allowing access to content from different sources and increasing interactivity"*.

Regarding the transfer to academia, **A5** expresses, *"I pursued academia as a career goal because I love research and learning"*. All academic participants suggest that individuals aspiring to advance in the field of communication should have developed education and field application skills, observational abilities, and expressive skills. Furthermore, they recommend involvement in studies based on understanding the relationship between communication, language, and culture. **A6** who emphasizes the mutual interaction between communication and society states from the perspective of the global COVID-19 pandemic, that the value of verbal communication has been understood better and due to not wearing masks in non-verbal

communication, the importance of facial expressions and other forms of communication that complement speech has become clearer.

Discussion and Conclusion

In this section, the results of the research obtained from the data are discussed based on national and international literature, and conclusions and recommendations are provided. It is suggested that there are uncertainties about the long-term effects of the COVID-19 pandemic not only in our country but also worldwide. The general acceptance in the research and studies (Koltermann, 2021; Otfried, 2020; Srivastava, Shrivastava, Chhabra, Naqvi, & Sahu, 2020) suggest that only a situational assessment can be made based on the experiences during the pandemic, and the necessity of outlining a framework for the coming years can be established over time.

According to the data gathered from the research, the COVID-19 pandemic has resulted in different main themes for students studying communication and communication academics. The main themes identified for students of faculty of communication are *Orientation to Communication Science*, *Use of Communication Tools*, and *Being a Student of a Faculty of Communication During the Coronavirus (COVID-19) Period*. From these main themes, the subthemes for Orientation to Communication Science include "career process and factors affecting career," for the Use of Communication Tools main theme, it includes "social media and society," and for Being a Student in of Faculty of Communication During the Coronavirus (COVID-19) Period main theme, it includes "expectations and challenges".

In these main themes, participants have provided explanations regarding their preference for studying communication sciences, highlighting concepts such as enjoying interacting with people, having strong social skills, and being sincere and open-minded. It can be said that these views align with studies emphasizing the importance, relevance, and educational power of communication science (Piwinger & Zerfaß, 2007; Okun & Hoppe, 2017; Vester, 2002). Regarding the use of communication tools, participants have expressed the need to develop various skills, primarily language skills, alongside keeping up with technological advancements. This view is supported by scholarly publications in the international literature. For example, Breen (2007) critically assesses new media technologies' sociological implications in his article "Mass media and new media technologies. Media studies: Key issues and debates," and provides important insights into the future direction of the communication field. Similarly, Scientific studies that highlight language proficiency also parallel the findings suggesting the necessity for participants to make progress in this area (Grigoryan & King, 2008; Thorne & Reinhardt, 2008). During the pandemic period, experiences related to online education were also discussed. Some participants mentioned that they chose communication faculties due to aspirations of becoming broadcasters. However, it's important to note that communication faculties do not typically aim to train broadcasters. Based on the data gathered

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

from participants' perspectives on communication education, it is recommended to introduce a course focusing on career planning or related topics in the first year, emphasizing communication education in relation to the sector from a career-oriented perspective. Additionally, importance should be placed on teaching English, particularly as it pertains to universal communication, and students should be encouraged to explore creative thinking pathways for self-improvement.

The main themes identified for faculty of communication academicians are: "Communication as a Process," "Communication as a Scientific Field," and "Being a Communication Scientist in Social Life." Under these main themes, a total of 7 sub-themes were identified. Under the theme "Communication as a Process," the sub-themes include social life, natural disasters, pandemics, speed, and access to information. Under the theme "Communication as a Scientific Field," the sub-themes include reality, trust, ethics, and responsibility. Lastly, under the theme "Being a Communication Scientist in Social Life," the sub-themes include acceptance, honesty, challenges, and experiences in transitioning to academia. Communication academicians expressed their close monitoring of digital media platforms and social media while they stated that they generally do not post on these platforms frequently. They emphasized the importance of staying updated on current trends and new technologies as a necessity. Academics emphasizing the increased need for communication scientists during periods such as pandemics, when society struggles to make decisions, also express the importance of informing the public honestly and sincerely. They highlight the necessity for collaboration with industry representatives in this regard. These views expressed by communication academicians parallel findings from research conducted on the COVID-19 pandemic in the literature. For instance, Perifanou, Economides & Tzafilkou (2021), in their study titled "*Teachers' digital skills readiness during COVID-19 pandemic*," highlight one of the lessons to be learned from pandemic periods as the necessity for educators to be proficient in digital technologies, able to use and implement them in all educational activities.

The COVID-19 pandemic has accelerated a significant transition towards more advanced teaching and learning in higher education through artificial intelligence (AI) and consequently, educational institutions and universities have undergone digital transformations involving AI integration. (Bygstad, Øvrelid, Ludvigsen & Dæhlen, 2022). However, However, instructors may not be sufficiently competent in artificial intelligence to manipulate AI technologies to facilitate teaching, learning, and assessments. Despite being aware of the existence of these technological services, they may lack competence not only in technical non-skills such as collaboration, teamwork, decision-making, and communication but also in understanding the ethical concerns and limitations behind them. It is stated that a series of challenges, such as technical difficulties, ethical concerns, and the limitations behind using AI tools in their teaching, have been identified alongside the pandemic. (Ng, Leung & Su, 2023). Additionally, it is among the findings of academics that face-to-face communication has been disrupted due to the use of masks during the pandemic. However, they also note that verbal communication and the importance of all types of communication tools have increased. Despite this, verbal

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

communication and the importance of all forms of communication tools increased, according to the observations of academicians. Many academicians also noted that restrictions during the pandemic affected the film industry and cinema showings, but individuals confined to their homes had an increased need for communication tools. Based on these findings, it is recommended to facilitate access to digital libraries and databases for academics during processes like pandemics when they cannot go to school or the library. It is also suggested to increase collaborations between academia and the industry and to develop online measurement and evaluation instruments along with online education opportunities.

Participants also emphasize the concept of "self-improvement" in their views, and highlight the importance of professional and technical skills, personal connections, and industry experience to facilitate this. The experiences of participants regarding the pandemic process are observed to unfold as follows: anxiety and unease, efforts to adapt, rapid digitization, and the ability to turn negatives into advantages.

As a result, it is believed that the mentioned recommendations will contribute significantly to providing scientific data and improving the qualifications of those working in this field during future crises and pandemic situations and this includes making accurate and up-to-date news sharing in news transmission, program design, and implementation, planning an effective communication process, and, concurrently, preventing panic, inadequacy, and negative perceptions in society. This is expected to contribute significantly to promoting informed decision-making by the community during crisis periods.

REFERENCES

- Aydın, A . (2020). Post-Truth Dönemde Sosyal Medyada Dezenformasyon: Covid-19 (Yeni Koronavirüs) Pandemi Süreci. *Asya Studies*, 4 (12), 76-90
- Bauman, Z. (2012). *Ölümlülük, ölümsüzlük ve diğer hayat stratejileri*. (Çev. Nurgül Demirdöven). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Binark, M., Arun, Ö., Özsoy, D., Kandemir, B., & Şahinkaya, G. (2020). Covid-19 sürecinde yaşlıların enformasyon arayışı ve enformasyon değerlendirmesi: TÜBİTAK SOBAG 120k613 no'lu araştırma projesi. *Yaşlanma Çalışmaları Derneği Yayınları*
- Bogdan, C. R. & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative Research For Education*. Boston: MA: Allyn ve Bacon, Inc.
- Breen, M. J. (2007). Mass media and new media technologies. *Media studies: Key issues and debates*, 55-77
- Busch, L. (2022). Von Wuhan in die Bilanz: Die Bildung von Rückstellungen aufgrund von Covid-19 nach HGB und IFRS. *Junior Management Science*, 7(2), 412–428
- Bygstad, B., Øvrelid, E., Ludvigsen, S., & Dæhlen, M. (2022). From dual digitalization to digital learning space: Exploring the digital transformation of higher education. *Computers & Education*, 182, 104463
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research Design Qualitative, Quantitative, And Mixed Methods Approaches, Fifth Edition*. London: Sage Pub
- Çelik, R. (2020). Tık Odaklı Habercilikte “Tık Yemi” Taktiği: Koronavirüs (Kovid-19) Örneği. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9 (2), 14-25
- Dhawan, S. (2020). Online Learning: A Panacea in the Time of COVID-19 Crisis. *Journal of Educational Technology Systems*, 49(1), 5-22
- Grigoryan, A. & King, J. M. (2008). Adbusting: Critical Media Literacy in a Multi-Skills Academic Writing Lesson. *In English Teaching Forum Vol. 46, (4), 2-9*
- Iyer P, Aziz K, Ojcius DM (2020). Impact of COVID-19 on dental education in the United States. *J Dent Education*; 84: 718-22
- Kırık, A. M., Altıntaş Var, S. S., Özkoçak, V., & Darıcı, S., (2020). Pandemi Dönemlerinde İletişim ve Algı Yönetimi: Yeni Koronavirüs Hastalığı (COVID-19) Örneği. *The Journal of Academic Social Science*, vol.52020, no.104, 36-57
- Koltermann, F. (2022). Corona und die journalistische Bildkommunikation. *Praktiken und Diskurse des Visuellen. Publizistik*, 67, 409–411

A Qualitative Study on the Transformation of Communication Education in Higher Education After the COVID-19 Pandemic

Ng, D.T.K., Leung, J.K.L., Su, J. et al. (2023). Teachers' AI digital competencies and twenty-first century skills in the post-pandemic world. *Education Tech Research Dev* 71, 137–161

Okun, B. & Hoppe, H. (2017). *Kommunikation in der Welt 2. Die große Führungskrise*. Springer Gabler: Wiesbaden

Otfried J., (2020). “Das Öffentlich-Rechtliche Fernsehen In Zeiten Von Corona”. *Epd Medien*, 13, 3-6

Perifanou, M., Economides, A. A., & Tzafilkou, K. (2021). Teachers' Digital Skills Readiness During COVID-19 Pandemic. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 16(08), 238–251

Piwinger M. & Zerfaß A. (2007). *Handbuch Unternehmenskommunikation*. Betriebswirtschaftlicher Verlag: Wiesbaden

Raišienė, A. G., Rapuano, V., Varkulevičiūtė, K., & Stachová, K. (2020). Working from Home—Who is Happy? A Survey of Lithuania's employees during the COVID-19 quarantine period. *Sustainability*, 12(13), 5332

Srivastava, K. C., Shrivastava, D., Chhabra, K. G., Naqvi, W., & Sahu, A. (2020). “Facade Of Media And Social Media During Covid-19: A Review”. *International Journal Of Research In Pharmaceutical Sciences*; 11(Special Issue 1):142-149

Thorne, S. L., & Reinhardt, J. (2008). “Bridging activities,” new media literacies, and advanced foreign language proficiency. *Calico Journal*, 25(3), 558-572

Tuna Uysal M., & Tan Eren G. (2020). COVID-19 salgın sürecinde sosyal medyada yaşlılara yönelik ayrımcılık: Twitter örneği. *Turkish Studies*, 15(4), 1147-1162

Vester F. (2002) *Die Kunst, vernetzt zu denken – Ideen und Werkzeuge für einen neuen Umgang mit Komplexität*. Deutscher Taschenbuch Verlag: München

Waizenegger, L., McKenna, B., Cai, W., & Bendz, T. (2020). An affordance perspective of team collaboration and enforced working from home during COVID-19. *European Journal of Information Systems*, 29(4), 429-442

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık

Appendix 1

Person Code	Age	Sex	Departure and Class	The reason of preferring Faculty of Communication	Career Goal	Concept of communication	During Covid-19					
							The people that you communicate mostly	Communication tools that you use frequently	Online platform that you prefer/ Why?	The number of people at home	Uz.Öğr. Öğrenci	Have you worked?
S1	21	Female	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 4. Grade	The idea that communication is a popular field today and that it can progress	Advancing in the field of television	Transfer of emotions and thoughts	Family, friends	Smart phone and computer	Social media platforms / Passing time and communicating with the world	4	2	Yes, for 4-5 months
S2	18	Female	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 1. Grade	The idea of being able to communicate better with people, being able to express oneself, being self-confident and being able to produce	To convey correct information to people as a well-known announcer	The idea of being able to get along with people, gaining knowledge, improving life and rising	Family	Smart phone	Social media platforms /Due to quick access to current news and quick communication with the environment	3	2	Yes, 1 week
S3	19	Female	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 2. Grade	Desire to improve oneself in this field and the idea of taking part in the profession with pleasure	Being a manager	The art of understanding and expressing oneself in every aspect of life	Family, educators	Smart phone and computer	Whatsapp, Discord and Instagram / For communicating, playing games and following the current agenda	12	12	No
S4	24	Male	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 4. Grade	Having verbal intelligence, a desire to leave the city she/he lives in and a desire to do creative things	Doing creative work on the computer, making electronic music	A natural code given to humans	Family, friends	Smart phone, computer, Internet	Internet / For the purpose of obtaining information and news	5	3	No
S5	18	Male	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 1. Grade	His/her interest in the media	Being speaker	News and information transfer	Family	Smart phone	Instagram / Because it is a platform where young people are concentrated	4	1	No
S6	22	Female	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 4. Grade	To communicate better with people	Having an academic career	A natural need, necessary to sustain life better	Family	Smart phone, computer, TV	Twitter, Instagram, YouTube / To be up to date, to be informed, for personal development	6	2	No
S7	19	Male	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 1. Grade	To produce programs for television and present them to people	Being a presenter, announcer or voice actor on television	Method of sending and receiving messages between all living things	Family, friends	Smart phone and computer	Social media / To fill your free time	8	1	No
S8	23	Male	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 3. Grade	Due to interest in media and journalism	Academic career or becoming a news anchor	Desire to be a spokesperson for people's problems	Family, friends	Internet and television	Discord / Due to the ability to communicate by becoming a member of more than one group	4	2	Yes / hotel receptionist for 2 years
S9	19	Male	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 2. Grade	Because of that he/she can do best, his/her dream in high school	To be successful in various fields of media	The most important building block of life	Family, friends	Smart phone and computer	Instagram, whatsapp, twitter / Following the news, filling free time	3	1	No
S10	23	Female	Ege Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema 4. Grade	Because of her/his interest in all types of communication	Having an academic career	Information transfer and socialization	Family, friends	Smart phone and Internet	Instagram, Twitter / due to their popularity, getting reliable news and following the current agenda.	3	0	No

Table-1: Demographic Information of Students of Faculty of Communication and Their Usage of Communication during the COVID-19 Period

Appendix 2

Person Code	Age	Sex	The university that he/she works	Professional Seniority	The courses that they teach	Have you conducted a practical course in the last year?	In Daily Life	
							Communication tools that he/she frequently uses	Social media tools that you use frequently
A1	43	Male	Samsun Ondokuz Mayıs Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema	21 years	- Basic Photography -Documentary Cinema -Experimental Cinema Short Film Applications -Social Responsibility Project -Graduation Project	5 courses	Smart phone, computer	Twitter, news sites, Facebook, Instagram / Following the agenda, receiving news, following people around
A2	31	Female	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema	5 years	-Copywriting -Photography -Digital Editing	No	Smart phone, computer, tablet	Whatsapp, Instagram, Letterboxd, IMDB, Boxoffice, Binkitap, Twitter / Following the agenda, being informed, communicating with the environment, spending free time
A3	42	Male	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema	14 years	The basic concepts of law -Communication Law -Media Ethics -Media Policies in the EU	No	Smart phone, tablet	Instagram, Twitter, Ekşisözlük / Following the agenda, learning people's attitudes about social developments
A4	46	Female	Ankara Baskent Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema	10 years	-Introduction to Cinema -Production in Cinema -Documentary Cinema -Video Action	2 Courses	Smart phone, computer, tablet	Twitter, Youtube, Mubi, Disneyplus, Netflix, Instagram, / To follow the workflow, to follow current developments and developments from the field
A5	30	Female	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema	4 years	No	No	Smart phone, tablet	Instagram / To be informed
A6	43	Female	Izmir Yasar Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema	16 years	-Introduction to Radio TV -TV Production Design -Construction Project	2 Courses	Tv, radio, smart phone	Whatsapp, Instagram, OTT, Teams, Moodle / Providing workflow, communicating, spending free time, receiving news
A7	43	Male	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema	15 years	-World Cinema History -Documentary	No	Tv, radio, smart phone	Instagram / For free time
A8	33	Female	Ege Uni. Faculty of Communication Radio, Television and Cinema	7 years	No	No	Smart phone, computer, tablet	Websites, Instagram / To spend free time
A9	45	Female	Canakkale Onsekiz Mart Uni. Faculty of Communication New Media Department	2 years	-Scenario Writing -Documentary Journalism -Women-Focused Journalism -History of Popular Music -New Media Sociology	2 courses	Smart phone, computer	Twitter / Because it's reliable
A10	34	Male	Izmir Kavram MYO, Department of Visual, Audiovisual Techniques and Media Production	8 years	-Fiction -World Cinema History -Text and Script Writing -Guided Study	3 courses	Smart phone, computer, TV	Instagram, Twitter, Spotify / Following the agenda, spending free time and listening to music

Table 2 Demographic Information of Faculty of Communication Members and Their Usage of Communication during the COVID-19 Period

Öğr. Gör. Nurdan KUMAŞ ŞENOL

Giresun Üniversitesi

nurdan.senol@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1161-2665

KIRMIZI HALI GIYSİLERİNİN GÜNCEL MODA RENGİNE GÖRE İNCELENMESİ (2024 OSCAR ÖDÜL TÖRENİ ÖRNEĞİ)

Özet

Sinema; oluşturduğu görsellik algısı ile dünyanın en gösterişli sektörlerinden biri konumundadır. Bu denli büyük bir sektöre ait sanatsal ve teknik başarıların ödüllendirilmesi için popüler adıyla “Oscar Ödül Töreni” diğer adıyla “Akademi Ödüller” düzenlenmektedir. Sinema Sanatları ve Bilimleri Akademisi tarafından yılda bir kez verilen bu ödüller, sinema dünyası için dünya çapında bir başarı işareti olarak nitelendirilmektedir. 1964 yılından itibaren televizyondan yayınlanmaya başlayan tören, konukların salona girişleri için önlerine serilen kırmızı halının kameralar tarafından görüntüleme kararının alınmasıyla adeta yıldızlar geçidine dönüşmüştür. O günden bugüne birçok oyuncu, müzisyen, yönetmen, yapımcı ve tasarımcı gelenekselleşen kırmızı halı sermonisinde şıklıkları ile dikkatleri üzerine çekmektedirler. Medyanın oldukça geniş kapsamlı izlediği bu törende giyilen kostümler kadar seçilen renkler de bir o kadar önemlidir. Pantone, oluşturduğu eşleştirme sistemi ile renklere bir standardizasyon getirmiş ve farklı endüstri kollarında hatasız renk iletişimini sağlamıştır. Zamanla küresel bir renk otoritesi olarak kabul edilen Pantone; farklı ülkelerden bir araya gelen renk standartları temsilcileri tarafından bir sonraki yılın rengini tayin etmektedir. 1999 yılından itibaren yapılan bu seçim ile renklerin daha etkili bir şekilde sunulması amaçlanmıştır. Bugün 25. yılını kutlayan bu organizasyon, yılın rengi olarak şeftali tüyünü seçmiştir. Bu çalışmada da 25.Pantone yılın renginin 96. Oscar Ödül Törenindeki kırmızı halı kostümlerinde ne derece etkili olduğu incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kırmızı halı, Oscar Ödül Töreni, Pantone, Renk

REVIEW OF RED CARPET CLOTHES BY CURRENT FASHION COLOR (2024 OSCAR AWARDS CEREMONY EXAMPLE)

Abstract

Cinema; It is one of the most flamboyant sectors in the world with the perception of visuality it creates. In order to reward the artistic and technical achievements of such a large sector, the "Oscar Award Ceremony", also known as the "Academy Awards", is organized. These awards, which are given annually by the Academy of Motion Picture Arts and Sciences, are considered a worldwide mark of success for the world of cinema. The ceremony, which started to be broadcast on television since 1964, turned into a parade of stars when the cameras decided to view the red carpet laid out in front of the guests to enter the hall. Since then, many actors, musicians, directors, producers and designers have attracted attention with their elegance in the traditional red carpet ceremony. In this ceremony, which is widely followed by the media, the colors chosen are as important as the costumes worn. Pantone has brought a standardization to colors with the matching system it has created and has ensured error-free color communication in different industries. Pantone, which has been accepted as a global color authority over time; It determines the color of the next year by color standards representatives from different countries. With this selection made since 1999, it is aimed to present the colors more effectively. This organization, which celebrates its 25th anniversary today, has chosen peach feather as the color of the year. In this study, the 25th Pantone is the 96th color of the year. It has been tried to examine how effective it is in the red carpet costumes at the Oscar Awards Ceremony.

Keywords: Red carpet, Oscar Awards Ceremony, Pantone, Color

GİRİŞ

İlk olarak 1929 yılında dağıtılmaya başlanan Oscar Ödülleri, 1953 yılından itibaren televizyondan naklen yayınlanmaya başlanmıştır. O günden bugüne medyanın yoğun ilgisiyle karşılaşan organizasyon, dünyanın çeşitli yerlerinden tüm sinema severler için önemini bir etkinlik olmuştur. Zamanla Oscar ödül töreninin önemli bir ayrıntısı olarak kabul edilmeye başlanan ve ünlü isimlerin şıklıkları ile boy gösterdiği kırmızı halı modası da gelişmiştir. Oyuncuların kimi zaman mesaj gönderdikleri kimi zaman politik açıklamalar veya kişisel reklamları için kullandıkları kırmızı halı platformu; modanın da ne derece güçlü bir araç olduğunun kanıtlamıştır. Üzerine "Kırmızı Halı Oscar'ları" isimli kitap bile yazılan bu önemli etkinlik neredeyse 100 yıllık geçmişiyle hala hem moda severlerin hem de sinema severlerin yoğun ilgisiyle karşılaşmaktadır.

"Kırmızı Halı" Geleneği

Sözlük anlamı; büyük kutlamalar, açılışlar, galalar veya resmî ziyaretler sırasındaki karşılama ve uğurlama törenlerinde protokoldeki kişilerin geçiş yollarına sermek için kullanılan bir aksesuar olarak açıklanan Kırmızı Halının; ilk kez bir tren yolculuğu sırasında, Londra'daki Paddington Garı'nda Kraliçe Victoria'nın ayakları altına serildiği tahmin edilmektedir (Kırmızı Halı. (b.t).

Ortaya çıkışından itibaren sıradan insanlar için kullanım amacı gütmeyen Kırmızı Halı, Antik Yunanistan'da Eshilos'un Yunan mitolojisinden esinlenen oyunu Agamemnon'da, Miken kralı Agememnon'un karısı Clytemnestra, kocasının Truva savaşıdan muzaffer

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

dönüşünü kutlamak için serdirttiği halıyı işaret eden Kral bile “Tanrı değil, sadece ölümlü bir insan” olduğunu söylemiş ve halının üstünde yürümek istememiştir (Fotoğraf 1.). Oresteia oyununun yayımlanmasının sonra ise ressamlar, eserlerinde zenginliği göstermek için kırmızı halı figürünü kullanarak, kırmızı rengine saygı ve onurlandırmaya bağlı mecazi anlamlar yüklemiştir (Çorluk, 2023).

Fotoğraf 1.

Doğu ve Rönesans sanat eserlerinde ise kırmızı desenli halılar sıklıkla gösterilmiştir (Fotoğraf 2.). Bu halılar ise genellikle, taht ya da dini öneme sahip ayinlerin yapılacağı kürsüye serilmiştir. 1821 senesinde Güney Karolina, Georgetown'da ABD başkanı James Monroe'nun gelişi, **nehir teknesinden kıyıya kadar uzanan bir kırmızı halı** serilerek kutlanmış. 1902 senesinde, New York ve Chicago arasında yeni bir demiryolu hizmeti başlamıştı ve yolcuları vagonlarına yönlendirmek için kırmızı bir halı kullanılmıştır (Fotoğraf 3.). O andan itibaren kırmızı halı, **lüks bir eşya** olarak görülmüştü ve birçok prestijli etkinlikte kullanılmaya başlanmıştı. Etkinlik organizatörleri, kırmızı halının başlangıçta bir lüks unsuru olarak değil, oyuncularını gitmeleri gereken yere yönlendirmenin bir yolu olarak amaçladıklarını söylemiştir. Birkaç yıl sonra, 1964'te, **kırmızı halıda yürüyen yıldızların gelişi** bir fenomen hâline gelmiştir (Asar, 2023).

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

Fotoğraf 2.

Fotoğraf 3.

“Kırmızı Halı” fenomeni tarihte kullanım alanlarından başlayarak günümüze değin gelen bir statü ifadesini temsil etmektedir. “kırmızı Halı” nın bu yaşattığı hissiyat, artık film yıldızları ile eşanlı hale gelmiş ve onları bir nevi kral/kraliçe muamelesi gördürülmesine imkân sağlamıştır (Sözcü, 2016).

Bu özel halıya rengini veren kırmızı ise her dönemde iktidarın rengi olmuştur. Yapması en zor ve en pahalı renk olan kırmızıyı ilk kez Antik Roma'da generaller, soylular ve birinci sınıf vatandaşlar giysilerinde kullanmışlardır. Bu renk, daha sonra imparatorlukların ve kilisenin resmi rengi olarak somut bir anlama bürünmüştür (Kırmızı Halı. (b.t)).

Oscar Ödül Töreni

A.B.D. Akademi Ödülleri olarak bilinen Oscar ödülü 1927 yılına dayanmaktadır. California eyalet kanunlarına uygun olarak 4 Mayıs 1927’de kurulan “A.B.D. Sahne Sanatları ve Bilimleri Akademisi”, 11 Mayıs 1927’de toplanarak sanatçılara bir ödül verilmesini kararlaştırmıştır (M.E.B., 2011). 1929 yılından beri sinema alanında verilen en prestijli ve eski ödüller için gerçekleştirilen bir törendir. Sinema çevrelerince esasen Akademi ödülleri olarak geçse de tüm dünyada görkemli törenlerin yapılması sürecinde törenlerde verilen ödül olan

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

“OSCAR” ismiyle itibar bulmaktadır. Sinema dünyasının ticari açıdan en önemli ve prestijli görüldüğü tören sektör için olmasa olmaz ritüellerden biri sayılmaktadır (Üçkardeş, 2013). Oscar’lar başlangıçta stüdyolar tarafından bir tanıtım aracı olarak yaratılmış ve kontrol edilmiştir. Fakat tören televizyonda yayınlanmaya başladıktan sonra Hollywood yıldızları kırmızı halı kıyafetlerini ekranda olup bitenlerle, kariyerlerinde ve iletmek istedikleri mesajlarla ilişkilendirerek modayı, giyim- iletişim aracı olarak kullanma böyle başlamışlardır (Ertuna, 2024).

1961 Oscar Ödülleri kırmızı halıyı tanıtan ilk etkinlik olmuştur. Etkinlik organizatörleri, kırmızı halının bir lüks unsuru değil oyuncuların yolu bulabilmesi için kullandığı bir araç olduğunu söylemiş olsalar da 1964 yılında kırmızı halıda yürüyen yıldızların gelişi bir fenomen haline gelmiştir. Bir başka değişle kırmızı halıda yürümek başlı başına bir gösteriş fırsatı oluşturmuştur. Film yıldızlarının bu geçit sırasında ne giydiği, kiminle yürüdüğü, ne kadar şık, provokatif ya da özgün olduğu tartışmalara konu olmuştur .1990’lardan itibaren ise moda ve sinema filmleri birbirinden ayrılmaz bir hale gelmiştir. Bu iki olgunun birleşim yeri olan kırmızı halı; giderek ünlü moda tasarımcılarına özgü bir alan haline gelmiştir (Yurdigül, İspir ve Yurdigül, 2015).

Günümüzde Oscar törenlerinde kullanılan 1500 metrekare boyutundaki kırmızı halının serilmesi iki gün almaktadır (Fotoğraf 4.). Bu törenlerdeki medya telaşı ise her geçen yıl artarak devam etmektedir. Fakat 360 derece çekim yapan Glam Cam 360 ve yıldızların manikür ayrıntısını bile gösteren Mani Cam türü çekim olanakları onların daha özenli ve dikkatli olmasına neden olmaktadır.

Fotoğraf 4. Kırmızı Halı Serimi (Reuters)

Pantone Renk Sistemi

“Pan” ve “tone” sözcüklerinin birleşiminden oluşan Pantone; “tüm renkler” anlamına gelmekte ve dünya çapında kabul edilen bir renk otoritesi olarak nitelendirilmektedir. Kısa adıyla PMS olarak adlandırılan “Pantone Matching System” 1950 yılında bir ticari baskı şirketi olarak New York’ ta kurulmuştur. Standartlaştırılmış bir renk kitabı olan Pantone Matching System’da (Pantone Eşleştirme Sistemi) her rengin bir numarası bulunmaktadır. Renklerin

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

belirlenmiş numaralarının sahibi de olan bu şirket, farklı sektörler için de özelleştirilmiş Pantone renk katalogları kullanmışlardır (Renklerin Efendisi Pantone, 2018).

Pantone, baskı sektörüne getirdiği eşleştirme sistemi ile alanında devrim yaratmıştır. Pantone sistemi; rengin doğru seçimini, rengin tutarlılığını ve renklerde yanlışlık/eksikliğin önlenmesi gibi önemli kriterlerin yanı sıra rengin yeniden üretimini sağlamayı amaçlayan yenilikçi bir araç olmuştur. Bu araç, markanın kendisine özgü bir numaralandırma sistemi ile renk standartlarını düzenlemektedir (Pantone kodu nedir?, 2019).

Pantone; dünyanın 100'den fazla ülkesinde moda ve tekstil sektörü başta olmak üzere; inşaat, grafik tasarım, endüstri tasarım gibi pek çok sektörde renk iletişimini doğru şekilde sağlamak için kurulmuş olan bu renk sistemi üreticilerine hem dijital hem de fiziksel olarak kullanılabilirlik sağlamaktadır. Pantone LIVE ve Pantone Studio gibi entegre iş akışı araçları, teknoloji, tasarım sürecini dönüştürmeye devam ettikçe, piyasaya uygunluk ve renk başarısı sağlar. Hem üretici hem de tasarımcılar tarafından kullanılan bu sistemin kullanıcı sayısı 10 milyonu geçmektedir (Renklerin Efendisi Pantone, 2018).

Pantone Renk Enstitüsü ilk olarak 1999 yılında oluşturduğu “Yılın Rengi Eğitim Programı” topluluğunu dünyanın her yanından tasarımcıları ve renk meraklılarını renklerle ilgili bir sohbetle dahil etmek adına oluşturulmuştur. Günümüzde oldukça ikonik hale gelen “Yılın Rengi” uygulaması ise 1999 yılından beri devam ediyor. Uygulamanın başladığı ilk günden beri tasarımcıların, markaların ve tüketicilerin dikkatini çeken, yılın trendlerine, moda defilelerine, mekanların atmosferine öncülük eden Pantone Renk Enstitüsü kültür ve renk arasındaki ilişkiye de dikkat çekmek istediklerini, küresel kültürde olup bitenlerin renklerle nasıl ifade edilebileceği üzerine çalıştıklarını vurgulamışlardır (2024 Yılıın Renkleri, 2023).

Her sene yılın rengini seçmek için Pantone Renk Enstitüsü'ndeki uzmanlar büyük çaplı araştırmalar ile o yılın eğlence endüstrisini, film endüstrisini, sanat koleksiyonlarını, sanatçıları, modayı, ilham verici seyahat rotalarını, yeni yaşam tarzlarını, sosyo-ekonomik koşulları göz önünde bulundurmışlardır. Ayrıca uzmanlar o yıl için seçtikleri rengin isminin de hatırlanabilir olmasının, bir duyguyu çağrıştırması açısından oldukça önemli olduğunu da vurgulamışlardır (Eiseman ve Recker, 2011).

Renklerin satın alma kararlarında yüzde 65'in üzerinde etkili olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmasının ardından; yılın rengi de o sene boyunca tekstil, kozmetik, ev-ofis dekorasyonu, aksesuar ve endüstriyel tasarımları da kapsayan çeşitli endüstrilerdeki yeni ürün gelişimlerini ve satın alma kararlarını etkilemektedir. Pantone, yılın rengini açıkladıktan sonra hem o rengin ürünlere olan yansımalarını örneklerle sunuyor hem de hangi renklerle eşleşerek kullanılabileceği hakkında yol göstermektedir (Eiseman ve Cutler, 2014).

Pantone'nin 2024 Yılıın Rengi olan “Şeftali Tüyü”, PANTONE 13-1023 olarak kodlanmıştır (Fotoğraf 5.). Renkleri oluşturdukları sembolik analizler aracılığı ile kendine has bir iletiyi oluşturmuşlardır (Özdemir, 2023). Bunlardan biri de şeftali tüyünün insanda yarattığı nezaket ve hassasiyet hissi olmuştur. Şefkat, paylaşmak ve işbirliği mesajlarını ileten bir şeftali tonu olan bu renk; ayrıca sevdiğimizle birlikte olma arzumuzu veya bir anlık dinginliğin ve bunun yarattığı sığınak hissini tadını çıkarma arzumuzu vurgulamaktadır. Sıcak, rahat, turuncu

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

ve pembe renkleri arasında gidip gelen şeftali tüyü, toplumun kolektif ruh halinin ve isteklerinin görsel bir temsili olarak hizmet etmektedir.

Fotoğraf 5. Pantone 2024 Yılı'nın Rengi (Pantone)

Pantone Renk Enstitüsü'nün şeftali tüyü rengini 2024 yılının rengi olarak seçmesinin sebebi bu rengin ve isminin insanda oluşturduğu hisler olarak vurgulanmasıdır. Bu senenin renginin refaha, zihinsel ve fiziksel sağlığa odaklanan, ailemizle, arkadaşlarımızla ve sevdiklerimizle zaman geçirmenin sıcaklığını, rahatlığını hatırlatan, topluluğun ve başkaları ile bir araya gelmenin önemine odaklanan bir renk olması istenmiştir. Hayatımızın pek çok yönünün çalkantılı olduğu bir dönemde daha barışçıl bir gelecek hayallerimiz kadar; beslenmeye, empatiye ve şefkate olan ihtiyacımız da giderek güçlenmektedir. İç benliğimizi geliştirmenin öneminin farkına varmamız ve modern yaşamın koşuşturmacası ortasında dinlenme, yaratıcılık ve insani bağ kurma anları bulmamız ise kritik önem taşımaktadır (Pantone, 2023).

Tasarımda Şeftali Tüyü

Dünyanın dört bir yanındaki tasarımcılar, Pantone'nin yılın rengi seçtiği şeftali tüyü rengine tasarımlarında yer vermeye çalışıyorlardır. Bu yumuşak şeftali ve somon tonlarına birçok ünlü markanın ve tasarımcının 2024 koleksiyonlarında ve birçok markanın ürünlerinde rastlanabilmektedir (Fotoğraf 6.- 7.).

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

Fotoğraf 6. Alaia, 2024 (Vogue)

Fotoğraf 7. Balmain, 2024 (Vogue)

Moda podyumlarında şeftali tüyü rengi ile oluşturulan görsel kompozisyon, tasarımlara ayrıca modern bir estetik de kazandırmaktadır (Kurbetçi, 2023). Görsel olarak dikkat çekici ve davetkâr olan PANTONE 13-1023 Şeftali Tüyü rengi, içgüdüsel bağlamda bir dokunma hissi uyandıran bir şeftali tonudur. Özellikle havlı ve tüylü dokularda dokunsallık mesajını ileten bu renk “lüks” olarak da tanımlanmaktadır. İnsanın ten rengine olan yakınlığı ile sevgi bağlarını güçlendirmekte olduğu düşünülen rengin; 2024 yılında tasarımcıların koleksiyonlarında baskın hale gelmesi düşünülmektedir (Gülşen, 2023).

2024 Oscar Ödül Töreni Giysiler

96.Akademi Ödül Törenindeki kırmızı halı tasarımlarından rastgele seçilen 24 farklı kostüm incelendiğinde; siyah ve beyaz rengin ağırlıkta olduğu gözlemlenmiştir.

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül
Töreni Örneği)

Fotoğraf 8. Rita MORENO/Badgley Mischka

Fotoğraf 9. Margot ROBBİE/ Versace

Fotoğraf 10. Carey MULLİGAN/ Balenciaga

Fotoğraf 11. Billie EİLİSH/ Chanel

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

Fotoğraf 12. Greta LEE/ Loewe

Fotoğraf 13. Charlize Theron/ Dior

Fotoğraf 14. Kirsten DUNST/ Gucci

Fotoğraf 15. Vanessa HUDGENS/ Vera Wang

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül
Töreni Örneği)

Fotoğraf 16. Jennifer Lawrence /Dior

Fotoğraf 17. Danielle Brooks /D&G

Fotoğraf 18. Eva Longoria /Tamara Ralph

Fotoğraf 19. Issa Rae /AMI Paris

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül
Töreni Örneği)

Fotoğraf 20. Sandra Hüller/ Schiaparelli

Fotoğraf 21. Jamie Lee Curtis / D&G

Fotoğraf 22. Zanna R. Rassi /Oscar de la Renta

Fotoğraf 23. Laverne Cox/Mugler

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

Fotoğraf 24. Florence Pugh/ Del Core

Fotoğraf 25. Lily Gladstone/ Gucci

Fotoğraf 26. Camila Alves/ Versace

Fotoğraf 27. Hunter Schafer/ Bottega Veneta

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

Fotoğraf 28. Emily Ratajkowski/ Jacquemus

Fotoğraf 29. Alexandra Daddario/ Alexis Mabille

Fotoğraf 30. Rosie Huntington/ Valentino

Fotoğraf 31. Kendall Jenner, Maison Margiela

SONUÇ

Oscar ödül töreni sinema dünyasında büyük bir başarı göstergesi olduğu kadar dünyanın dört bir yanından insanlar tarafından takip edilen büyük bir şovdur. Bu şovun belki de en önemli parçası olan kırmızı halı seremonisi, alanlarında yıldızlaşmış kişilerin boy gösterdiği bir şıklık aynası olarak nitelendirilmektedir. Medya tarafından her yıl geniş kapsamlı bir şekilde izlenen

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

bu büyük organizasyonda ünlüler tarafından giyilen her kostüm ayrıntılı olarak incelenmektedir. Özellikle de giyilen giysinin rengi göze ilk gelen unsurdur.

Pantone'nun yıllar içinde oluşturduğu renk sistemi, sadece moda da değil görsel birçok alanda renklere bir standardizasyon getirerek farklı endüstri kollarında hatasız renk iletişimi sağlanmıştır. 1999 yılından itibaren başlattığı "yılın rengi" uygulaması ile renkleri daha etkili bir şekilde sunan Pantone, 2024 yılı itibariyle 25. yılını kutlamaktadır. Bu özel sene için seçilen şeytali tüyü renginin kırmızı halıya yansımaları incelendiğinde bu rengin tasarımlarda kullanılmadığı gözlemlenmiştir. Hatta siyah ve beyaz rengin baskın olarak kullanıldığı tasarımlarda neredeyse farklı bir renk bile giyilmemesi oldukça ilginçtir.

Her rengin karşı tarafa bir mesaj ilettiği ve bu mesajın geniş çaplı kitlelere ulaştırılmasında "Oscar Ödül Töreni" nin muazzam bir platform olduğu düşünüldüğünde siyah rengin baskın olarak kullanılması bir nevi yas, üzüntü veya savaş gibi olumsuz durumların yansımaları olarak düşünülmektedir. Siyah kadar çok tercih edilmese de ikinci baskın renk olarak izlenen beyaz ise; saflığın, temizliğin, umudun rengi olarak siyahın zıttı duyguları barındırmaktadır. Sadece yılın rengi olan şeytali tüyünün değil farklı tonlardaki birçok rengin kullanılmaması da oldukça dikkat çekicidir.

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

KAYNAKÇA

Asar, Ç. (2023, 14 Haziran). Kırmızı Halıların Önemli Etkinliklerde Bu Kadar Sık Tercih Edilmesinin Ardında Yatan Nedenler. Webtekno. <https://www.webtekno.com/onemli-insanlarin-onune-serilen-halilar-neden-kirmizi-h135126.html>

Çorluk, K. (2023, 31 Temmuz). Kırmızı halı geleneği nereden geliyor ve neden törenlerde serilir?. *Habertürk*. <https://www.haberturk.com/kirmizi-hali-gelenegi-nereden-geliyor-kirmizi-hali-neden-torenlerde-serilir-3610984/2>

Eiseman, L., & Cutler, E. P. (2014). *Pantone on fashion: A century of color in design*. Chronicle Books.

Eiseman, L., & Recker, K. (2011). *Pantone: the twentieth century in color*. Chronicle Books.

Ertuna, Ç.(2024). *Kırmızı Halıda Büyük Dönüşüm*. <https://www.milliyet.com.tr/yazarlar/cagdas-ertuna/kirmizi-halida-buyuk-donusum-7091329>

Gülşen, P. (2023, 12 Eylül). 2024 Yılı'nın Rengi Şefkat ve Empatinin Rengi: Şeftali Tüyü. Onedio. <https://onedio.com/haber/2024-yilinin-rengi-aciklandi-sefkat-ve-empatinin-rengi-seftali-tuyu-1190726>

Kırmızı Halı. (b.t). https://tr.wikipedia.org/wiki/Kırmızı_halı.

Kırmızı halı geleneği nereden geliyor? (2016). <https://www.sozcu.com.tr/kirmizi-hali-gelenegi-nereden-geliyor-wp1109781>

Klerk, İ. (2024). 2024 Oscar After Partilerinin En İyi Modası. <https://www.harpersbazaar.com/uk/fashion/g60157052/oscars-afterparty-fashion-2024/>

Kurbetçi, E. (2023). *Pantone'den 2024'ün Rengi: Peach Fuzz*. Vogue. <https://vogue.com.tr/moda-haber/pantoneden-2024un-rengi-peach-fuzz>

Millî Eğitim Bakanlığı. (2011). *Amerikan Sineması*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Özdemir, Ç ve Usal Y. (2023). Franz Marc'ın Fütürist Resimlerindeki Renk ve Biçim Anlayışı. *The Journal of Academic Social Science*

Pantone kodu nedir? Ne işe yarar? (2019). <https://www.natura.com.tr/blog/icerik/pantone-kodu-nedir-ne-ise-yarar>

Pantone 2024 Yılın Rengi Peach Fuzz (b.t.) <https://www.pantoneturkiye.com/pantone-13-1023-peach-fuzz/>

Renklerin Efendisi Pantone. (2018). (<https://www.tekstilisveren.org.tr/haberler/renklerin-efendisi-pantone>)

Sancaklı, N ve Yüzbaşıoğlu, M. (2024). 2024 Oscar Ödülleri: Kazananlar ve Kırmızı Halı. <https://www.alem.com.tr/foto-galeri/2024-oscar-odulleri-kazananlar-ve-kirmizi-hali-1083035>

Üçkardeş, M. (2013). Sinemada Oscar Ödülleri ve Oscar Ödülü Almış Kostüm Tasarımcıları.

Kırmızı Halı Giysilerinin Güncel Moda Rengine Göre İncelenmesi (2024 Oscar Ödül Töreni Örneği)

Haliç Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı Programı
Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Yurdigül, Y., İspir, N., & Yurdigül, A. (2015). Ötekinin İnşa Edildiği Sorunlu Bir Alan Olarak

Oscar Ödül Törenleri (85. Akademi Ödülleri ve “Argo” Filmi Örneği). *Atatürk İletişim Dergisi* (9), 1-12.

2024 Yılıın Renkleri ve 2024 Pantone Rengi Nedir? (2023).
<https://blog.yapilir.com/2024-yilinin-renkleri-ve->

Aleyna ÇELİK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

alleynacelik53@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9230-0371

Doç. Dr. Selma KARAAHMET BALCI

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

selma.karaahmet@omu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8436-0729

Tuğba Kasaba

tugbatufekcioglu@outlook.com

**"SARI DAİRE": ANTROPOLOJİ VE RESİM BAĞLAMINDA KOMPOZİSYON
YÖNTEMİ İLE İLLÜSTRASYON ANALİZİ**

Özet

Bu araştırma, Laszlo Nagy'ın "Sarı Daire" adlı eserinin geometrik formlarının antropolojik ve resimsel açılardan kolektif anlamını detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Modern sanatın özünde yatan felsefi ve estetik ilkeler, geleneksel sanatın kalıplarını zorlayarak yeni düşüncelerin ve deneysel formların ifade edilmesine olanak tanımaktadır. Bu temel ilkeler ve dönüştürücü güç, eserin incelenmesi bağlamında araştırmaya dahil edilmiştir. Çalışma, eserin tasarım ilkelerinin kompozisyon yöntemiyle detaylı bir biçimde illüstrasyon çizimleriyle analiz edilmesini sağlamaktadır. Tasarım elemanları bir tasarımı oluştururken önceden belirlenmiş, sistematik bir döngüyü ifade etmektedir. Çizgisel-dokusal denge, oran-orantı, kontrast ve bütünlük-vurgu gibi temel tasarım unsurları üzerinde durularak, eserin içsel yapısının incelenmesi ve anlaşılması amaçlanmaktadır. Araştırmacılar, dijital ortamda oluşturulan tasarım ilkeleri üzerinden eserin formalist analizini gerçekleştirmişlerdir. Antropolojik inceleme ise, eserin geçmişteki insanların eylem ve düşüncelerine dair sağladığı bilgiyi günümüz insanının davranışlarını ve düşüncelerini anlamlandırmak için kullanmayı

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

hedeflemektedir. Bu bağlamda, eserin resim perspektifinden ele alınarak görsellerin tasarım ilkeleriyle çözümlenmesi ve illüstrasyon aracılığıyla ifade edilen unsurların sanat eserinin estetik ve anlamsal unsurlarıyla etkileşimini incelemektedir. Tarihsel evrim ile eserin içsel yapısı arasındaki ilişkiyi anlamak ve bu simgelerin kolektif anlamını çözümlenmek amacıyla yapılan çalışma, sanat eserinin derinliklerine inmeyi ve anlamını keşfetmeyi hedeflemektedir. Bu yöntemler, eserin zenginliklerini ve insanlık tarihindeki yerini daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir. Bu şekilde, modern sanatın dönüştürücü gücü ve düşünsel derinliği, "Sarı Daire" adlı eser üzerinden akademik bir bakış açısıyla incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Antropoloji, Tasarım ilkeleri, Laszlo Moholy-Nagy, Sarı Daire

"SARI DAIRE/YELLOW CIRCLE": ILLUSTRATION ANALYSIS WITHIN ANTHROPOLOGICAL AND PAINTING CONTEXT THROUGH COMPOSITION METHOD

Abstract

This study aims to examine the anthropological and pictorial significance of the geometric forms in László Nagy's work "Yellow Circle" in detail. The philosophical and aesthetic principles inherent in modern art allow for the expression of new ideas and experimental forms by challenging the molds of traditional art. These foundational principles and transformative power have been included in the research context for the analysis of the artwork. The study facilitates a detailed analysis of the design principles of the artwork through illustrative drawings with a focus on composition method. Design elements signify a predetermined, systematic cycle in forming a design. By focusing on fundamental design elements such as linear-textural balance, proportion, contrast, and unity-emphasis, the study aims to examine and understand the intrinsic structure of the artwork. Researchers have conducted a formalist analysis of the artwork through design principles created in a digital environment. The anthropological examination aims to use the knowledge provided by the artwork about the actions and thoughts of past humans to interpret the behaviors and thoughts of contemporary humans. In this context, the study examines the interaction of visual elements with the aesthetic and semantic aspects of the artwork by analyzing visuals with design principles and expressing elements through illustration. The study conducted aims to delve into the depths of the artwork and explore its meaning in order to understand the relationship between historical evolution and the intrinsic structure of the artwork and to decipher the collective significance of these symbols. These methods can help us better understand the richness of the artwork and its place in human history. Thus, the transformative power and intellectual depth of modern art are examined through an academic perspective using the artwork "Yellow Circle" as a lens.

Keywords: Art, Anthropology, Design Principles, Laszlo Moholy-Nagy, Yellow Circle

GİRİŞ

Sanatta modernizm 19. ve 20.yüzyılın başlarında meydana gelen ve geleneksel birçok yaklaşıma karşı çıkan bir dönemdir. Modern sanatta modernlik, yenilik ve değişimin ün ile ifade edilmesidir (Eco, 1992). Modern sanatı dönüştüren düşünceler ve semboller, deneysel ifadelerin dönüşümünü ifade etmektedir. Bu dönem, birçok ifade biçimi ile şekillenen formlar, konstrüktivizmin ortaya çıkmasına neden olan önemli bir dönemi temsil etmektedir. Demirler (2008)'e göre, nesne kavramı, "bir duyusal gerçeklik" olarak adlandırılmış, semantik açıdan ise nesne ifadesinde "soyut düşünsel bir varlık" olarak nitelendirilmiştir. Moholy-Nagy; eserlerinde konstrüktivizm etkisiyle basit geometrik şekiller ve çizgiler ile temel renkleri özenle

kullanmıştır (Hodge, 2011: 126; akt. Aktan, 2020). Sanat eserlerinde kullandığı geometrik şekiller ile çizgi ögesini tasarım bağlamında nitelikli şekilde kullanmıştır. Böylece Modernizmden etkilenen ve kökten biçimci sanatçıların başında gelen Moholy-Nagy, deneysel ve biçimsel dönüşüm sürecinde konstrüktivizm akımının önemli temsilcilerinden biri olmuştur. Bu araştırma, László Moholy-Nagy'ın yaşadığı toplum ve kültürel bağlamda “Sarı Daire” adlı eserinin yapıldığı dönem ve akımları antropolojik perspektifle incelemeyi amaçmaktadır. “Sarı Daire” adlı eserin ortaya çıkmasında, modernizm ve soyut sanat, konstrüktivizm, süprematizm, Bauhaus Okulu ve Moholy-Nagy’ın etkilendiği kültürel akımlar ile düşünsel evrimi formalist bağlam ve antropolojik açıdan derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Tasarım, kavram ve simgelerin nesnelere üzerinde bütünleşerek bir araya gelmesiyle tamamlanmaktadır. Tasarım böylece gösterimlerin uygulandığı süreç içerisinde var olanların yorumlanarak yeni bir imgelem kazandırmayı sağlamaktadır. Bu bağlamda somut nesnelere şekil değiştirmesi, dönemin dönüşümünü kolektif bir yaklaşımla tasarlayarak, sezgilerin ve kavramların görsel ifadesini betimlemektedir (Çelik, 2023). Bu çalışma, Moholy-Nagy’ın “Sarı Daire” adlı sanat eserini tasarım ilkeleri bağlamında detaylı bir şekilde inceleyerek, ayrıntılı bir şekilde çizgisel-dokusal denge, oran-orantı, kontrast ve bütünlük-vurgu ilkeleri üzerinde çözümlemeyi amaçlamaktadır. Bu analiz ile Moholy-Nagy’ın kullanmış olduğu tasarım ilkelerinin söz konusu esere nasıl yansıdığını anlamamıza katkı sağlamayı hedeflemektedir. Böylece bu araştırma, “Sarı Daire” adlı eserin konstrüktivist ve soyut sanat çerçevesinde hem antropolojik hem de formalist bağlamda geniş bir perspektif sunmayı hedeflemektedir.

Antropolojik Bağlamda Resim Sanatı

İnsanların yararına olacağı düşünülen ve kaynağını aydınlanma felsefesinden alan modernizm zaman içerisinde toplumsal buhranlara neden olmuştur. Fakat sanatta yaşanan söz konusu bunalımlar bir dönemin etkin sanat/estetik formlarına dönüşmüştür (Şahin, 2016). Resim alanında soyutlama eğilimleri 20 yüzyılda Paul Cézanne ile başlamış ve Kübist kompozisyonlara yansımıştır. Birçok Avrupa ülkesinde modern sanat düşüncesi farklı kimlikler altında toplanmış ve artık sanat, bir duruşu ve tasarım anlayışı olarak ele alınmaya başlanmıştır (Becer, 2010; akt. Mazlum, 2017). Dolayısıyla soyut kompozisyonlar, geleneksel formların ötesine geçerek duygusal ve düşünsel ifadeleri başarıyla aktarmaya yönelik bir sanat hareketini temsil etmektedir. Bu dönem, soyut ve sembolik tarzda üretilen özgün eserlerle birlikte geleneksel sanat sınırlarına meydan okuyarak önemli bir çeşitlilik ve farklı duygusal tepkiler ortaya koymuştur.

Modernizm’ de Soyut Sanat: Konstrüktivizm ve Süprematizm

19. yüzyıl öncesinden süregelen resim sanatı, biçimlerde gerçeklik arama anlayışı ile empresyonizm akabinde öznel bir gerçekliğe doğru yol almıştır. Objenin duyum anlamı ön plana çıkmıştır. Nesne kavramı, “bir duyusal gerçeklik” olarak adlandırılırken, semantik açıdan nesnenin anlamı “soyut düşünsel bir varlık” olarak nitelendirilmiştir. Gerçek nesnelere ya da figürlerin görüldükleri şekilde değil, düşünüldükleri gibi biçimlendirilmesi, soyut sanatın düşünce sanatı olarak kavramlaşmasına zemin hazırlamıştır. Böylece soyut sanatta görme eylemi yerini düşünceye bırakmıştır. Soyutlama yapılırken gerçek nesne ya da figür

kullanılmaktadır. Sanatçı öncelikle bir figür seçer ve bu figürü tanımlarken nesnenin varlığı minimum düzeyde hissedilir. Söz konusu nesne başlangıçtaki figür olmaktan uzaklaşarak bir düşünce ürünü olarak karşımıza çıkar (Demirler, 2008). Soyut formlar, salt biçime dönüştüğü durumlarda nesnelere artık gerçekliği yalnızca biçimsel olarak değil, aynı zamanda düşünsel ve duygusal izlenimleri de yansıtarak ifade etmeye başlamaktadır. Nesne, salt biçimsel dönüşümün ötesinde, soyut sanatın düşünsel bir kavramsallaşma olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur. Böylece nesnenin algılanış biçimi, gerçek dinamizmin sağladığı salt biçimle sınırlı kalmayıp, soyut sanatın düşünsel derinliğiyle de şekillenmiştir. Modernizm ile ortaya çıkan geometrik soyutlama anlayışı tipografi alanında da varlığını sürdürmektedir. Özderin’in (2009) ifadesine göre Avrupa’da farklı denemeler yapma ve biçimsel yeniliğe ulaşma sürecinde ağırlıklı olarak kübizm ile başlayan soyutlama eğilimlerinin doğrultusunda Maholy-Nagy gibi kökten biçimci sanatçılar, soyut denemelerine dair ilk resimlerini düzenlerken, bu süreci disiplinli bir şekilde 1910-1920 yılları arasında uygulamışlardır.

Modernizm kavramı hemen hemen her çağda görülmekte ve daima gelenekselliğin karşısında deneyselliği öne çıkarmaktadır. Modernizm şimdi ile gelenek arasındaki soyut bir zıtlığın temel ifadelerini anlatmaktadır. Modern ve gelenek arasındaki bu olgu bir baş kaldırı formuna kadar ilerlemiştir. Özellikle 20. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan çağdaş sanat akımları, modern süreçlerin doğmasına öncülük etmiştir (Şahin, 2016). Tarihsel araştırmalar neticesinde sanatın ilerideki yönelimine dair yargılar, modern sanatın soyutlama eğilimlerinin temelini oluşturmaktadır. Böylece soyut sanatın içinde modernlik ve evrensellik olgusu, birleşme imkânı bulmaktadır (Gece, 2010). Bu dönemde çeşitli avangart akımlardan gelen birçok sanatçı farklı alanlara ait eserler ortaya çıkarmaya başlamıştır. Propaganda amaçlı grafiksel çalışmalar, endüstriyel tasarımlar ve tiyatro bu dönemde ağırlık kazanmıştır. Bu bağlamda, sanatın evrensel varlığı daima bir arayış içerisinde ve yeni olanın peşinden giderken sürekli değişime uğramış, akabinde avangart sanatta en yüksek noktaya ulaşmıştır. Kübizm ve Konstrüktivizm gibi akımlar ve sanatçıları, soyutlama yoluyla daima düşünsel ve duygusal içerikli bir resme ulaşmayı amaçlamışlardır. Geometrik soyutlama anlayışından yola çıkan süprematizm, doğadan ziyade biçimlerin çeşitli şekillerde ifade edilmesine dayanmaktadır. Süprematistler dünyadaki görünen varlık ve nesnelere yalnız başına bir anlam ifade etmediğini savunurlar. Bu sebeple süprematist resimlerde, herhangi bir içeriğe bağlı kalmadan soyutlamaya dayalı bir anlayış benimsenir ve saf duygunun üstünlüğü vurgulanır (Mant Menay & Alkan Tüfek, 2021). Gerçek nesnelere görüldüğü gibi değil; soyut ve sembolik formların ifade biçimleri, anlamın desteklendiği bir yaklaşımı savunmaktadır.

Sanatı ve insan hayatını toplumsal bir kazanım ve siyasi ideoloji içinde anlatılan deneysel bir süreç olarak ifade edilmektedir. Bilim ve teknolojinin gelişimi ile beraber gerçek mekan ile gerçek malzeme düşüncesi hakimdir. Temelinde politik düşünceler barındıran bu akım, toplumda ortaklaşa bir ruha yönelik yeni yaşam alanlarının oluşturulmasına katkıda bulunması ile kültürel açıdan yeni bir vizyon kazanmasını hedefleyerek söz konusu akımın temel görevini gerçekleştirmişlerdir. Böylece Konstrüktivizm, sanattan bağımsız bir şekilde insanı tümüyle içine alan mimari, tasarım, günlük kullanılan nesnelere ve giyim konularında toplumu ve politik olanı sanat ile birleştirmiştir. Konstrüktivist sanatçılara göre; sanatçı, en

küçük parçasından en büyük parçasına kadar bütün bir toplum için çalışmalıdır (Kutlu, 2020). Toplumsal ve kültürel oluşumlar ile politik ve siyasi ideolojileri de içerisinde barındırmaktaydı. Konstrüktivizm sanatta ifade ve iletişim simgelerini geometrik formların ötesinde; bilim ve teknolojinin gelişimini politik bir açıdan değerlendiren ideolojiyi temsil etmektedir. Böylece geometrik formlar ile endüstriyel malzemeler de resmin içerisine dahil edilmiştir.

Konstrüktivizm: Moholy-Nagy Düşünce Tarzı ve Bauhaus Ekolü

Moholy-Nagy, 1922'de Berlin'de yaşadığı dönemde, Rus süprematizmi ve konstrüktivizmin ile burada karşılaşmıştır. Konstrüktivist fikirleri takip etmesi neticesinde eserlerinde gittikçe soyutlaşan bir mimariye ve makinelere yer vermeye başlayan Moholy-Nagy; yine Konstrüktivizm etkisiyle basit geometrik şekiller ve çizgiler ile temel renkleri kullanmıştır (Hodge, 2011: 126; akt. Aktan, 2020). Bu doğrultuda, eserlerine yansıyan basit geometrik formlar, giderek soyutlaşan bir stili benimsemesine neden olmuştur.

Tasarımın temel yapı taşları, metin ve görsellerdir. Tasarımın konusu olan bilgi ve duygunun anlaşılabilmesi, sadece basılı alanın düzenlenmesi ile oluşmaz. Beyaz alan; modern tasarım hareketlerinde bir tasarım elemanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Okuyucunun ya da izleyicinin tasarıma konu olan mesajı algımlarken rahat hareket edebileceği bu alan okunaklılığa hizmet eden teknik ve mekanik bir varlığın temsilidir (Demirkıran ve Güven, 2023). Beyaz alan, tasarımın bütünlüğünü vurgulayan zemin ve nesne arasındaki ilişkiyi belirleyen bir tasarım ilkesidir. Boşluk ilkesi, tasarım elemanları arasındaki negatif alanın düzenli ve etkili bir biçimde kullanılmasını ifade eder. Boşluk, derinlik ve mekanik bir etki, zemindeki boşlukların geometrik formlar üzerinde görsel bir çekicilik yaratmasıyla ortaya çıkar. Bu durum, tasarımın bir bütünlük içinde algılanmasını sağlar.

Tipografiyi bir iletişim aracı olarak gören Maholy-Nagy açıklıktan yanadır. Eserde yalın ifade göz önünde olmalıdır. Bir arada kullandığı tipografi ve fotoğraf teknikleri ile Dönemin grafik tasarımına yenilikçi bir bakış açısı getirmiş ve bu birlikteliği tipofoto olarak isimlendirmiştir. Moholy Nagy tarafından tasarlanan “Malerei, Photographie, Film” [Resim, Fotoğraf, Sinema] isimli kitabının sayfalarında beyaz alan değerlendirmesi açıkça görülmektedir. Açık ve anlaşılır bir şekilde birlikte kullanılan fotoğraf ve yazın; kitabın sayfa yüzeylerinde dolu-boş açık-koyu yatay-dikey gibi zıtlıklardan yararlanılarak beyaz alanı tekdüzelikten kurtarmış, işlevsel ve dinamik bir tasarım elemanı olarak değerlendirmiştir (Demirkıran ve Güven, 2023). Laszlo Moholy-Nagy statik ve kinetik kavramların temel öğelerini vurguladığı resim fotoğraf film (1925) isimli kitabında optik bileşimi açıklayarak hareketli soyut imgelerde ışık-mekan-zaman sürekliliği konusunu işlemiştir (Moholy-Nagy, 1925/2019: 15-16; akt, Şiray, 2022). Fotoğrafın gelişiminin deneylerle olacağını savunan Laszlo Moholy-Nagy deneysel fotoğraf çalışmaları yapmış, alışagelmis uygulamalar ile sabit kuralların fotoğrafın düşmanı olacağını söylemiştir (Açık Kapı1992; akt, Bodur, 2006). Film kurallarında ve sanat çalışmalarında, sanatsal algılama ve üretim süreçleri bütüncül bir şekilde değerlendirilmektedir. Ayrıca sanatın zamanla değişen yeniden üretim tekniklerinin ışığında oluşturulması ve algılanması adına bütün duyulara aynı oranda ağırlık verilmesinin gerekliliğinden bahseder. 20. yüzyılın başlarında zaman ve mekan kavramları hareketli ışık

üzerinden tartışılmaya başlandığı dönemde Moholy-Nagy, film malzemesi ile “yeni ortaya çıkan zaman unsurunun, sürekli ve sürenin daimi genişleyen yapısının, gözlemcide artan bir aktivite seviyesi ürettiğini” söylemiştir (Moholy-Nagy, 1925/2019, s. 18; akt, Şiray, 2022). Tüm bu çalışmalarla yeniden konumlandırılan izleyicinin; aktif bir gözlemci olarak izlemiş olduğu hareketli görüntüde kontrol ettiği ve kontrol ederken de optik olaylara katıldığı söz konusu olayların içine girmeye davet edildiği iddia edilmektedir. Dokunsallık boyutundaki bu yaklaşım “Filmsel materyallerden çok alıcı özneye” odaklanmıştır (Elsaesser vd., 2010; akt, Şiray, 2022). Görüntünün hareket ettiği optik izlenim, izleyicide derin izlenimler bırakarak, izleyicinin konumunun tekrar sorgulanmasına neden olmuştur. Girgin’in (2018) ifade ettiğine göre ışık ve hareket üzerine çokça araştırmalar yapmış olan Moholy-Nagy, sanat ve teknolojiyi bütünleştiren yeni bir akımın da öncülüğünü yapmıştır. 1921’de ışığa duyarlı kâğıt veya fotoğraf levhaları gibi malzemelerin arasına nesnelere yerleştirmiş bu nesnelere güçlü bir ışık kaynağına maruz bırakarak hayalet benzer çalışmalar ile ışık hareket ve mekân dahil ederek yeni bir ilişki yumağı ortaya çıkarmıştır. Bu keşfine fotogram (kamarasız fotoğraf) demiştir. Bu keşif ileride ışık ve mekân modülatörü adını vereceği kinetik heykeli icat etmesinde öncü olacaktır.

Bauhaus 1919 yılında Almanya’da kurulmuş 14 yıllık eğitim hayatında sırasıyla Weimar, Dessau ve Berlin’de faaliyet göstermiştir. Bu okul, sanat toplum içindir düşüncesini benimsemiş, bu felsefe ile sanat zanaat ve endüstri birlikteliğini savunarak, tasarım kültürünün gelişmesine ve sanatların endüstriyel dönüşümüne katkı sağlamıştır. Bauhaus felsefesinin temelini işlevsellik estetik ve seri üretim oluşturmaktadır. Dokuma, grafik, metal ve tiyatro gibi birçok sanat alanındaki çalışmalar için oluşturulan atölyeler; araştırma ve deneysel çalışmaların yapılmasına imkan sağlamıştır (Sürmeli, 2021). 1923 yılında Bauhaus’ta grafik tasarım çalışmalarına öncülük eden Moholy-Nagy Bauhaus için yaptığı çalışmalarda nokta, çizgi, renk ve yazı sütunu gibi unsurları orta ağırlık merkezine uygun, çizgisel formda hizalayarak geleneksel anlayıştan uzak, asimetrik fakat uyarlanabilir özellikte ve aynı zamanda esnek bir yapıda kullanmıştır (Becer, 2010; akt, Mazlum, 2017). Mazlum’un (2017) ifade ettiğine göre Bauhaus’ta her öğrencinin kendi nitelikleri doğrultusunda gelişme olanağı sağlamak ve görsel sanatların temelini oluşturan tasarımın temel ilkelerinin öğretmek amacıyla başta Joannes Itten tarafından geliştirilen ve daha sonra Laszlo Moholy-Nagy tarafından düzenlenen Temel Sanat Eğitimi dersi “Basic Course” verilmeye başlanmıştır.

Moholy-Nagy’nın tipografi ve fotoğrafın birleşimi ile oluşturduğu fotomontaj tekniği ile yaptığı tasarımlar okulda ilgi ile karşılanmıştır. Grafik tasarımı ile afişi tipo-fotoya doğru ilerleyen bir gelişim süreci içerisinde harmanlayarak yazıyla fotoğrafın oluşturduğu görsel bütünlük ile mesajın iletilmesini “Yeni görsel yazın” olarak nitelendirmiştir (Bektaş, 1992:73 Akt, Sürmeli 2001).

Antropolojik Yaklaşım

Antropolojinin, insanla ilgili olduğu doğal bir süreç olarak ortaya çıkması, özellikle sanatın sosyolojik boyutuna odaklanmasıyla belirginleşmiştir. Bu evrim, insanın içsel dünyasını dışa yansıtma ihtiyacının bir sonucudur, ki bu durumu Mağara duvarlarındaki resimlerin varlığıyla görmekteyiz. Mağara duvarlarındaki ilk insan çizimlerinden başlayarak, binlerce yıl

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

boyunca dini yapıların duvar süslemelerinde renklerin kullanılması, insanın duygusal ve kültürel ifadesini sanat aracılığıyla iletmek isteğinin bir ifade biçimiydi (Bodur, 2006). Altamira Mağarasının, 1879'da keşfedilmesiyle birlikte, sosyo-kültürel antropolojinin bilim dalı olarak ortaya çıkması ve sanat antropolojisi çalışmalarının başlaması dikkat çekicidir. Ancak, bu çalışmalar, sanat antropolojisinin tam anlamıyla tanınmadığı bir dönemde gerçekleşmiştir (Baynes, 2002, s. 75-97, akt. Küçükşen Öner, 2018). Bu bağlamda, sanatı ve antropolojiyi birbirine bağlayan bu izdüşüm, bireyin içsel dünyasındaki ifade ihtiyacından doğan doğal bir süreçtir.

Sanat antropolojisi, sanatın kökenini ve evrenselliğini içeren, önemi gün geçtikçe artan bir disiplindir. Geleneksel ve çağdaş sanat arasında bir köprü görevini üstlenen sanat antropolojisi, insanlığın, sanatın ve sanat eğitiminin geleceği bakımından temel rol üstlenmiştir (Küçükşen Öner, 2018). Kültürden yararlanan antropoloji, sanat bağlamında kültürden elde ettiği içgörüler ile disiplinler arasında sıkı bir entegrasyon gerektirir. Dolayısıyla antropoloji, kültür çerçevesinde insanı inanç, politika, dil gibi kavramlarla anlarken, sanatı da içsel durumunu kültürden bağımsız olmaksızın değerlendirmekte ve bu şekilde antropoloji, insanı irdeleme sürecinde sanatı ele alan bir disiplin olarak, "sanat antropolojisi" adı altında kendini göstermektedir. Antropolojinin bir alt dalı olan sosyal antropoloji dalında hizmet veren sosyal antropologlar kültürü araştırırken aynı zamanda sanat eserleriyle de yakından ilgilenmektedirler, bu sayede kültürün görsel ifadesini ve insanın sanat aracılığıyla ifade ettiği içsel dünyasını anlamak amacıyla geniş bir perspektif sunmaktadır. Bu birleşim ise bir dönemin kültürünün araştırılırken, var olduğu dönemi kolektif olarak ele almaktadır. Sanat bu ifade biçimini yansıtmak için önemli bir olgudur. Dönemin sanat eserleri, dönem insanı ve dönem kültürü hakkında çokça bilgi barındırmaktadır. Dolayısıyla sanat, çağın ve dönemin kendi kültürü ve toplumsal ideolojisi açısından, kolektif bir çeşitlilik sunarken, her dönemin kendine özgü ifade biçimleri ve toplumu yansıtan düşünce biçimleri ile değişen bir döngü oluşturmaktadır. Zaman içerisinde ortaya çıkan farklı akımlar ve hareketler aracılığıyla, toplumun evrimine ve kültürel dönüşümlerine de öncülük etmiştir.

Modern dünya, ilerleme eğiliminde durağanlığı geride bırakarak, avangart hareketleri benimseyerek 'yeni'yi inşa etmeye çabalamaktadır. Bu çaba beraberinde ciddi problemler getirmektedir. Modern dünyanın değişimi ile soyut sanatın da bünyesindeki temel materyalleri farklılaştırmasını da zorunlu hale gelmiştir. Değişen ilgi ile giderek insana yabancılaşan sanat, dönemin ruhuna özgün betimlemeler yapmaktadır. İnsan figürünü geride bırakan modern sanat, soyutlama açısından pozitif yönde ilerlemeyi başarmıştır. Objenin görünmeyen yönüne odaklanarak soyut anlamlarla ruhsal zenginliğe katkıda bulunmak soyut sanatı tetikleyen bir unsurdur. Dolayısıyla dünyada değişen toplumsal dinamikler yaşanan bilimsel keşifler ve felsefenin farklı düşünürleri soyut sanat öncülerinin de yeni bakış açılarına sahip olmalarına zemin hazırlamıştır. Böylece modernleşme süreci izleyici olan öznenin konumunu değiştirerek, insanı bir gözlem nesnesi haline getirmiştir (Gece, 2010). Örneğin, Bauhaus ekolü, yaptığı çalışmalar ve sağladığı eğitim ile dönemin ve bölgenin etkileyici dönüşüm ve değişimini temsil eden soyut sembolleri destekleyen önemli bir etken olarak öne çıkmıştır. Böylece, Bauhaus'un benimsediği modernist semboller o dönemdeki kültürel ve

toplumsal etkiler oluşturmuştur. Konstrüktivizm akımını destekleyen sanatçılar, günlük hayatta kullanılan objelerin insan psikolojisi üzerinde bir hayli etkiye sahip olduğunu düşünerek, Bauhaus’un benimsediği yaklaşımın söz konusu nesnelere değiştirerek ya da yeniden tasarlayarak toplumların fikirlerinin etkilenebileceği görüşü ile kitlelerin yapılandırılmasını hızlandırabileceklerini vurgulamışlardır (Kutlu, 2020).

YÖNTEM

Araştırma modeli

Bu araştırma kapsamında nitel bir yaklaşım benimsenmiştir. Nitel araştırma kesinliğe vurgu yapmaktan ziyade derinlemesine anlam bağlamı içermektedir. Bu süreçte bilinmeyenler algılanabilir ve araştırmacı olayları zengin bir içerik bakımından oluşturmak için fark edilmemiş bilgileri açığa çıkarabilmektedir (Flick, Von Kardorff, & Steinke, 2004). Görme eylemi, dilin ve sembollerin kullanılmasından önceki karmaşık bir bilişsel süreci içermektedir. Bu süreç, gözler aracılığıyla alınan görsel uyaranların algılanması, beyinde işlenmesi ve yorumlanmasıyla başlar (Berger, 2019). İllüstrasyonlar, tarih boyunca bilgi iletiminde etkili bir şekilde kullanılarak kültürel ifade ve iletişimde önemli bir rol oynamıştır. Bu araştırma kapsamında ise temel yöntem olarak, kompozisyon yöntemi ile illüstrasyon analizi gerçekleştirilmiş ve görsel içerik deseni detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında, antropolojik bir perspektifle sanat eserinin var olduğu dönemden başlayarak modernizm soyut sanat akımı, süprematizm, konstrüktivizm, konstrüktivizm soyut sanatta Moholy-Nagy düşünce tarzı, Bauhaus ekolü ve antropolojik olarak formalist yaklaşım üzerine bir içerik analizi yapılmıştır. Bu içerik analizi, ressamın yaşadığı dönemi, etkilendiği akımları ve sanat eserini meydana getiren düşünce ideolojilerinin sistematik bir şekilde incelenerek, konu hakkında kültürel ve toplumsal açıdan bilgi sağlama amacını taşımaktadır. Bu aşamada, antropolojik perspektifle incelenen sanat eserinin, tasarım ilkeleri bağlamında çözümlenerek belirlenen temalar ile içerik analizi sürecine entegre edilmiştir.

Bu araştırma kapsamında görsel içerik analizi araştırma kapsamında verilerin toplanması için temel bir metodoloji olarak kullanılmıştır. Böylece görme eylemi ile sanat eserinin ayrıntılı bir şekilde tasarım ilkelerinin çözümlenmesi kapsamında karmaşık bilişsel süreci anlamak üzere illüstrasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada bulgular kısmında oluşturulan Moholy-Nagy’nın “Sarı Daire” eserindeki illüstrasyonlar ile çözümlenen tasarım ilkeleri araştırma verileri sürecine dahil edilmiştir. Böylece hem görsel içerik analizi hem de illüstrasyon analizi ile araştırma kapsamını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, çizgisel-dokusal denge, oran-orantı, kontrast ve bütünlük-vurgu ilkeleri, araştırmacı tarafından dijital ortamda incelenen tasarım öğeleri ile ilişkilendirilerek, eserin görsel içeriği üzerinden detaylı bir analiz gerçekleştirilmiş ve bu şekilde zengin bir içerik oluşturulmuştur. Bu analiz, Moholy-Nagy’nın

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

"Sarı Daire" eserindeki tasarım ilkelerinin anlaşılması ve eserin görsel dilinin ayrıntılı bir şekilde açıklanması amacını taşımaktadır.

BULGULAR

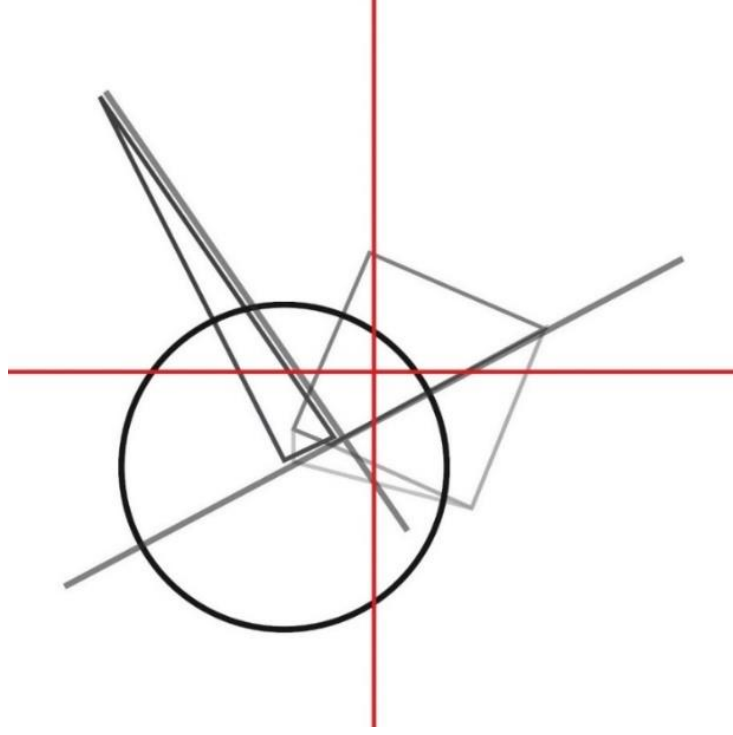
Araştırma sonuçları, Moholy-Nagy'ın “Sarı Daire” adlı eseri üzerinden illüstrasyonlar gerçekleştirilen görsel içerik analizi ve tasarım ilkelerinin detaylı incelenerek illüstrasyon analizi ile çözümlenmiştir. Bu ifade, araştırma bulgularının temel sorulara yanıtlar sunduğunu ve çeşitli önemli konuları kapsadığını belirtmektedir. Tasarım elemanları bir tasarımı oluştururken önceden belirlenmiş, sistematik bir döngüyü ifade etmektedir. Tasarı ve tasavvur süreçlerini derinlemesine niteleyen bu döngü, tasarımı belirli ölçütler ile değerlendirmeyi hedeflemektedir. Moholy-Nagy'ın Bauhaus ekolü ile konstrüktivizm akımına ait olan “Sarı Daire” adlı eserinin tasarım elemanları açısından incelenmesi için görsel içerik analizi ile araştırma kapsamında verilen çizgisel-dokusal denge, oran-orantı, kontrast ve bütünlük-vurgu ilkeleri bu kısımda açıklanmış son olarak antropolojik bakış açısıyla değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Şekil 1. Laszlo Moholy Nagy, "Sarı Daire", 1921 | Tuval üzeri yağlıboya | 135 x 114,3 cm, Modern Sanat Müzesi, New York (www.moma.org/collection/works/80513)

Sarı Çember eseri 1921, modern dönemi Nagy-Moholy tarafından yapılmıştır. Bu sanat eseri, soyut sanat ve konstrüktivizm stillerine örnek olarak kabul edilebilir.

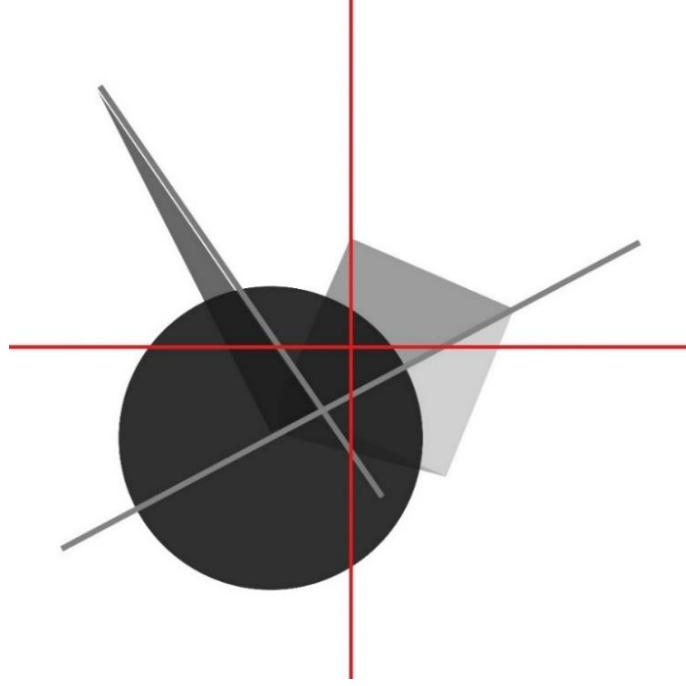
“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

Şekil 2. Moholy-Nagy eseri üzerinden denge ilkesinin çizgisel olarak illüstrasyonu çizimi.

Denge görsel tasarım öğeleri üzerinde iki tür olarak ifade edilmektedir. Asimetrik denge ve simetrik dengedir (Civcir, 2015, s.379). Şekil 2’de simetrik bir düzenleme, nesnelerin hareket ve dinamizmi daha etkili bir şekilde ifade etmektedir. Asimetri, belirli bir bütün oluştururken kompozisyon ve denge ilkeleriyle birleşerek, gözün alıcı noktasında daha anlamlı bir düzenleme sağlar. Bu düzenleme, elementlerin hiyerarşik bütünlüğü içinde biçimlerini kolaylaştırarak, görselde yeniden bir hareket hissiyatı oluşturur. Böylece asimetrik düzenleme, nesnelere arasındaki ilişkileri vurgulayarak izleyiciye daha dinamik ve çekici bir deneyim sunar (Moreno, 2020). Görseldeki bütünlüğü sağlayan öğeler, hareketin ve izleyici merkezinin etkili bir şekilde yeniden yönlendirilmesiyle dinamizmi vurgulamaktadır. Bu görselde hem çizgisel hem de dokusal olarak yerleştirilen hareket ve geometrik formlar, asimetrik bir düzenleme oluşturmaktadır. Yuvarlak, üçgen ve kare prizma gibi formlar, tuvalin sol alttaki merkezde belirli bir varyans eşiğinde bir araya getirilerek, asimetrik bir dizilimi eserin tamamında her iki tarafa ayrılan yansımada ifade etmektedir. Çizgiler belirli bir yönde hareket ederken, izleyiciyi de çizgi ve form dengesi üzerinden belirli bir noktaya yönlendirmektedir. Antropolojik açıdan değerlendirildiğinde çizgilerin dikkatlice kullanılması bu eser üzerinde görsel anlatıyı zenginleştirirken, izleyicide ilgi çekici bir dinamizm bırakma potansiyelini artırmaktadır.

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

Şekil 3. Moholy-Nagy eseri üzerinden denge ilkesinin dokusal olarak illüstrasyon çizimi.

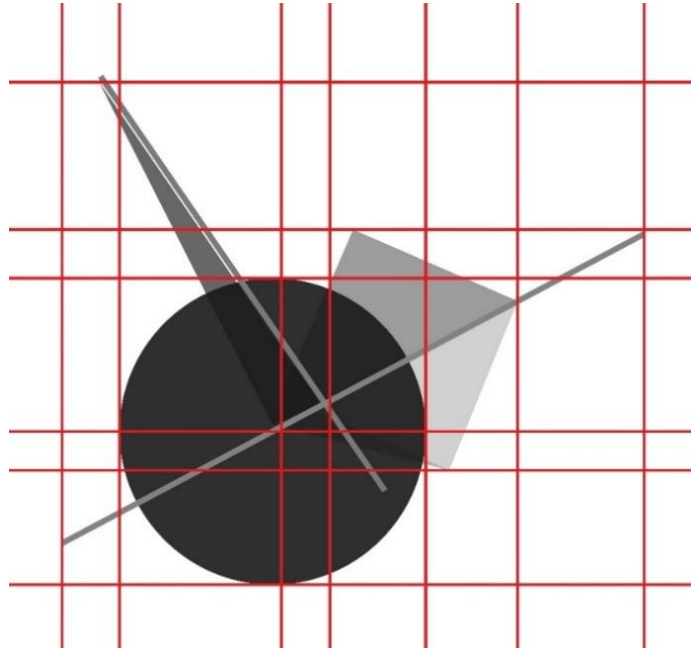
Denge, bir sanat eserindeki karşıt güçlerin tasarım içerisinde bir araya gelerek birbirlerine üstün gelmeme durumunu ifade etmektedir (Güvenç ve Yardımcı, 2016). Denge, bir sanat eserindeki karşıt ifadelerin tasarım içinde görsel ağırlığının eşit bir şekilde dağıtılmasıyla oluşur. Bu, tasarımın her iki tarafında bulunan nesnelere ve kompozisyonların birbirini tamamlayarak uyum içinde bir düzen oluşturmasını içerir. Böylece denge, izleyicide görsel bir estetik duyum yaratır. Tasarımın içerdiği öğeler arasında bir denge sağlanmasıyla, alıcı merkez eserin ahenkli bir bütünlük taşıdığını hisseder. Dolayısıyla denge, tasarımın izleyici üzerinde düzenli ve uyumlu bir etki bırakmasına katkıda bulunmaktadır. Antropolojik bakış tüm yönleriyle insan hayatının birbirine bağlı olduğunu kabul etmektedir.

Standart bir varyans analizi tasarımda, etkilerin bağımsız olarak denk gruplar oluşturmak ve aynı zamanda farklı uygulamaları teşkil eden değişkenleri eşit şekilde dağıtarak, dengeli bir etki oluşturmaktadır (MacFie, Bratchell, Greenhoff, & Vallis, 1989, s.130). Bu tür bir oluşumun ortaya çıkmasında bu eserde dokusal olarak denge ilkesinin birbirine denk grupları, görseldeki içsel tutarlılığın her alana eşit şekilde ve dengeli bir biçimde yayılmasını sağlamaktadır. Elde edilen nesnelere tasarım içerisinde her alana eşit biçimde oluşturduğu varyanslar görsel unsurların anlamlı bir bağlam içerisinde, geniş bir alanda dengeli bir bütünlük oluşturmaktadır. Laszlo Moholy-Nagy, “Sarı Daire” eseri, renk, çizgi ve form dengesi üzerinden siyahın baskınlığını dokusal olarak dengelemek için gri ve beyaz tonları kompozisyonda görsel uyum olarak kullanılmıştır. Dijital çizim program ile çizilen kırmızı şeritler, İki köşeden çekilen şeritler ve sol tarafta kompozisyonu denge ilkesini ayrıntılı şekilde ortaya çıkarmaktadır. Form dengesi eserin genelinde sol kısımda ağırlık olarak toplanan geometrik unsurların birbirine eşit şekilde düzenlenerek sarı çemberin etrafında eşit bir şekilde

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

dağılmıştır. Eserde soyut bir kompozisyon içinde renk, çizgi ve formun etkileşimini kullanarak denge unsuru üzerinden estetik bir bütünlük oluşturmaktadır.

Birbiriyle rekabet içerisinde olan iki güç vardır ortada fakat bunlardan hiçbiri bir diğerinden baskın değildir aksine her ikisi arasında metaforik bir ifade olarak, güçler arasındaki denge her iki tarafa da eşit şekilde dağılmış olumlamayla sağlanmaktadır (Freud, 2016, s.343.) Bu durum, her iki gücün birbirine üstünlük sağlamaktan ziyade ikisi arasında harmoni ve eşitlik durumunu ifade etmektedir. Böylece güçlerin eşit bir denge oluşturması, olumlama olarak ifade edilen metaforik ifadenin nesnelere arasındaki güç ağırlık merkezinin belirli bir alandan kompozisyonun tamamına adil bir şekilde yayılarak bütünlük oluşturmaktadır. Bu şekilde oluşturulan ifade, görselde asimetrik dengenin dahi görsel tasarım içerisindeki harmoni ve eşitlik durumunu ifade etmektedir.

Şekil 4. Moholy-Nagy eseri üzerinden Oran-Orantı ilkesinin çizgisel olarak illüstrasyon çizimi.

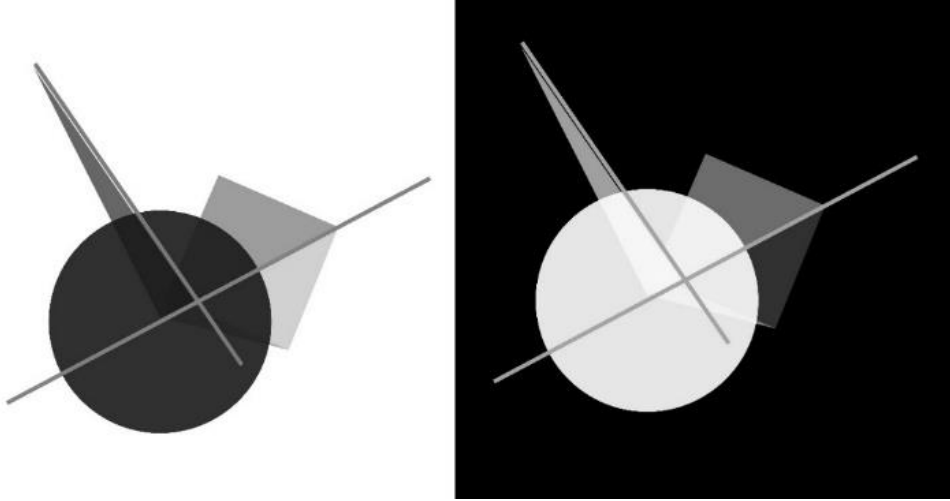
Tasarımda oran, görsel estetiği ve dengeyi güçlendiren genele yayılmış bütünlük ilişkisi içerisinde önemli bir unsurdur. Nesnelere arasındaki dengeli ilişkiler, izleyiciye tasarımın düzenli, uyumlu ve ahenkli bir şekilde yapılandırılmaktadır (Turani, 1995, akt. Yücel, 2018). Oran orantı, tasarımın görsel etkisini artırarak, izleyici ile nesnelere arasında bütünlük sağlayan önemli bir tasarım ilkesidir. Bu tasarım ilkesi, nesnelere birbirleriyle ve genel bütünlüğe olan uyumunu güçlendirmenin yanı sıra etkileşimin anlamı güçlendirmesinde katkıda bulunmaktadır. Görsel hiyerarşilerin dengeli ve ölçülü şekilde oluşturduğu tasarım ise harmonik ve görsel bir ölçü sunmaktadır.

Tasarımdaki çeşitli tasarım elemanlarının birbiriyle çeşitli boyut ve genel tasarım içerisindeki ilişkisinin nasıl olduğunu belirleyen parçalar arasındaki bütünlüğün oranlarıdır (Savaş, 2019). Dolayısıyla görsel tasarım içerisindeki tasarımın göreceli boyutları nesnelere arasında formların estetik açıdan ilgi çekiciliğini arttırması ve ölçükleri oluşturmasında etkili olmaktadır.

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

Şekil (4) nesnelerin farklı form ve şekillerde meydana gelmesi genellikle belirli bir oranla karakterize edilmektedir. Bu, görselin bütününden türetilmiş geometrik formların, görselin tamamında dengeli bir ölçüde yer aldığı anlamına gelmektedir. Böylece görseli oluşturan nesneler, genelin bir bütün ile meydana gelmesiyle birlikte oran ve orantı boşluk üzerinden etkili ve belirli bir ölçüde göre düzenlenmiştir. Bu bağlamda, illüstrasyon ile çizilmiş kırmızı çizgiler, her bir nesnenin veya geometrik formun rastlantısal olmayıp, belirli bir ölçü dinamikleriyle bir araya getirildiğini ifade etmektedir.

Geometri, doğa ve insan arasındaki derin ilişkiyi anlamak için insanların varoluşundan bu yana doğayı yakından gözlemlemiştir. Bu gözlemler, insanların nesneleri doğa içerisinde gözlemleyerek öğrenmelerine neden olmuştur. Formlar ve gözlemler insanların çevrelerini sorgulayarak anlamalarına ve tasarımlarına şekillendirme adına kritik bir rol üstlenmiştir. Böylece geometri ile ortaya çıkan oran-orantı tasarım ilkesinin doğa ve insan yaşamı üzerindeki etkisi ise tasarım, sanat ve mimarlık gibi birçok alanda belirgin şekilde görülmektedir (Gangwar, 2017). Geometri, doğa ve insan arasındaki derin ilişkiyi anlamak için insanların varoluşundan bu yana doğayı dikkatle gözlemlemiştir. Bu gözlemler, insanların nesneleri doğa içerisinde gözlemleyerek öğrenmelerine neden olmuştur. Formlar ve gözlemler insanların çevrelerini sorgulayarak anlamalarına ve tasarımlarına şekillendirmelerinde kritik bir rol oynamıştır. Bu bağlamda, geometri ile ortaya çıkan oran-orantı tasarım ilkesinin doğa ve insan yaşamı üzerindeki etkisi, tasarım, sanat ve mimarlık gibi birçok alanda belirgin şekilde görülmektedir.

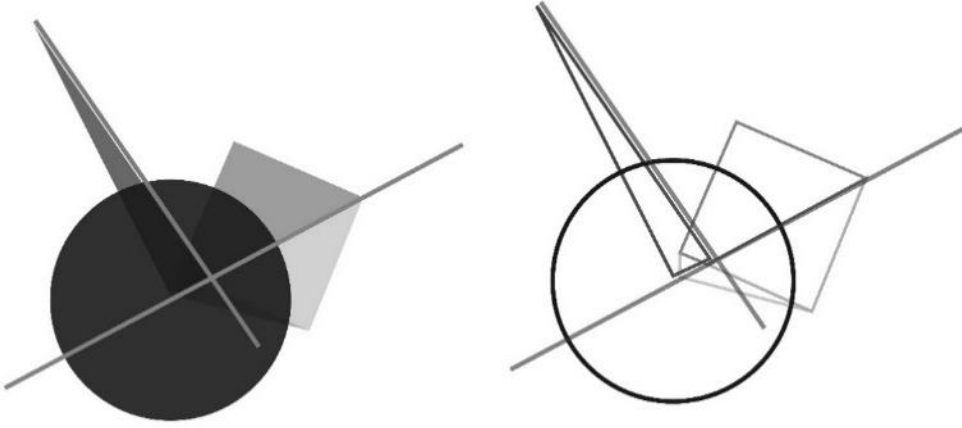
Şekil 5. Moholy-Nagy eseri üzerinden kontrast ilkesinin çizgisel olarak illüstrasyon çizimi.

Kontrast, tasarım içerisindeki renkler arasındaki farklılık veya zıtlığın oluşturduğu etkiyi ifade etmektedir. Bu tanım, farklılık, renk tonu veya doygunluk gibi temel öğelerin açık-koyu renk zıtlığı içinde kullanılmaktadır (Yücel, 2018, s.92). Koyu zemindeki açık tonlar ile açık zemindeki koyu tonlar arasında denge sağlanarak iki zıt zemin üzerinde harmonik bir kombinasyon oluşturulmaktadır (Çelik, 2023). Bu tür farklılıklar görsel öğelerin diziliminde ve tasarımın estetik açıdan güçlendirilmesinde açık-koyu etkilerle renklerin hangi şekilde kullanılabileceğini belirtmektedir. Renk kontrastı, açık koyu tonların etkileşimiyle görsel

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

öğelerin ve nesnelerin düzenlenmesini sağlamaktadır. Beyaz bir zemin üzerinde dokusal ifade ile siyah bir zemin üzerinde oluşturduğu görsel bir derinlik unsurları gibi kontrast, estetik ve görsel açıdan çarpıcı bir etki oluşturmaktadır.

Gestalt psikolojisinde, figür ile zemin arasındaki farklılık, birey ve nesne arasındaki algısal organizasyonun görüntüye geliş süreciyle birlikte zemini tanımlamaktadır. Zemin ve figür dinamik bir sabitlik içerisinde ortaya çıkmaktadır (Barker, Harms & Lindquist, 2013, s.165). Böylece bir nesne veya figür, çevresinden farklılık göstererek, zemin içerisinde dokusal olarak beyaz bir zemin üzerindeki formlar veya siyah bir zemin üzerindeki açık tonlarla algısal süreci yönlendirmektedir. Bu izlenim görsel algı sürecini yönlendirirken, figür ve zemin ilişkisini açık-koyu zıtlık üzerinden etkilemektedir. Bu görselde şekil (5) oluşturulan iki görselde zıtlık ve kontrast ilişkisi sanat eseri üzerinden incelenmiş olup, algısal organizasyonun görüntüye geliş süreciyle birlikte zemini ortaya çıkarmıştır.

Şekil 6. Moholy-Nagy eseri üzerinden Bütünlük ve Vurgu ilkesinin çizgisel olarak illüstrasyon çizimi.

Görsel tasarım ilkelerinde, vurgu ilkesi, çoklu ortamda birbirleriyle ilişkisi olmayan öğelerin bir bütün içinde kullanılmasıyla ortaya çıkabilecek bütünlük bozulması durumuyla yakından ilişkilidir. Bu durumda, içerikte ve kompozisyonda dikkatin çekilmek istenen tarafta belirgin hale getirilmesi amaçlanır. Böylece bütünlük ilkesi tasarımı genel anlamda kompozisyonun genel uyumunu ve düzenini korumayı amaçlarken, vurgu ilkesi ise belirli oranda nesnelerin bazılarında odak noktası oluşturup, esas öğenin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Bulduk, 2015, s.55). Dolayısıyla, görsel tasarım sürecinde bütünlük ilkesi, tasavvur sürecinde, tasarımın genel bütünlüğünü dengeli bir uyum içinde korurken, vurgu ilkesi ise alıcı merkezinin odak noktasını istenilen bölgeye çekmek üzere doku, renk, çizgiler ve büyüklük ilişkisi ile oluşturulmaktadır. Şekil (6) Bir araya getirilen geometrik formlar, kendi içerisindeki bütünlük ölçüleri ile kompozisyonun içinde büyükten küçüğe doğru olan geçişleri vurgu ilkesini ön plana çıkarmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda, antropoloji ve güzel sanatlar bağlamında gerçekleştirilen bir inceleme çerçevesinde ortaya çıkmış ve temel olarak Moholy-Nagy'ın modern sanatta

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

süprematizm ve konstrüktivizm akımları üzerinden yaratmış olduğu "Sarı Daire" adlı eserin derinlemesine analizini sunmuştur. Sanat eserinin meydana geldiği dönem ve akımlar, sanatçının ve eserin biçimlenmesinde üslup olarak etkileri önemli bir rol oynamasından dolayı içerik analizi bakımından incelenmiştir. Moholy-Nagy, eserlerinin toplumsal ve kültürel bakımdan incelenmesi sonucunda, sanatsal algılama ve üretim süreçlerini bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesi gerektiği görüşünü benimsediği görülmüştür. Bu bağlamda araştırma kapsamında detaylı bir şekilde ele alınan "Sarı Daire" adlı eserin tasarım boyutları ise bulgular kısmında ayrıntılı bir şekilde çözümlenmiştir. Moholy-Nagy'ın, sanat ve teknolojiyi bütünleştiren yeni bir akıma öncülük etmesi, araştırma kapsamında sanat eserini teknoloji aracılığıyla anlamlandırmamıza olanak tanımıştır. Antropolojik açıdan, eserin yapıldığı dönemin incelenmesiyle birlikte, araştırmacılar, eserin formalist bir yaklaşım üzerinden tasarım ilkelerini, dijital ortamda Adobe İllüstratör programı kullanarak “Sarı Daire” adlı eseri inceleyerek sanat eseri üzerinden ayrıntıları ortaya çıkarmıştır. Çizgisel-dokusal denge, oran-orantı, kontrast ve bütünlük-vurgu gibi tasarım ilkeleri illüstrasyon aracılığıyla çözümlenerek detaylı bir analize tabi tutulmuştur. Bu bağlamda, “Sarı Daire” adlı sanat eserinin oluşturulduğu dönem ile eserin tasarım elemanları arasındaki ilişki günümüz teknolojisi ile entegre edilerek detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Sonuç olarak, Moholy-Nagy'ın ‘Sarı Daire’ adlı eseri, modern sanatın süprematizm ve konstrüktivizm akımlarıyla entegre edilerek, sanat eserinin ait olduğu dönemdeki önemi vurgulanmıştır. Dolayısıyla eserin tasarım boyutlarının detaylı bir şekilde illüstrasyonda çözümlenmesiyle birlikte, sanatın evrimini ve günümüzde var olan deneysel sanat üretim süreçleri doğrultusunda ışık tutarak önemli katkı sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aktan, G. (Ed.). (2020). *Sosyal Bilimlerde Yeni Araştırmalar-III*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Barker, J., Harms, E., & Lindquist, J. (2013). Introduction to Special Issue: Figuring the Transforming City. *City & Society*, 25(2), 159–172. DOI: [10.1111/ciso.12014](https://doi.org/10.1111/ciso.12014)
- Becer, E. (2015). *İletişim ve grafik tasarım*. Dost Kitabevi Yayınları.
- Berger, J. (2019). *Görme biçimleri*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Bodur, F. (2006). Fotoğraf ve Renk: Fotoğraftaki Renklerin İletilerin Algılanmasındaki Rollerini. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 78.
- Bulduk, B. (2015). Etkileşimli Medya ve Öğretim Ortamlarında Tasarım Geliştirme Süreci. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (16), 47-63. DOI: [10.18603/std.92341](https://doi.org/10.18603/std.92341)
- Civcir, E. (2015). *Temel Tasarım ve Tasarım İlkeleri*. Akademisyen Yayınevi. DOI: [10.37609/akya.2001](https://doi.org/10.37609/akya.2001)
- Çelik, A. (2023). *Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Güzel Sanatlar Liseleri Temel Sanat Eğitimi Ders Kitabı Kapsamında Verilen Temel Tasarım İlkelerinin Değerlendirilmesi ve Yeni Bir Yöntem Önerisi* [Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. Samsun.
- Demirkıran, Y., & Güven, Y. (2023). 20. Yüzyıl Görsel İletişim Tasarımında Bir Tasarım Elemanı Olarak Beyaz Alanın Okunaklılıktan Okunabilirliğe Serüveni. *Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi*, 5(1), 344-357. DOI: [10.58608/augsfd.1293011](https://doi.org/10.58608/augsfd.1293011)
- Demirler, S. (2008). *Değişkenlik Bağlamında Resim Düzleminde Transparanlık ve Espas Çözümler* [Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Sakarya.
- Eco, U. (2000). *Foucault Sarkacı*. Can Yayınları.
- Flick, U., Von Kardorff, E. Ve Steinke, I. (2004). *A Companion to Qualitative Research*, (Trans., Jenner, B.) SAGE Publications.
- Freud, S. (2016). *Sanat ve Sanatçılar Üzerine* (7. baskı). (K. Şipal, Trans.). Yapı Kredi Yayınları.
- Gangwar, A. G. (2017). Principles and Applications of Geometric Proportions in Architectural Design. *Journal of Civil Engineering and Environmental Technology*, 4(3), 171-176. DOI: [10.xxxx/yyyy](https://doi.org/10.xxxx/yyyy)
- Gece, Ş. (2010). *Modern ve Postmodern Dönemde Sanatta Soyutun Felsefi Temelleri* [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi]. Ankara.
- Girgin, F. (2018). Sanatta Neon Işıkları. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2316. DOI: [10.17218/hititsosbil.425113](https://doi.org/10.17218/hititsosbil.425113)
- Hodge, S. (2013). *Gerçekten bilmeniz gereken 50 sanat fikri* (E. Gözgülü, Çev.). İstanbul: Domingo. ISBN:978-605-4729-16-6.

“Sarı Daire”: Antropoloji ve Resim Bağlamında Kompozisyon Yöntemi İle İllüstrasyon Analizi

Ismail, N. A. F. (2002). *Classification of the Aesthetics Formula and Generating the Screen Designs for Balance Principle* (Master's Thesis). Universiti Putra Malaysia, Faculty of Computer Science and Information Technology.

Kutlu, N. (2020). *Çağdaş Sanat Akımları ve Moda* (3-5). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.

Küçükşen Öner, F. (2018). Sanat Antropolojisinin Sanat ve Sanat Eleştirisi Açısından Önemi. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 24, 100. DOI: 10.22559/folklor.350

MacFie, H. J., Bratchell, N., Greenhoff, K., & Vallis, L. V. (1989). Designs To Balance The Effect Of Order Of Presentation And First-Order Carry-Over Effects İn Hall Tests. *Journal of Sensory Studies*, 4(2), 129-148. DOI: 10.1111/j.1745-459X.1989.tb00463.x

Mant Menay, S., & Alkan Tüfek, A. (2021). Süpermatist Sanatçı Kazimir Malevic ve Saf Resmin İncelenmesi. *Sanat ve İnsan Dergisi*, 552.

Mazlum, H. (2017). “Modernizm Sürecinde Yeni Tipografinin Doğuşu ve Jan Tschichold”, *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, 226-247.

Moholy-Nagy, L. (1921). *Sarı Daire*. The Museum Of Modern Art. (Kaynak: <https://www.moma.org/collection/works/80513> Erişim Tarihi: 18.05.2024).

Moreno, L. (2020). The Layout Is The Important Data On The Site. *UI Design Journal*. (Kaynak: <https://uxdesign.cc/fundamentals-of-layout-in-interface-design-ui-3a9dba31f1#:~:text=The%20layout%20is%20the,im-portant%20data%20on%20the%20site> Erişim Tarihi: 16.03.2024).

Özderin, S. (2009). Modern Resim Sürecinde, ‘Soyut’ Ve ‘Soyutlayıcı’ Yaklaşımlarda Biçimsel–Eleştirel Yapılanma. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 3(2), 57-66.

Savaş, M (2019). *Tasarımın İlkeleri*. Mehmet Savaş Tasarım. <https://www.mehmetsavas.com.tr/tasarimin-ilkeleri>

Sürmeli, K. (2021). Güzel Sanatlar Alanında Akademik Çalışmalar. In G. Erdoğan (Ed.), *Bauhaus Okulu’ndan Grafik Tasarım Endüstrisine: Söre Popitz* (s. 83-90).

Şahin, H. (2016). Modern Sanatta Geleneğin Reddi. *Akademik Sanat; Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, 78.

Şiray, B. (2022). Maddi Olmayanın Sürükleyici Deneyimi. *Artuklu Sanat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 8, 269.

Yardımcı, İ., & Ari Güvenç, D. (2016). The Position of Balance as a Design Principle in Ceramics Art. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3).

Yücel, Ş. (2018). Tasarım İlkeleri Açısından Bir Yörük Halısının Analizi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, 8(1), 87-106.